

149. löggjafarþing 2018–2019.
Þingskjal x — x. mál.
Stjórnarfrumvarp.

Frumvarp til laga

um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka

Frá dómsmálaráðherra.

I. KAFLI Almenn ákvæði.

1. gr. Markmið.

Tilgangur laga þessara er að koma í veg fyrir peningabætti og fjármögnun hryðjuverka með því að skylda aðila sem stunda starfsemi er kann að verða notuð til peningabættis eða fjármögnunar hryðjuverka til að þekkja deili á viðskiptamönnum sínum og starfsemi þeirra og tilkynna um það til bærri yfirvalda verði þeir varir við slíka ólögmeta starfsemi.

2. gr. Gildissvið.

1. Undir lög þessi falla eftirtaldir aðilar:

- a. Fjármálafyrirtæki samkvæmt skilgreiningu laga um fjármálafyrirtæki,
- b. Líftryggingafélög,
- c. Vátryggingamiðlarar og vátryggingaumboðsmenn samkvæmt lögum um miðlun vátrygginga þegar þeir miðla líftryggingum eða öðrum áhættu- og söfnunartengdum tryggingum
- d. Greiðslustofnanir samkvæmt lögum um greiðsluþjónustu,
- e. Rafeyrisfyrirtæki samkvæmt lögum um útgáfu og meðferð rafeyris,
- f. Útibú erlendra fyrirtækja sem staðsett eru á Íslandi og falla undir a–e og i lið,
- g. Umboðs- og dreifingaraðilar fyrirtækja og samsvarandi erlendra fyrirtækja með starfsemi hér á landi sem falla undir a–e og i lið,
- h. Lífeyrissjóðir,
- i. Einstaklingar eða lögaðilar sem í atvinnuskyni stunda gjaldeyrisviðskipti eða yfirfærslu peninga og annarra verðmæta að undanskildum þeim aðilum sem uppfylla öll eftirfarandi skilyrði:
 - i. gjaldeyrisskipti eru hliðarstarfsemi sem tengist með beinum hætti meginstarfsemi aðilans og eru aðeins veitt viðskiptavinum aðilans,
 - ii. heildarvelta af gjaldeyrisskiptum nemur minna en 5 milljónum króna á ári eða 5% af heildarveltu aðilans, og
 - iii. gjaldeyrisskipti fyrir einstakan viðskiptavin fara ekki yfir 100.000 kr. hvort sem viðskiptin fara fram í einni færslu eða fleirum sem virðast tengjast hver annarri.
- j. Þjónustuveitendur sem bjóða upp á viðskipti milli sýndarfjár, rafeyris og gjaldmiðla,
- k. Þjónustuveitendur stafrænna veskja,
- l. Endurskoðunarfyrirtæki, endurskoðendur, skattaráðgjafar og aðilar sem færa bókhald eða sinna bókhaldsþjónustu fyrir þriðja aðila gegn endurgjaldi,
- m. Lögmennsstofur, lögmenn og aðrir sérfræðingar í eftirfarandi tilvikum:
 - i. þegar þeir sjá um eða koma fram fyrir hönd umbjóðanda síns í hvers kyns fjármála- eða fasteignaviðskiptum,
 - ii. þegar þeir aðstoða við skipulagningu eða framkvæmd viðskipta fyrir umbjóðanda sinn hvað varðar kaup og sölu fasteigna eða fyrirtækja,
 - iii. þegar þeir sjá um umsýslu peninga, verðbréfa eða annarra eigna umbjóðanda síns,
 - iv. þegar þeir opna eða hafa umsýslu með banka-, spari- eða verðbréfareikningum,
 - v. þegar þeir koma að öflun, skipulagningu eða umsýslu með framlögum til að stofna, reka

- eða stýra fyrirtækjum,
- vi. þegar þeir aðstoða við stofnun, rekstur eða stjórnun fyrirtækja, fjárvörslusjóða eða annarra sambærilegra ráðstafana.
 - n. Fasteignasölur og fasteigna, fyrirtækja- og skipasalar,
 - o. Leigumiðlarar þegar mánaðarlegar leigugreiðslur nema 10.000 evrum eða meira miðað við opinbert viðmiðunargengi eins og það er skráð hverju sinni,
 - p. Listmunasalar eða miðlarar, þar á meðal listmunagallerí og uppboðshús, þegar um er að ræða viðskipti í einni greiðslu eða fleiri sem virðast tengjast hver annarri, að fjárhæð 10.000 evrur eða meira miðað við opinbert viðmiðunargengi eins og það er skráð hverju sinni,
 - q. Aðilar á sviði fjárvörslu og fyrirtækjaþjónustu, sbr. skilgreiningu í 3. gr.,
 - r. Einstaklingar eða lögaðilar sem í atvinnuskyni selja hluti eða veita þjónustu sem greitt er fyrir með reiðufé, hvort sem viðskiptin fara fram í einni greiðslu eða fleiri sem virðast tengjast hver annarri, að fjárhæð 10.000 evrur eða meira miðað við opinbert viðmiðunargengi eins og það er skráð hverju sinni,
 - s. Einstaklingar eða lögaðilar sem hlotið hafa starfsleyfi á grundvelli laga um happdrætti, eða til reksturs fjársafnana og happdrætta á grundvelli sérлага.

2. Lögin eru ófrávikjanleg nema annað sé sérstaklega tekið fram.

3. gr.

Skilgreiningar.

Í lögum þessum merkir:

1. *Aðildarríki*: Ríki sem er aðili að samningnum um Evrópska efnahagssvæðið, aðili að stofnsamningi Fríverslunarsamtaka Evrópu eða Færeyjar.

2. *Aðili á sviði fjárvörslu og fyrirtækjaþjónustu*: Einstaklingur eða lögaðili sem veitir eftirfarandi þjónustu gegn gjaldi:

- a. stofnun fyrirtækja eða annarra lögaðila,
- b. gegnir eða útvegar annan aðila til að gegna stöðu forstjóra eða framkvæmdastjóra fyrirtækis, stöðu meðeiganda í félagi eða sambærilegri stöðu hjá annarri tegund lögaðila,
- c. útvegar lögheimili eða annað skráð heimilisfang sem á svipaðan hátt er notað til að hafa samband við fyrirtækið, eða aðra tengda þjónustu,
- d. starfar sem eða útvegar annan einstakling til að starfa sem fjárvörsluaðili sjóðs eða annars löglegs fyrirkomulags,
- e. starfar sem eða fær annan einstakling til að starfa sem tilnefndur hluthafi fyrir annan aðila en fyrirtæki sem skráð er á skipulegum markaði,

3. *Ávinningur*: Hvers kyns hagnaður og eignir hverju nafni sem nefnast, þ.m.t. skjöl sem ætlað er að tryggja réttthafa aðgang að eignum eða öðrum réttindum sem meta má til fjár.

4. *Efnahagslegur tilgangur*: Með efnahagslegum tilgangi er átt við ástæður að baki inn- og útgreiðslu, þ.e. hvaða vöru eða þjónustu er verið að greiða fyrir.

5. *Eftirlitsaðilar*: Með eftirlitsaðilum er átt við Fjármálaeftirlitið og [...].

6. *Einstaklingur í áhættuhópi vegna stjórnmalalegra tengsla*: Einstaklingar í áhættuhópi vegna stjórnmalalegra tengsla eru einstaklingar innlendir og erlendir, sem eru eða hafa verið háttsettir í opinberri þjónustu, ásamt nánustu fjölskyldu þeirra og nánnum samstarfsmönnum.

Til háttsettra einstaklinga í opinberri þjónustu teljast:

- a. þjóðhöfðingjar, ráðherrar og staðgenglar ráðherra eða aðstoðarráðherrar;
- b. þingmenn;
- c. framkvæmdastjórn stjórnmalaflokka;
- d. hæstaréttardómarar, dómarar við stjórnlagadómstóla eða aðrir háttsettir dómarar við dómstóla þaðan sem niðurstöðu er ekki hægt að áfrýja nema í undantekningartilvikum;
- e. dómarar við endurskoðunarrétt og stjórnarmenn seðlabanka;
- f. sendiherrar, staðgenglar sendiherra og háttsettir yfirmenn herja;
- g. fulltrúar í stjórn, framkvæmdastjórn eða eftirlitsstjórn fyrirtækja í eigu ríkis;
- h. framkvæmdastjórnar, aðstoðarframkvæmdastjórnar og stjórnarmenn alþjóðasamtaka- og

stofnana.

Störf sem talin eru upp í a-h liðum 1. mgr. eiga ekki við um millistjórnendur.

Til nánustu fjölskyldu skv. 1. mgr. teljast:

- a. maki;
- b. sérhver sambúðarmaki, sem samkvæmt landslögum hefur sömu stöðu og maki;
- c. börn og makar þeirra eða sambúðarmakar;
- d. foreldrar.

Til náinna samstarfsmanna skv. 1. mgr. teljast:

- a. einstaklingar sem vitað er að hafi verið raunverulegir eigendur lögaðila með einstaklingi, sem er eða hefur verið háttsettur og gegnt opinberri þjónustu eða aðrir þekktir samstarfsmenn;
- b. einstaklingar er átt hafa náin viðskiptatengsl við einstakling, sem er eða hefur verið háttsettur og gegnt opinberri þjónustu;
- c. einstaklingur sem er einn raunverulegur eigandi lögaðila sem vitað er að var stofnaður til til hagsbóta fyrir einstakling sem er eða hefur verið háttsettur og gegnt opinberri þjónustu.

7. *Fjármögnun hryðjuverka*: Öflun fjár, hvort sem er með beinum eða óbeinum hætti, í þeim tilgangi eða með vitneskju um að nota eigi það í heild eða að hluta til að fremja brot sem er refsivert skv. 100. gr. a – 100. gr. c almennra hegningarlaga.

8. *Gjaldeyrisskiptastöð*: Starfsemi þar sem í atvinnuskyni fer fram kaup og sala innlands og erlends gjaldeyris.

9. *Gjaldmiðill*: Seðlar, mynt og aðrir gjaldmiðlar sem seðlabankar eða aðrir til þess bærir opinberir aðilar gefa út og er viðurkenndur lögmæltur gjaldmiðill.

10. *Millifærsla fjármuna*: Hvers konar færsla fjármuna með rafrænum hætti í gegnum greiðslukerfi aðila skv. a-h lið 1. mgr. 2. gr., innan lands eða yfir landamæri, sem framkvæmd er af greiðanda sem getur verið einstaklingur eða lögaðili og ætlað er að veita viðtakanda aðgang að fjármunum. Viðtakandi getur verið sá sami og greiðandi.

11. *Millibankaviðskipti*: Er þegar fjármálafyrirtæki veitir öðru fjármálafyrirtæki fjármálaþjónustu í formi innstæðureikninga, alþjóðlegra millifærslna, greiðsluþjónunar, lausafjárstýringar, lánveitinga, verðbréfavíðskipta eða fjárfestinga o.fl.

12. *Peninga- og verðmætasendingarþjónusta*: Starfsemi þar sem í atvinnuskyni er á einum stað tekið við reiðufé, tékkum eða annars konar verðmætum sem eru ígildi peninga og andvirði þess er á öðrum stað greitt til viðtakanda í reiðufé eða ígildi peninga með aðstoð hvers kyns skilaboða, millifærslu eða í gegnum greiðslukerfi sem hlutaðeigandi peninga- og verðmætasendingarþjónusta á aðild að og sérstök lög gilda ekki um, önnur en lög um greiðsluþjónustu. Yfirfærsla sem framkvæmd er af peninga- og verðmætasendingarþjónustu getur farið um hendur eins eða fleiri milligönguaðila áður en lokagreiðsla á sér stað til móttakanda.

13. *Peningaþvætti*: Þegar einstaklingur eða lögaðili tekur við, nýtir eða aflar sér eða öðrum ávinnings með broti sem er refsivert samkvæmt almennum hegningarlögum eða öðrum lögum. Hér er einnig átt við það þegar einstaklingur eða lögaðili umbreytir slíkum ávinningi, flytur hann, sendir, geymir, aðstoðar við afhendingu hans, leynir honum eða upplýsingum um uppruna hans, eðli, staðsetningu, ráðstöfun eða flutningi ávinnings eða stuðlar á annan sambærilegan hátt að því að tryggja öðrum ávinning af slíkum refsiverðum brotum.

14. *Raunverulegur eigandi*: Einstaklingur, einn eða fleiri, sem í raun á starfseminni eða stýrir þeim viðskiptamanni, lögaðila eða einstaklingi, í hvers nafni viðskipti eða starfsemi eru stunduð eða framkvæmd. Raunverulegur eigandi telst m.a. vera:

a. Í tilvikum lögaðila:

- i. Einstaklingur eða einstaklingar sem í raun eiga eða stjórna lögaðila í gegnum beina eða óbeina eignaraðild að meira en 25% hlut í lögaðilanum, ráða yfir meira en 25% atkvæðisréttar eða teljast á annan hátt hafa yfirráð yfir lögaðila. Ákvæðið á þó ekki við um lögaðila sem skráðir eru á skipulegum markaði samkvæmt skilgreiningu laga um kauphallir.

- ii. Ef ekki er mögulegt að finna raunverulegan eiganda skv. i lið, t.d. vegna svo dreifðs eignarhalds að engir einstaklingar eiga eða stýra viðskiptamanni í skilningi laga þessara eða ef vafi leikur á um eignarhaldið, skal sá einstaklingur, einn eða fleiri, sem stjórna starfsemi lögaðilans teljast raunverulegur eigandi.
 - b. Í tilviki fjárvörslusjóða og sambærilegra ráðstafana allir eftirtaldir aðilar:
 - i. fjárvörsluaðili,
 - ii. stofnaðili,
 - iii. ábyrgðaraðili, ef við á,
 - iv. réttthafi, einn eða fleiri, ef réttthafi hefur ekki verið tilgreindur telst réttthafi vera hver sá einstaklingur eða hópur einstaklinga sem mun njóta ávinnings af stofnun fjárvörslusjóðs eða sambærilegra ráðstafana.
 - v. aðrir einstaklingar sem hafa yfirráð, með beinum eða óbeinum hætti, yfir fjárvörslusjóði eða sambærilegu fyrirkomulagi.
 - c. Í tilviki lögaðila sem eru sjálfseignastofnanir eða sambærilegar ráðstafanir skal raunverulegur eigandi vera sá einstaklingur, einn eða fleiri, sem gegnir sambærilegri stöðu og fjallað er um í b lið.
15. *Refsiverð háttsemi*: Háttsemi sem fellur undir ákvæði 100. b. gr. eða 264. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940.
16. *Skelbanki*: Er fjármálafyrirtæki eða sambærilegur aðili án raunverulegrar starfsemi, eða heimilisfesti í því landi sem því er veitt heimild til að starfa, og er ótengdur eftirlitsskyldri samstæðu sem lýtur skilvirku eftirliti hjá viðeigandi eftirlitsaðila.
17. *Sýndarfé*: Hvers konar stafrænt fé sem er hvorki rafeyrir í skilningi laga um útgáfu og meðferð rafeyris né gjaldmiðill.
18. *Tilkynningarskyldir aðilar*: Aðilar sem taldir eru upp í 1. mgr. 2. gr.
19. *Viðurkennd persónuskilríki*: Gild persónuskilríki sem gefin eru út af stjórnvöldum eða eru viðurkennd af stjórnvöldum. Til gilda persónuskilríkja skulu teljast vegabréf og ökuskírteini og nafnskírteini gefin út af Þjóðskrá Íslands eða öðrum sambærilegum erlendum stjórnvöldum og rafræn skilríki sem innihalda fullgild rafræn vottorð sem varðveitt eru á fullgildum undirskriftarbúnaði.
20. *Yfirstjórn*: Aðili með fullnægjandi þekkingu á áhættu tilkynningarskylds aðila vegna peningaþvættis og fjármögnunar hryðjuverka sem er nægilega hátt settur til að taka ákvarðanir varðandi slíka áhættu. Viðkomandi þarf ekki í öllum tilvikum að vera stjórnarmaður hjá tilkynningarskyldum aðila.
21. *Þjónustuveitandi stafrænna veskja*: Einstaklingur eða lögaðili sem býður upp á vörsluþjónustu á auðkennum sýndarfjár, hvort sem er með hugbúnaði, kerfi eða annars konar miðli til að halda utan um, geyma og flytja sýndarfé.

II. KAFLI

Áhættumat og áhættusöm ríki.

4. gr.

Áhættumat.

1. Stýrihópur um aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka skv. 39. gr. skal gera áhættumat, sem inniheldur greiningu og mat á hættu á peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka og leiðir til að milda og draga úr greindri áhættu. Skýrslan skal uppfærð á tveggja ára fresti eða oftár ef tilefni ef til.
2. Stýrihópurinn skal samræma aðgerðir til að milda og draga úr greindri áhættu.
3. Við gerð áhættumats skal tekið tillit til áhættumats sem framkvæmdastjórn Evrópusambandsins framkvæmir, afla víðtækra upplýsinga bæði frá stjórnvöldum og öðrum sem kunna að búa yfir upplýsingum og annarra viðeigandi þátta.
4. Áhættumat skv. 1. mgr. skal:

- a. Notað til að gera úrbætur á vörnum gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka, þar á meðal greina aðstæður þar sem beita eigi aukinni áreiðanleikakönnun og tilgreina til hvaða aðgerða þurfi að grípa,
- b. greina atvinnugreinar eða aðstæður sem fela í sér litla eða aukna hættu á peningaþvætti eða fjármögnun hryðjuverka,
- c. notað til að greina hvar þörf er á úrbótum á regluverki,
- d. fjalla um skipulag og umgjörð aðgerða gegn peningaþvætti og fjármögnunar hryðjuverka,
- e. notað til að styrkja og forgangsraða fjármunum, búnaði og mannauði,
- f. vera eftirlitsaðilum skv. 38. gr. til leiðbeininga við áhættumiðað eftirlit,
- g. notað til að deila viðeigandi upplýsingum tímanlega með tilkynningarskyldum aðilum til notkunar þeirra við eigið áhættumat,
- h. birt í heild eða að hluta opinberlega.

5. Afhenda skal þjóðaröryggisráði, bærum stjórnvöldum samkvæmt lögum þessum, evrópsku eftirlitsstofnunum, Eftirlitsstofnun EFTA og bærum stjórnvöldum annarra aðildarríkja afrit af áhættumatinu.

5. gr.

Áhættumat tilkynningarskyldra aðila.

1. Tilkynningarskyldir aðilar skulu framkvæma skriflegt áhættumat á rekstri sínum og viðskiptum. Matið skal innihalda greiningu og mat á hættu á peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka og skal m.a. taka tillit til áhættuþátta sem tengjast viðskiptamönnum, viðskiptalöndum eða svæðum, vörum, þjónustu, viðskiptum, tækni og dreifileiðum. Áhættumat skal taka tillit til stærðar, eðlis og umfangs tilkynningarskyldra aðila og margbreytileika starfseminnar og vera notað við áhættumiðað eftirlit með samningssamböndum og viðskiptum.

2. Áhættumat skv. 1. mgr. skal uppfært á tveggja ára fresti eða oftar ef tilefni er til. Ávallt skal framkvæma áhættumat áður en nýjar vörur eru settar á markað og þegar notast er við nýjar dreifileiðir og nýja tækni. Eftirlitsaðilum og öðrum bærum stjórnvöldum samkvæmt lögum þessum skal afhent afrit af áhættumati ef þess er óskað.

3. Eftirlitsaðilar geta veitt undanþágu frá gerð áhættumats sé sýnt fram á að tiltekinn rekstur eða viðskipti eru þess eðlis að áhættuþættir eru skýrir og þekktir og viðeigandi ráðstafanir til að milda þekkta áhættu eru til staðar.

4. Tilkynningarskyldir aðilar skulu hafa til staðar skjalfesta stefnu, stýringar og verkferla til að milda og stýra áhættu sem stafar af peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka. Ráðstafanir tilkynningarskyldra aðila samkvæmt þessu ákvæði skulu vera í samræmi við stærð, eðli og umfang tilkynningarskylds aðila og margbreytileika starfseminnar.

5. Stefna, stýringar og verkferlar skv. 4. mgr. skulu að lágmarki innihalda:

- a. Ákvæði um þróun og uppfærslu stefnu, stýringa og verkferla, þar með talið aðferðir við mildun áhættu, áreiðanleikakönnun, tilkynningar um grunsamleg viðskipti, innra eftirlit og tilnefningu ábyrgðarmanns að teknu tillit til stærðar og eðlis fyrirtækisins og könnun á hæfi starfsmanna,
- b. eftir því sem við á og að teknu tilliti til stærðar og eðlis starfseminnar, sjálfstæða endurskoðunardeild eða sjálfstæða úttektaraðila til að prófa innri stefnu, eftirlit og málsmeðferð sem um getur í a-lið.

6. Stefna, stýringar og verkferlar skulu samþykkt af yfirstjórn, sem skal hafa eftirlit með beitingu þeirra og gefa fyrirmæli um auknar ráðstafanir þar sem við á.

6. gr.

Áhættusöm og ósamvinnuþýð ríki.

1. Stýrihópur um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka gefur út tilkynningar og leiðbeiningar ef þörf er á sérstakri varúð í viðskiptum við ríki eða ríkjasvæði sem ekki fylgja alþjóðlegum tilmælum og reglum um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka.

III. KAFLI**Áreiðanleikakönnun.**

7. gr.

Nafnlaus viðskipti.

1. Tilkynningarskyldir aðilar samkvæmt a-k lið 1. mgr. 2. gr. er óheimilt að bjóða upp á nafnlaus viðskipti. Þau skulu krefjast þess að viðskiptamaður sem þegar er í nafnlausum viðskiptum sanni á sér deili og afla skal upplýsinga um raunverulegan eiganda skv. 10. gr. ekki síðar en tólf mánuðum frá gildistöku þessara laga, liggi þær upplýsingar ekki þegar fyrir.

2. Tilkynningarskyldum aðilum samkvæmt a-k lið og l-m lið 1. mgr. 2. gr. er óheimilt að taka þátt í eða stuðla að viðskiptum sem ætlað er að dylja raunverulegt eignarhald.

8. gr.

Tilvik þar sem áreiðanleikakönnun skal framkvæmd.

1. Tilkynningarskyldir aðilar samkvæmt lögum þessum skulu kanna áreiðanleika viðskiptamanna sinna í samræmi við ákvæði þessa kafla í eftirfarandi tilvikum:

- a. Við upphaf viðvarandi samningssambands.
- b. Vegna einstakra viðskipta að fjárhæð 15.000 evrur eða meira miðað við opinbert viðmiðunargengi eins og það er skráð hverju sinni, hvort sem viðskiptin fara fram í einni færslu eða fleirum sem virðast tengjast hver annarri.
- c. Millifærsla fjármuna sbr. 10. tölul. 3. gr. þegar um einstök viðskipti er að ræða, hvort sem um er að ræða færslu fjármuna innan lands eða yfir landamæri, að fjárhæð 1.000 evrur eða meira miðað við opinbert viðmiðunargengi eins og það er skráð hverju sinni.
- d. Við viðskipti með vöru eða þjónustu sem greitt er fyrir með reiðufé, hvort sem viðskiptin fara fram í einni greiðslu eða fleiri sem virðast tengjast hver annarri, að fjárhæð 10.000 evrur eða meira miðað við opinbert viðmiðunargengi eins og það er skráð hverju sinni.
- e. Við útgreiðslu vinninga hjá tilkynningarskyldum aðilum skv. s-lið 1. mgr. 2. gr. að fjárhæð 2.000 evrur eða meira miðað við opinbert viðmiðunargengi eins og það er skráð hverju sinni, hvort sem greiðslurnar fara fram í einni færslu eða fleirum sem virðast tengjast hver annarri.
- f. Þegar grunur leikur á um peningabætti eða fjármögnun hryðjuverka, án tillits til undanþága eða takmarkana af neinu tagi.
- g. Þegar vafi leikur á því að fyrirbyggjandi upplýsingar um viðskiptamann eða raunverulegan eiganda séu réttar eða nægilega áreiðanlegar.

9. gr.

Heimild til að víkja frá áreiðanleikakönnun á grundvelli áhættumats.

1. Tilkynningarskyldum aðilum er heimilt að víkja frá tilteknum þáttum áreiðanleikakönnunar skv. a-d liðum 1. mgr. 10. gr. og 11. gr. við útgáfu rafeyris, í skilningi laga um útgáfu og meðferð rafeyris. Slíkt er eingöngu heimilt ef áhættumat skv. 4. og 5. gr. eftir því sem við á, sýnir fram á litla áhættu og þar sem öll eftirfarandi skilyrði eru uppfyllt:

- a. Um er að ræða rafeyri sem er geymdur á greiðslumiðli sem ekki er hægt að endurhlaða, eða mánaðarlega færslur fara ekki yfir 250 evrur og einungis hægt að nota greiðslumiðilinn vegna greiðslna innan sama lands,
- b. fjárhæð rafeyris sem á hverjum tíma er geymd á greiðslumiðli fer ekki yfir 250 evrur,
- c. greiðslumiðilinn er eingöngu notaður til að greiða fyrir vörur eða þjónustu,

- d. útgefandi greiðslumiðilsins hefur fullnægjandi eftirlit með færslum eða samningssamböndum sínum til að greina óvenjulegar eða grunsamlegar færslur,
- e. innlausn eða úttekt í reiðufé er ekki umfram 100 evrur.

2. Heimilt er að hækka fjárhæð skv. b-lið 1. mgr. í 500 evrur ef eingöngu er hægt að nota greiðslumiðilinn á Íslandi.

3. Tilkynningarskyldir aðilar, sem hafa leyfi til færsluhirðingar, skulu eingöngu samþykka greiðslur, sem gerðar eru með nafnlausum fyrirframgreiddum kortum útgefnum í löndum utan aðildarríkja, uppfylli kortin kröfur um áreiðanleikakönnun sem samsvara þeim sem eru tilgreindar í a-d liðum 1. mgr. 10. gr. og 11. gr. og kröfur sambærilegar þeim sem tilgreindar eru í a-b liðum 1. mgr. þessarar greinar.

10. gr.

Könnun áreiðanleika upplýsinga um viðskiptamenn.

1. Áður en samningssambandi er komið á eða áður en viðskipti eiga sér stað skal tilkynningarskyldur aðili gera kröfu um að:

- a. Einstaklingar sanni á sér deili með framvísun viðurkenndra persónuskilríkja.
- b. Lögaðilar, fjárvörslusjóðir eða sambærilegar ráðstafanir sanni á sér deili með upplýsingum úr fyrirtækjaskrá ríkisskattstjóra eða sambærilegri opinberri skrá með heiti, heimilisfangi og kennitölu eða sambærilegum upplýsingum. Prókúruhafar og aðrir þeir sem hafa sérstaka heimild til að koma fram fyrir hönd viðskiptavinar gagnvart fjármálafyrirtæki, þar með taldir framkvæmdastjórnar og stjórnarmenn, skulu sanna á sér deili.
- c. Aðilar sem koma fram fyrir hönd fjárvörslusjóðs eða sambærilegrar ráðstafanir skulu veita tilkynningarskyldum aðilum upplýsingar um raunverulega eigendur. Fjárvörsluaðilar skulu jafnframt að eigin frumkvæði upplýsa tilkynningarskylda aðila um stöðu sína sem fjárvörsluaðili.
- d. Viðskiptamenn sem koma fram fyrir hönd þriðja aðila sýni fram á að þeir séu réttilega að prókúru eða sérstakri heimild komnir og sanni á sér deili.
- e. Fyrir liggi fullnægjandi upplýsingar um raunverulegan eiganda.

2. Tilkynningarskyldur aðili skal ávallt afla fullnægjandi upplýsinga um viðskiptamann og raunverulegan eiganda sbr. 1. mgr. og grípa til réttmætra ráðstafana til að sannreyna deili á honum t.d. með upplýsingum úr opinberri skrá. Tilkynningarskyldur aðili skal meta með sjálfstæðum hætti hvort upplýsingar um hinn raunverulega eiganda séu réttar og fullnægjandi og að hann skilji eignarhald, starfsemi og stjórnskipulag þeirra viðskiptavina sem eru lögaðilar, fjárvörslusjóðir eða sambærilegar ráðstafanir. Í tilvikum þar sem ekki er ljóst af framlögðum gögnum hver endanlegur móttakandi fjár verður skal krefjast frekari upplýsinga. Í tilvikum þar sem ekki er ljóst af framlögðum gögnum hver raunverulegur eigandi er skal tilkynningarskyldur aðili krefjast frekari upplýsinga. Ef ekki er mögulegt að finna raunverulegan eiganda, t.d. vegna svo dreifðs eignarhalds að engir einstaklingar eiga eða stýra viðskiptamanni í skilningi laga þessara, skal tilkynningarskyldur aðili grípa til réttmætra ráðstafana til að afla fullnægjandi upplýsinga um einstaklinga sem í raun stjórna starfsemi viðskiptamanns.

3. Leggja skal mat á, eða ef við á afla viðeigandi upplýsinga um, tilgang og eðli fyrirhugaðra viðskipta hjá verðandi viðskiptamanni.

4. Tilkynningarskyldir aðilar skulu:

- a. Hafa reglubundið eftirlit með samningssambandi við viðskiptamenn,
- b. afla fullnægjandi upplýsinga um viðskipti sem fara fram á samningstímanum til að tryggja að viðskipti þeirra séu í samræmi við fyrirbyggjandi upplýsingar og áhættumat skv. 5. gr.,
- c. staðfesta eftir því sem við á uppruna þess fjár sem notað er í viðskiptum,
- d. grípa til réttmætra ráðstafana til að staðreyna viðeigandi upplýsingar,
- e. uppfæra upplýsingar um viðskiptamenn reglulega og afla frekari upplýsinga í samræmi við lög þessi eftir því sem þörf krefur.

5. Tilkynningarskyldir aðilar skulu meta hvort að viðskipti fari fram í þágu þriðja aðila og hafi þeir vitneskju um að svo sé eða ástæðu til að ætla það ber þeim að sannreyna hver sá þriðji aðili er sbr. 1. og 2. mgr.

6. Tilkynningarskyldir aðilar geta gert auknar kröfur um könnun áreiðanleika upplýsinga á grundvelli skjalfests áhættumats skv. 5. gr.

7. Þegar um áhættu- og söfnunarlíftryggingar er að ræða skulu aðilar skv. b-c lið 1. mgr. 2. gr. til viðbótar við áreiðanleikakönnun skv. 1.-3. mgr. framkvæma áreiðanleikakönnun á réttthafa um leið og hann er þekktur eða tilnefndur í samræmi við eftirfarandi:

- a. Upplýsingar um nafn réttthafa sé hann einstaklingur, fjárvörslusjóður eða sambærileg ráðstöfun,
- b. ef réttthafi er tilnefndur eftir einkennum, flokki eða svipuðum eigindum skal fullnægjandi upplýsinga aflað til þess að sanna deili á réttthafa við útgreiðslu samningsins.

Sanna skal deili á réttthafa við útgreiðslu samningsins. Þegar áhættu og söfnunarlíftrygging er framseld, að hluta eða öllu leyti til þriðja aðila, skal tilkynningarskyldur aðili skv. b-c lið 1. mgr. 2. gr., ef honum er kunnugt um framsalið, bera kennsl á raunverulegan eiganda þess aðila sem hlýtur ávinning af samningnum.

8. Ef réttthafi fjárvörslusjóða eða sambærilegra ráðstafana er tilnefndur eftir einkennum, flokki eða svipuðum eigindum skal fullnægjandi upplýsinga aflað til þess að sanna deili á réttthafa við útgreiðslu samningsins eða þegar hann nýtir sér réttindi samkvæmt samningnum með öðrum hætti.

9. Ásamt því að framkvæma áreiðanleikakönnun á öllum nýjum viðskiptamönnum skulu tilkynningarskyldir aðilar á grundvelli áhættumats kanna áreiðanleika upplýsinga núverandi viðskiptamanna, m.a. þegar breytingar verða á samningssambandinu eða einstökum þáttum þess og ef tilkynningarskyldum aðila er skylt að endurskoða reglulega raunverulegt eignarhald samkvæmt lögum eða öðrum skuldbindingum. Styðjast skal við allar nauðsynlegar upplýsingar við slíka áreiðanleikakönnun.

11. gr.

Tímabundin frestun á að sannreyna áreiðanleika um viðskiptamenn.

1. Sannreyna skal upplýsingar um viðskiptamann og raunverulegan eiganda í samræmi við 10. gr. áður en samningssambandi er komið á.

2. Þrátt fyrir 1. mgr. og til þess að trufla ekki eðlilegan framgang viðskipta má þó fresta því að sannreyna deili skv. 1. mgr. þar til samningssamband hefur stofnast í þeim tilvikum þar sem lítil hætta er talin á peningabætti eða fjármögnun hryðjuverka. Viðskiptamaður og raunverulegur eigandi, skal í slíkum tilvikum sanna á sér deili eins fljótt og því verður komið við.

3. Tilkynningarskyldum aðilum skv. a-k lið 1. mgr. 2. gr., er heimilt að stofna til samningssambands við viðskiptamann þrátt fyrir að skilyrðum 1. mgr. sé ekki fullnægt að því tilskildu að tryggt sé að viðskiptamaðurinn geti ekki framkvæmt færslur fyrr en áreiðanleikakönnun skv. 10. gr. hefur farið fram, að teknu tilliti til áhættumats tilkynningarskylds aðila og reglugerð um áreiðanleikakönnun.

4. Hafi ekki reynst mögulegt að framkvæma áreiðanleikakönnun í samræmi við 1. mgr. 10. gr., að teknu tilliti til áhættumats tilkynningarskylds aðila, er óheimilt að framkvæma viðskipti eða stofna til samningssambands við viðkomandi. Hafi þegar verið stofnað til samningssambands skal þá þegar binda enda á það. Skal jafnframt metið hvort ástæða sé til að senda lögreglu tilkynningu skv. 21. gr.

5. Ákvæði 3. mgr. gildir ekki um störf tilkynningarskyldra aðila skv. l-m lið 1. mgr. 2. gr. við athugun þeirra á lagalegri stöðu umbjóðenda sinna eða þegar þeir koma fram fyrir hönd þeirra í dómsmáli eða í

tengslum við dómsmál, þ.m.t. þegar þeir veita ráðgjöf um hvort höfða eigi dómsmál eða komast hjá dómsmáli.

6. Ef stöðvun viðskipta skv. 4. mgr. gæti hindrað rannsókn eða lögsókn vegna grunsamlegra viðskipta er tilkynningarskyldum aðila heimilt að stofna til samningssambands eða láta viðskipti ná fram að ganga þrátt fyrir að ekki hafi verið unnt að framkvæma viðeigandi áreiðanleikakönnun. Tilkynna skal skrifstofu fjármálagreininga lögreglu án tafar um viðskiptin.

12. gr.

Einfölduð áreiðanleikakönnun.

1. Hafi áhættumat skv. 4. eða 5. gr., sem framkvæmt er í samræmi við lög þessi og reglugerð um áhættumat, sýnt fram á litla hættu á peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka er tilkynningarskyldum aðilum heimilt að framkvæma einfaldaða áreiðanleikakönnun í samræmi við áhættumatið og reglugerð um áreiðanleikakönnun.

2. Tilkynningarskyldir aðilar skulu hafa fullnægjandi eftirlit með færslum og samningssamböndum sínum til að greina óvenjulegar eða grunsamlegar færslur.

3. Við mat á því hvort að lítil hættu sé á peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka skal horft til áhættuþátta sem tengjast viðskiptamönnum, viðskiptalöndum eða svæðum, vörum, tækni, þjónustu, viðskiptum og dreifileiðum.

13. gr.

Aukin áreiðanleikakönnun.

1. Tilkynningarskyldir aðilar skulu beita aukinni áreiðanleikakönnun þegar um er að ræða:

- Viðskipti við einstaklinga, lögaðila eða annars konar lagalegar ráðstafanir sem eru staðsettir í áhættusömu eða ósamvinnuþýðu ríki,
- tilvik skv. 14.-17. gr., eða
- önnur tilvik en samkvæmt a eða b lið þegar áhættumat skv. 4. eða 5. gr. gefur til kynna aukna áhættu.

2. Ekki er skylt að beita aukinni áreiðanleikakönnun þegar um er að ræða viðskipti við útibú eða dótturfélög tilkynningarskyldra aðila með staðfestu í aðildarríki að því tilskildu að viðkomandi útibú og dótturfélög fara að öllu leyti eftir stefnu og aðferðum samstæðunnar skv. 32. gr. Slík útibú og dótturfélög skulu meðhöndluð samkvæmt áhættumati tilkynningarskylds aðila.

3. Tilkynningarskyldir aðilar skulu rannsaka, eins og unnt er, bakgrunn og tilgang allra færslna sem uppfylla að minnsta kosti eitt af eftirtöldum skilyrðum:

- Um er að ræða flóknar færslur,
- um er að ræða óvenjulega háar færslur,
- um er að ræða óvenjulegt viðskiptamynstur, og
- um er að ræða færslur sem virðast hvorki hafa efnahagslegan eða löglegan tilgang.

Allar slíkar færslur og samningssambönd skulu sæta auknu eftirliti í þeim tilgangi að greina hvort að um grunsamleg viðskipti er að ræða.

14. gr.

Aukin áreiðanleikakönnun viðskiptamanna í áhættusömum ríkjum.

1. Þegar um er að ræða viðskipti eða samningssamband við einstaklinga, lögaðila eða annars konar lagalegar ráðstafanir sem hafa staðfestu í áhættusömu eða ósamvinnuþýðu ríki skv. 6. gr. eða reglugerð um áhættusöm ríki, skulu tilkynningarskyldir aðilar framkvæma aukna áreiðanleikakönnun sem að lágmarki felur í sér að:

- Afla aukinna upplýsinga um viðskiptamann og raunverulegan eiganda,

- b. afla aukinna upplýsinga um fyrirhugað eðli samningssambandsins,
 - c. afla upplýsinga um uppruna fjármuna eða uppruna auðs viðskiptamanns og raunverulegs eiganda,
 - d. afla upplýsinga um tilgang fyrirhugaðra viðskipta eða þegar framkvæmdra viðskipta,
 - e. afla samþykkis frá yfirstjórn áður en stofnað er til viðskipta eða til áframhaldandi viðskipta, ef til þeirra hefur verið stofnað nú þegar,
 - f. hafa aukið reglubundið eftirlit með samningssambandinu með því að fjölga úttektum og þeim aðferðum sem er beitt við eftirlit og skoða sérstaklega viðskiptamynstur sem þarfnast frekari skoðunar,
 - g. fara fram á að fyrsta greiðsla sé innt af hendi í nafni viðskiptamanns og af reikningi sem hann hefur sjálfur stofnað til í starfandi fjármálafyrirtæki sem sætir sambærilegum kröfum um áreiðanleikakönnun og kveðið er á um í lögum þessum.
2. Til viðbótar við ráðstafanir skv. 1. mgr. skulu tilkynningarskyldir aðilar, þegar við á og til þess að milda og draga úr áhættu, beita einum eða fleirum eftirfarandi þátta:
- a. Viðbótarþáttum vegna aukinnar áreiðanleikakönnunar,
 - a. hafa aukið eða kerfisbundið eftirlit með framkvæmd viðskipta,
 - b. draga úr eða takmarka samningssamband eða viðskipti við einstaklinga eða lögaðila frá áhættusömum ríkjum.
3. Til viðbótar við ráðstafanir skv. 1. mgr. geta eftirlitsaðilar, eftir því sem við á:
- a. Neitað tilkynningarskyldum aðila frá áhættusömum ríkjum eða ríkjum sem ekki hafa sambærilegar varnir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka og lög þessi kveða á um að stofna hér dótturfélag eða starfrækja hér útibú eða umboðsskrifstofu,
 - b. bannað tilkynningarskyldum aðila að stofna útibú eða umboðsskrifstofu í áhættusömum ríkjum eða ríkjum sem ekki hafa sambærilegar varnir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka og kveðið er á um í lögum þessum,
 - c. skyldað lána- og fjármálastofnanir til að yfirfara og aðlaga, eða, ef nauðsyn krefur loka, millibankaviðskiptum við mótaðila í áhættusömum ríkjum,
 - d. krafist aukins eftirlits eða ytri endurskoðunar fyrir útibú og dótturfélög tilkynningarskyldra aðila sem staðsett eru í áhættusömum ríkjum,
 - e. krafist aukins eftirlits ytri endurskoðenda fyrir samstæðu gagnvart útibúum og dótturfélögum sem staðsett eru í áhættusömum ríkjum.

15. gr.

Millibankaviðskipti.

1. Í millibankaviðskiptum yfir landamæri þegar um framkvæmd greiðslna er að ræða, við aðila frá löndum utan aðildarríkja, skulu aðilar skv. a-k lið 1. mgr. 2. gr. til viðbótar við áreiðanleikakönnun skv. 10. gr. uppfylla öll eftirtalin skilyrði þegar stofnað er til samningssambands:
- a. Afla fullnægjandi upplýsinga um starfsemi gagnaðilans til að skilja rekstur og starfsemi viðkomandi, meta út frá opinberum gögnum orðspor viðkomandi og staðreyna gæði eftirlitsstofnana sem hafa eftirlit með honum,
 - b. fullvissa sig um gæði verkferla, stýringar og varnir gagnaðila til að koma í veg fyrir peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka,
 - c. afla samþykkis frá yfirstjórn áður en millibankaviðskiptum er komið á,
 - d. skrásetja skyldur hvors aðila fyrir sig samkvæmt lögum þessum, og
 - e. fá staðfest, þegar um greiðslustreymisreikninga er að ræða, að gagnaðili hafi framkvæmt viðeigandi áreiðanleikakönnun og meti reglulega upplýsingar um viðskiptamenn sem hafa beinan aðgang að reikningum hjá viðkomandi tilkynningarskyldum aðila skv. a-k lið 1. mgr. 2. gr. laganna, og geti veitt viðeigandi upplýsingar um viðskiptamann sé þess óskað.

16. gr.

Millibankaviðskipti við skelbanka.

1. Tilkynningarskyldum aðilum skv. a-k lið 1. mgr. 2. gr. er óheimilt að stofna til eða halda áfram millibankaviðskiptum við skelbanka. Þeim er jafnframt óheimilt að eiga í millibankaviðskiptum við gagnaðila sem heimilar skelbanka að nota reikninga sína.

17. gr.

Einstaklingar í áhættuhópi vegna stjórnmalalegra tengsla.

1. Tilkynningarskyldir aðilar skulu hafa til staðar viðeigandi kerfi, ferla og aðferðir til að meta hvort að innlendur eða erlendur viðskiptamaður eða raunverulegur eigandi sé í áhættuhópi vegna stjórnmalalegra tengsla. Til þess hóps teljast þeir sem eru eða hafa verið háttsettir í opinberri þjónustu og nánasta fjölskylda þeirra eða einstaklingar sem vitað er að eru nánir samstarfsmenn þeirra.

2. Sé viðskiptamaður eða raunverulegur eigandi í áhættuhópi vegna stjórnmalalegra tengsla skulu tilkynningarskyldir aðilar til viðbótar við áreiðanleikakönnun samkvæmt þessum kafla:

- Fá samþykki yfirstjórnar áður en stofnað er til viðskipta við þá eða þeim er haldið áfram,
- grípa til viðeigandi ráðstafana til að kanna uppruna auðs og uppruna þeirra fjármuna sem notaðir eru í samningssambandinu eða viðskiptunum,
- hafa aukið reglubundið eftirlit með samningssambandinu.

3. Tilkynningarskyldir aðilar skulu með sama hætti og í 1. mgr. meta hvort að váttryggður eða rétthafi áhættu- og söfnunarlíftrygginga sé í áhættuhópi vegna stjórnmalalegra tengsla. Athugunin skal fara fram eigi síðar en við tilnefningu rétthafa eða útgreiðslu váttryggingarinnar í heild eða að hluta.

4. Sé váttryggður eða rétthafi í áhættuhópi vegna stjórnmalalegra tengsla skulu tilkynningarskyldir aðilar til viðbótar við áreiðanleikakönnun samkvæmt þessum kafla:

- Upplýsa yfirstjórn áður en úthlutun eða útgreiðsla í heild eða hluta fer fram,
- hafa aukið reglubundið eftirlit með samningssambandinu.

5. Breytist staða viðskiptamanns eftir að samningssambandi hefur verið komið á þannig að hann teljist einstaklingur í áhættuhópi vegna stjórnmalalegra tengsla sinna eiga 1. og 2. mgr. jafnframt við. Skal þá þegar afla samþykkis frá yfirstjórn, sbr. a lið 2. mgr., áður en samningssambandi er haldið áfram.

6. Breytist staða viðskiptamanns eftir að samningssambandi hefur verið komið á þannig að hann teljist ekki lengur einstaklingur í áhættuhópi vegna stjórnmalalegra tengsla sinna skulu tilkynningarskyldir aðilar þrátt fyrir það láta viðkomandi sæta auknu eftirliti í samræmi við þetta ákvæði. Eftirlitið skal að lágmarki standa næstu 12 mánuði og þar til áhætta sem stafar frá fyrri störfum telst ekki lengur til staðar.

IV. KAFLI**Upplýsingar frá þriðja aðila.**

18. gr.

Áreiðanleikakönnun þriðja aðila.

1. Tilkynningarskyldur aðili þarf ekki áður en viðskipti hefjast að kanna áreiðanleika upplýsinga um viðskiptamann skv. a-d lið 10. gr. ef samsvarandi upplýsingar um áreiðanleika hans koma fram fyrir tilstilli annars tilkynningarskylds aðila. Endanleg ábyrgð á könnun á áreiðanleika viðskiptamanns skv. 3. kafla hvílir á þeim tilkynningarskylda aðila sem móttækur upplýsingar.

2. Heimild tilkynningarskylds aðila skv. 1. mgr. er háð því skilyrði að sá sem veitir upplýsingarnar:

- Framkvæmi áreiðanleikakönnun og varðveiti gögn í samræmi við kröfur þessara laga, og

b. lúti sambærilegu eftirliti og lög þessi kveða á um.

Tilkynningarskyldur aðili skal staðreyna að þriðji aðili uppfylli kröfur þessarar málsgreinar.

3. Tilkynningarskyldur aðili, sem byggir á áreiðanleikakönnun þriðja aðila, skal hafa hliðsjón af hættu á peningabætti og fjármögnun hryðjuverka í því ríki sem viðkomandi aðili er staðsettur. Þrátt fyrir 1. mgr. er tilkynningarskyldum aðilum óheimilt að byggja á upplýsingum frá fyrirtækjum með staðfestu í áhættusömum og ósamvinnuþýðum ríkjum skv. 6. gr. og reglugerð um áhættusöm ríki.

4. Tilkynningarskyldur aðili, sem byggir á áreiðanleikakönnun þriðja aðila, skal tryggja að hann fái án tafar afhentar þær upplýsingar sem kveðið er á um í a-d lið 10. gr.

5. Tilkynningarskyldur aðili sem tekur við upplýsingum skv. 1. mgr. skal gera skriflegan samning við þann aðila sem veitir upplýsingarnar þar sem staðfest er að veitandi upplýsinga muni án tafar, sé þess óskað, afhenda afrit af viðurkenndum persónuskilríkjum og eftir atvikum öðrum gögnum sem sanna hver viðskiptamaður og raunverulegur eigandi er.

6. Upplýsingar sem fengnar eru frá útvistunaraðila eða umboðsmanni sem telst vera hluti af tilkynningarskyldum aðila teljast ekki vera upplýsingar frá þriðja aðila.

19. gr.

Upplýsingar innan samstæðu.

1. Fjármálaeftirlitið sem eftirlitsaðili á samstæðugrunni getur með samkomulagi við lögbær stjórnvöld innan aðildarríkja þar sem útibú og dótturfélög samstæðunnar eru staðsett, heimilað tilkynningarskyldum aðila skv. a-e lið 1. mgr. 2. gr. að reiða sig á upplýsingar innan samstæðunnar að uppfylltum öllum eftirfarandi skilyrðum:

- Tilkynningarskyldur aðili reiðir sig á upplýsingar frá öðrum tilkynningarskyldum aðila sem er innan sömu samstæðu,
- öll félög innan samstæðunnar framkvæmi áreiðanleikakönnun, varðveiti gögn og hafi ferla og aðferðir til að verjast peningabætti og fjármögnun hryðjuverkastarfsemi í samræmi við kröfur þessara laga eða sambærilegum reglum,
- eftirlit með innleiðingu þátta skv. a lið fer fram á samstæðugrunni og er annað hvort í höndum Fjármálaeftirlitsins eða lögbæru stjórnvaldi annars ríkis.

V. KAFLI

Móttaka tilkynninga og tilkynningarskylda.

20. gr.

Skrifstofa fjármálagreininga lögreglu.

1. Skrifstofa fjármálagreininga lögreglu tekur á móti tilkynningum um viðskipti þar sem grunur leikur á peningabætti eða fjármögnun hryðjuverka. Skrifstofa fjármálagreininga lögreglu sér um greiningu á mótteknum tilkynningunum, aflar nauðsynlegra viðbótar upplýsinga og miðlar greiningunni til lögbærra stjórnvalda. Greiningar sem skrifstofa fjármálagreininga lögreglu framkvæmir eru:

- Aðgerðagreining, sem beinist að einstökum málum eða tilteknum viðfangsefnum eða viðeigandi völdum upplýsingum, allt eftir tegund og umfangi fyrirbyggjandi upplýsinga og notkun þeirra að greiningu lokinni, og
- stefnumiðuð greining, sem ætlað er að greina þróun og mynstur við peningabætti og fjármögnun hryðjuverka.

2. Í tengslum við greiningu og athuganir mála samkvæmt lögum þessum og reglugerðum og reglum settum á grundvelli þeirra er einstaklingum og lögaðilum skylt að láta skrifstofu fjármálagreininga lögreglu í té án tafar allar upplýsingar og gögn sem hún telur nauðsynleg. Skiptir ekki máli í því

sambandi hvort upplýsingarnar varða þann aðila sem beiðninni er beint til eða annan aðila er hann getur veitt upplýsingar um og varða greiningu eða athugun mála hjá skrifstofu fjármálagreininga lögreglu. Lagaákvæði um þagnarskyldu takmarka ekki skyldu til þess að veita upplýsingar og aðgang að gögnum. Þetta gildir þó ekki um upplýsingar sem lögmaður öðlast við athugun á lagalegri stöðu skjólstæðings í tengslum við dómsmál, þ.m.t. þegar hann veitir ráðgjöf um hvort höfða eigi mál eða komast hjá máli, eða upplýsingar sem hann öðlast fyrir, á meðan eða eftir lok dómsmáls, ef upplýsingarnar hafa bein tengsl við málið.

3. Einstaklingum og lögaðilum sem beiðni skv. 2. mgr. er beint að er óheimilt að veita þriðja aðila upplýsingar um beiðnina.

4. Skrifstofa fjármálagreininga lögreglu getur gefið tilkynningarskyldum aðilum fyrirmæli um að framkvæma ekki eða stöðva viðskipti þar sem grunur leikur á peningabætti eða fjármögnun hryðjuverka á meðan greining fer fram og upplýsingum komið á framfæri við viðeigandi stjórnvöld skv. 41. gr.

5. Skrifstofa fjármálagreininga lögreglu getur gefið fyrirmæli skv. 4. mgr. í þeim tilgangi að aðstoða systurstofnanir sínar í aðildarríkjum og systurstofnanir utan aðildarríkja sem gerður hefur samstarfssamningur við skv. 9. mgr. 42. gr.

21. gr.

Tilkynningar tilkynningarskyldra aðila.

1. Tilkynningarskyldir aðilar, starfsmenn þess og stjórnendur skulu tímalega:

- Tilkynna skrifstofu fjármálagreininga lögreglu, með þeim hætti sem hún ákveður, um fjármuni sem grunur leikur á að rekja megi til refsiverðar háttsemi eða fjármögnunar hryðjuverka,
- bregðast við fyrirspurnum skrifstofu fjármálagreininga lögreglu um viðbótarupplýsingar sem tengjast tilkynningu,
- veita skrifstofu fjármálagreininga lögreglu allar nauðsynlegar upplýsingar sem hún óskar eftir í tengslum við tilkynningar.

2. Tilkynningarskyldum aðilum er skylt að gera skriflegar skýrslur um allar grunsamlegar og óvenjulegar færslur sem verða við framkvæmd viðskipta í starfsemi þeirra. Um varðveislu slíkra gagna fer samkvæmt 28. gr.

3. Ábyrgðamaður sem tilnefndur er í samræmi við 34. gr. skal tryggja að tilkynningar skv. 1. mgr. séu sendar á skrifstofu fjármálagreininga lögreglu þess ríkis þar sem tilkynningarskyldur aðili er með staðfestu.

22. gr.

Skylða til að forðast viðskipti.

1. Forðast skal viðskipti þegar fyrir hendi er vitneskja eða grunur um að þau megi rekja til refsiverðrar háttsemi eða fjármögnunar hryðjuverka þar til tilkynning hefur verið send skrifstofu fjármálagreininga lögreglu í samræmi við a-lið 1. mgr. 21. gr. og fylgt leiðbeiningum frá skrifstofunni.

2. Í tilkynningu skal, ef við á, koma fram innan hvaða frests tilkynningarskyldum aðilum er skylt að framkvæma viðskiptin. Ef ekki er unnt að koma í veg fyrir viðskiptin eða stöðvun þeirra gæti hindrað rannsókn á hendur þeim sem hafa hagsmuni af viðskiptunum skal skrifstofu fjármálagreininga lögreglu tilkynnt um viðskiptin um leið og þau hafa farið fram.

23. gr.

Tilkynningarskylda eftirlitsaðila og annarra aðila.

1. Þrátt fyrir þagnarskyldu skal Fjármálaeftirlitið og aðrir aðilar sem hafa eftirlit með tilkynningarskyldum aðilum tilkynna án tafar til skrifstofu fjármálagreininga lögreglu verði þeir við framkvæmd starfa sinna varir við viðskipti sem tengjast peningaþvætti eða fjármögnun hryðjuverka eða upplýsingar um viðskipti sem grunur leikur á að tengist peningaþvætti eða fjármögnun hryðjuverka. Sömu skyldur hvíla á öllum opinberum aðilum.

2. Skyldur skv. 1. mgr. hvíla einnig á kauphöllum samkvæmt lögum um kauphallir.

3. Öllum öðrum aðilum er heimilt að tilkynna skrifstofu fjármálagreininga lögreglu um grun um peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka.

24. gr.

Miðlun upplýsinga í góðri trú

1. Þegar tilkynningarskyldur aðili, starfsmaður hans eða stjórnandi veitir skrifstofu fjármálagreininga lögreglu upplýsingar í góðri trú samkvæmt lögum þessum telst það ekki brot á þagnarskyldu sem hann er bundinn lögum samkvæmt eða með öðrum hætti. Slík upplýsingagjöf leggur hvorki refsí- né skaðabótaábyrgð á herðar hlutaðeigandi einstaklingum, lögaðilum eða starfsmönnum þeirra.

25. gr.

Aðferðir og kerfi til að stuðla að tilkynningum

1. Eftirlitsaðilar skulu hafa til staðar ferla til þess að taka við og fylgja eftir tilkynningum um brot, möguleg brot og tilraunir til brota á lögum þessum, og reglugerðum og reglum settum með stoð í þeim og tilkynningum um grun um peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka. Ferlar samkvæmt þessu ákvæði skulu:

- a. Vera aðskildir frá öðrum óskildum ferlum innan eftirlitsaðilans,
- b. tryggja að heimilt sé að senda nafnlausar tilkynningar,
- c. tryggja að tilkynningar séu skráðar og ef upplýsingar sem fram koma í tilkynningu má rekja beint eða óbeint til þess sem tilkynnti skulu þær fara leynt, nema skylt sé að veita slíkar upplýsingar lögum samkvæmt til lögreglu eða á grundvelli dómsúrskurðar,
- d. fjalla um vernd þeirra sem tilkynna um brot og réttindi þeirra sem sakaðir eru um brot,
- e. tryggja að vinnsla og meðhöndlun persónuupplýsinga sé í samræmi við lög um persónuvernd og meðferð persónuupplýsinga.

2. Tilkynningarskyldir aðilar skulu hafa til staðar skjalfesta ferla sbr. 1. mgr. til að stuðla að því að starfsmenn þess eða aðilar í sambærilegri stöðu tilkynni um brot á lögum þessum, reglugerðum og reglum settum á grundvelli þeirra. Einstaklingur sem tekur við tilkynningum samkvæmt þessari grein og sér um vinnslu þeirra skal búa við sjálfstæði í störfum og tryggt skal að hann hafi nægilegt vald, fjárveitingar og heimildir til að afla gagna og upplýsinga sem honum eru nauðsynlegar til að hann geti sinnt skyldum sínum.

26. gr.

Vernd einstaklinga sem tilkynna um grun um peningaþvætti eða fjármögnun hryðjuverka.

1. Einstaklingur skal njóta verndar tilkynni hann í góðri trú um grunsemdir um peningaþvætti eða fjármögnun hryðjuverka hvort sem er til skrifstofu fjármálagreininga lögreglu, eftirlitsaðila eða innan þess fyrirtækis sem hann starfar. Sama á við um tilkynningar um brot á lögum þessum.

2. Undir 1. mgr. fellur meðal annars að viðkomandi njóti nafnleyndar auk þess sem vinnuveitanda er óheimilt að rýra réttindi hans, segja upp samningi, slíta honum eða láta einstakling gjalda þess á annan hátt að hann hafi tilkynnt um grun um peningaþvætti eða fjármögnun hryðjuverka.

3. Komi upp sú staða sem nefnd er í 2. mgr. skal gagnaðili sýna fram á að ákvörðun sé reist á öðrum forsendum en þeim að viðkomandi hafi tilkynnt um grun um peningaþvætti eða fjármögnun hryðjuverka.

VI. KAFLI

Bann við upplýsingagjöf.

27. gr.

Bann við upplýsingagjöf

1. Tilkynningarskyldum aðilum, stjórnendum, starfsmönnum og öðrum sem vinna í þágu þeirra skulu sjá til þess að viðskiptamaður eða þriðji aðili fái ekki vitneskju um að skrifstofu fjármálagreininga lögreglu muni verða eða hafi verið send tilkynning skv. 21. gr. eða að greining á grundvelli slíkra tilkynninga sé hafin eða kunni að verða hrundið af stað.

2. Ákvæði 1. mgr. kemur ekki í veg fyrir miðlun upplýsinga á grundvelli tilkynningar til aðila sem hafa eftirlit með lögum þessum og í þágu lögregluaðgerða.

3. Þrátt fyrir ákvæði 1. mgr. er miðlun heimil:

- a. Milli aðila sem nefndir eru í a-i lið 1. mgr. 2. gr. sem eru hluti af samstæðu eins og hún er skilgreind í lögum um ársreikninga,
- b. milli aðila sem nefndir eru í a-i lið 1. mgr. 2. gr. og útibúa þeirra og dótturfélaga utan Evrópska efnahagssvæðisins, að því tilskildu að útibúin og dótturfélögin uppfylli að fullu stefnu og ferla samstæðunnar í samræmi við 32. gr. laga þessara og að stefnur og ferlar samstæðunnar uppfylli kröfur laga þessara.
- c. milli aðila sem nefndir eru í l- og m lið 1. mgr. 2. gr. og sinna starfi sínu hjá sama lögaðila eða sama neti fyrirtækja,
- d. milli aðila sem nefndir eru í a–k lið 1. mgr. 2. gr. að því tilskildu að öllum eftirtöldum skilyrðum sé fullnægt:
 - i. að báðir aðilar tilheyri sömu starfsgrein,
 - ii. að málið varði einstakling eða lögaðila sem er viðskiptavinur hjá báðum aðilum,
 - iii. að upplýsingarnar varði viðskipti sem snerta báða aðila,
 - iv. að báðir aðilar hafi sambærilegar skyldur hvað varðar aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka, þagnarskyldu og vernd persónuupplýsinga, og
 - v. að upplýsingarnar séu eingöngu notaðar í þeim tilgangi að hindra peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka.

2. Aðilar nefndir í l- og m lið 1. mgr. 2. gr. sem ráða viðskiptavinum sínum frá því að taka þátt í ólöglegu athæfi teljast ekki hafa brotið 1. mgr. um bann við upplýsingagjöf.

VII. KAFLI

Persónuvernd, varðveisla gagna og tölfraði.

28. gr.

Varðveisla gagna

1. Tilkynningarskyldir aðilar skulu varðveita eftirfarandi gögn og upplýsingar, þar á meðal upplýsingar sem aflað hefur verið með rafrænum hætti, að lágmarki í 5 ár frá því að samningssambandi lýkur eða einstök viðskipti hafa átt sér stað:

- a. Afrit af gögnum og upplýsingum vegna áreiðanleikakönnunar í samræmi við 3. kafla,
- b. aðferðir við áreiðanleikakönnun,

- c. nauðsynleg fylgiskjöl og viðskiptayfirlit, hvort sem er frumrit eða afrit og eru nauðsynleg til að sýna fram á færslur viðskiptamanna og hægt væri að nota við meðferð máls fyrir dómi.

2. Gögnum sem varðveitt eru í samræmi við 1. mgr. skal eytt þegar ekki er lengur málefnaleg ástæða til varðveislu þeirra í samræmi við ákvæði laga um persónuvernd. Eftirlitsaðilar samkvæmt lögum þessum og skrifstofa fjármálagreininga lögreglu geta kveðið á um að gögn séu varðveitt umfram tímamörk 1. mgr. ef tilefni er til, þó ekki lengur en í fimm ár til viðbótar.

3. Aðgangstakmarkanir að gögnum og upplýsingum sem varðveitt eru á grundvelli þessara laga skulu vera í samræmi við lög um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga.

29. gr.

Vinnsla persónuupplýsinga

1. Vinnsla persónuupplýsinga samkvæmt lögum þessum skal samræmast lögum um persónuvernd og eingöngu vera í þeim tilgangi að koma í veg fyrir peningabætti og fjármögnun hryðjuverka. Önnur vinnsla, notkun eða miðlun er óheimil á grundvelli þessara laga.

2. Tilkynningarskyldur aðili skal veita nýjum viðskiptamönnum upplýsingar um vinnslu persónuupplýsinga samkvæmt lögum þessum og um tilgang vinnslunnar áður en hann stofnar til samningssambands eða áður en einstök viðskipti eru framkvæmd. Að lágmarki skal upplýsa um skyldur tilkynningarskyldra aðila um vinnslu og meðferð persónuupplýsinga samkvæmt lögum þessum.

3. Þrátt fyrir ákvæði laga um persónuvernd á hinn skráði ekki rétt á að fá upplýsingar um hvaða persónuupplýsingar hafa verið skráðar af tilkynningarskyldum aðilum ef slík upplýsingagjöf:

- a. Kemur í veg fyrir að tilkynningarskyldur aðili, eftirlitsaðilar samkvæmt lögum þessum eða skrifstofa fjármálagreininga lögreglu geti uppfyllt skyldur sínar samkvæmt lögum, eða
- b. hindrar greiningar, rannsóknir eða aðrar aðgerðir samkvæmt lögum þessum eða veldur því að vörnum, rannsóknum eða greiningum á peningabætti og fjármögnun hryðjuverka er stefnt í hættu.

4. Vinnsla og varðveisla gagna og upplýsinga samkvæmt lögum þessum telst til almannahagsmuna.

30. gr.

Kerfi til að halda utan um gögn og tilkynningar

1. Tilkynningarskyldir aðilar skulu búa yfir kerfi sem gerir þeim kleift að bregðast skjótt við fyrirspurnum frá skrifstofu fjármálagreininga lögreglu eða öðrum lögbærum stjórnvöldum hvort sem upplýsingarnar varða tiltekna aðila eða tiltekin viðskipti. Tryggja skal að miðlun trúnaðarupplýsinga sé framkvæmd með öruggum hætti.

31. gr.

Tölfræðiupplýsingar

1. Eftirlitsaðilar samkvæmt lögum þessum og skrifstofa fjármálagreininga lögreglu skulu safna og halda utan um eftirfarandi tölfræðiupplýsingar:

- a. Gögn um stærð og mikilvægi mismunandi atvinnugreina sem falla undir lög þessi, þar á meðal fjölda einstaklinga og lögaðila sem tilheyra hverri atvinnugrein og fjárhagslegt mikilvægi hverrar atvinnugreinar,
- b. gögn um tilkynningar og rannsóknir tengd peningabætti og fjármögnun hryðjuverka, þar á meðal árlegar tilkynningar til skrifstofu fjármálagreininga lögreglu um grun um peningabætti og fjármögnun hryðjuverka, eftirfylgni slíkra tilkynninga, fjölda rannsókna, fjölda saksókna, fjölda sakfellinga, tegundir frumbrota þar sem slíkar upplýsingar eru tiltækar og verðmæti eigna sem hafa verið frystar, haldlagðar eða gerðar upptækar,

- c. gögn um fjölda og hlutfall af tilkynningum sem leiða til frekari rannsókna, ásamt árlegri skýrslu til tilkynningarskyldra aðila þar sem fram koma upplýsingar um gagnsemi tilkynninga þeirra og endurgjöf á þær,
- d. gögn um fjölda upplýsingabæiðna til skrifstofu fjármálagreininga lögreglu frá erlendum systurstofnunum, hversu mörgum bæiðnum ekki var unnt að verða við og í hve mörgum tilvikum orðið var við bæiðni í heild eða að hluta, sundurliðað eftir ríkjum,
- e. fjölda stöðugilda hjá eftirlitsaðilum og skrifstofu fjármálagreininga lögreglu sem starfa að aðgerðum samkvæmt lögum þessum,
- f. fjölda athugana eftirlitsaðila, þar á meðal vettvangsathugana, fjölda brota sem athuganir leiða í ljós og viðurlaga eða annarra ráðstafana eftirlitsaðila,
- g. fjölda upplýsingabæiðna frá erlendum systurstofnunum um raunverulega eigendur.

2. Upplýsingar skv. 1. mgr. skulu birtar árlega í samandregnu formi.

VIII. KAFLI

Innri starfshættir og þjálfun starfsmanna.

32. gr.

Innri starfshættir

1. Tilkynningarskyldir aðilar sem eru hluti af samstæðu skulu á samstæðugrunni setja sér stefnu og ferla þar á meðal um vernd persónuupplýsinga og upplýsingamiðlun innan samstæðunnar varðandi málefni sem heyra undir lög þessi. Jafnframt skal innleiða stefnur og ferla hjá útibúum og dótturfélögum í ríkjum innan og utan aðildarríkja.

2. Tilkynningarskyldir aðilar skv. a-e lið 1. mgr. 2. gr. sem stunda starfsemi í öðru aðildarríki skulu fylgja ákvæðum laga um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka sem gilda í gístiríkinu.

3. Tilkynningarskyldir aðilar skv. a-e lið 1. mgr. 2. gr. sem stunda starfsemi í gegnum útibú eða dótturfélag í ríki utan aðildarríkja þar sem vægari kröfur eru gerðar en samkvæmt lögum þessum skulu fylgja lögum þessum að því marki sem lög viðkomandi ríkis heimila.

4. Ef löggjöf ríkis utan aðildarríkja þar sem útibú eða dótturfélag er staðsett heimilar ekki sambærilegar kröfur og mælt er fyrir um í 1. mgr. skal viðkomandi tilkynningarskyldur aðili senda Fjármálaeftirlitinu tilkynningu þess efnis. Jafnframt skal viðkomandi tilkynningarskyldur aðili tryggja að hlutaðeigandi útibú eða dótturfélög bregðist við hættu á peningabætti eða fjármögnun hryðjuverka með öðrum viðeigandi ráðstöfunum. Sé ekki unnt að tryggja viðeigandi ráðstafanir með öðrum leiðum skal tilkynna það Fjármálaeftirlitinu sem skal þá viðhafa aukið eftirlit sem getur meðal annars falist í því að fara fram á að ekki sé stofnað til samningssambands eða þeim slitið, bannað færslur og, ef nauðsyn krefur, farið fram á að samstæðan láti af starfsemi í viðkomandi ríki.

5. Tilkynningarskyldum aðilum sem tilheyra sömu samstæðu er heimilt að miðla sín á milli upplýsingum sem falla undir lög þessi. Tilkynningarskyldir aðilar sem tilheyra sömu samstæðu skulu miðla sín á milli tilkynningum sem sendar hafa verið skrifstofu fjármálagreininga lögreglu um grun um að fjármuni megi rekja til refsiverðar háttsemi eða fjármögnunar hryðjuverka, nema skrifstofa fjármálagreininga lögreglu fari fram á að það sé ekki gert.

6. Fjármálaeftirlitið skal tilkynna hinum evrópsku eftirlitsstofnunum ef löggjöf ríkis utan aðildarríkja þar sem útibú eða dótturfélag er staðsett heimilar ekki sambærilegar kröfur og mælt er fyrir um í 1. mgr. Við mat á því hvort að ríki utan aðildarríkja uppfylli kröfur ákvæðisins skal horft til þess hvort að löggjöf viðkomandi ríkis hindri:

- a. Innleiðingu á stefnum og ferlum, þar á meðal um þagnarskyldu og verndun persónuupplýsinga, og
- b. upplýsingaskipti.

33. gr.

Þjálfun starfsmanna

1. Tilkynningarskyldir aðilar skulu sjá til þess að starfsmenn þeirra, þar á meðal umboðsmenn, dreifingaraðilar og starfsmenn útibúa, hljóti sérstaka þjálfun í aðgerðum gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka og öðlist viðeigandi þekkingu á ákvæðum þessara laga og reglugerðum og reglum settum á grundvelli þeirra. Þjálfunin skal taka mið af áhættu, eðli og stærð tilkynningarskylds aðila. Þjálfunin skal fara fram við upphaf starfs og reglulega á starfstímanum, til að tryggja að starfsmenn þekki skyldur tilkynningarskyldra aðila samkvæmt lögum þessum, þ. á m. um áreiðanleikakönnun viðskiptamanna og tilkynningarskyldu ásamt því sem þeir fá upplýsingar um þróun innan málaflokksins og nýjustu aðferðir við peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka.

2. Tilkynningarskyldir aðilar skulu setja sérstakar reglur um hvaða athuganir skuli gerðar á umsækjendum um stöður hjá þeim og í hvaða tilvikum skuli krafist sakavottorðs eða annarra sambærilegra skilríkja um feril og fyrri störf.

34. gr.

Ábyrgðarmenn

1. Tilkynningarskyldir aðilar bera ábyrgð á því að ákvæðum laga þessara og reglugerða og reglna settra samkvæmt þeim sé framfylgt. Þeim er skylt að tilnefna einn úr hópi stjórnenda sem sérstakan ábyrgðarmann sem að jafnaði annast tilkynningar í samræmi við 21. gr. og hefur skilyrðislausan aðgang að áreiðanleikakönnun viðskiptamanna, viðskiptum eða beiðnum um viðskipti ásamt öllum þeim gögnum er skipt geta máli vegna tilkynninga.

2. Skrifstofu fjármálagreininga lögreglu og viðeigandi eftirlitsaðilum skv. lögum þessum skal tilkynnt um tilnefningu ábyrgðarmanns.

3. Ábyrgðarmaður skal sjá til þess að innleiddar séu stefnur, reglur og verkferlar sem stuðli að samræmdum starfsaðferðum og góðri framkvæmd laganna.

IX. KAFLI**Skráningarskylda.**

35. gr.

Skráningaskylda gjaldeyrisskiptastöðva og þjónustuveitenda sýndarfjár og stafrænna veskja

1. Einstaklingar og lögaðilar sem starfrækja gjaldeyrisskiptastöð, þjónustuveitendur milli sýndarfjár, rafeyris og gjaldmiðla og þjónustuveitendur stafrænna veskja eru skráningarskyldir hjá Fjármálaeftirlitinu.

2. Undanþegin skráningarskyldu eru fjármálafyrirtæki samkvæmt skilgreiningu laga um fjármálafyrirtæki, sbr. a-lið 1. mgr. 2. gr.

3. Um þagnarskyldu aðila skv. 1. mgr., stjórnarmanna, framkvæmdastjóra, endurskoðenda, starfsmanna og hverra þeirra sem taka að sér verk í þágu þeirra fer samkvæmt lögum um fjármálafyrirtæki.

4. Fjármálaeftirlitið setur nánari reglur um framkvæmd og skilyrði skráningar og framkvæmd viðskipta.

36. gr.

Skráningaskylda ýmissa aðila

1. Eftirfarandi einstaklingar og lögaðilar eru skráningaskyldir hjá [...]:
 - a. Aðilar á sviði fjárvörslu og fyrirtækjaþjónustu sbr. q lið 1. mgr. 2. gr.,
 - b. aðilar sem færa bókhald eða sinna bókhaldsþjónustu fyrir þriðja aðila sbr. l lið 1. mgr. 2. gr.,
 - c. skattaráðgjafar sbr. l lið 2. gr.,
 - d. aðilar sem selja eðalmálma- og steina,
 - e. listmunasalar og miðlarar, þar á meðal listmunagallerí og uppboðshús sbr. p lið 1. mgr. 2. gr.
2. Undanþegin skráningarskyldu eru fjármálafyrirtæki samkvæmt skilgreiningu laga um fjármálafyrirtæki, sbr. a-lið 2. gr. og endurskoðunarfyrirtæki og lögmannsstofur sbr. l- m lið. 1. mgr. 2. gr.

3. [...] setur nánari reglur um framkvæmd og skilyrði skráningar og framkvæmd viðskipta.

37. gr.

Skilyrði skráningar

1. Neita skal um skráningu skv. 35. og 36. gr. ef skráningarskyldir aðilar, stjórnendur eða raunverulegir eigendur starfseminnar hafa á síðustu fimm árum verið úrskurðaðir gjaldþrota eða hlotið dóm fyrir refsiverðan verknað samkvæmt almennum hegningarlögum, lögum þessum, löggjöf um hlutafélög, einkahlutafélög, bókhald, ársreikninga, gjaldþrot, opinber gjöld eða, eftir því sem við á, þeim sérlögum sem gilda um aðila sem lúta opinberu eftirliti með fjármálastarfsemi.
2. Fella skal skráðan aðila af skrá skv. 35. og 36. gr. ef um skráningarskylda aðila eða stjórnendur eða raunverulega eigendur starfseminnar háttar svo sem um getur í 1. mgr.

X. KAFLI

Eftirlit.

38. gr.

Eftirlit

1. Fjármálaeftirlitið hefur eftirlit með því að aðilar sem tilgreindir eru í a-k lið 1. mgr. 2. gr. fari að ákvæðum laga þessara, reglugerða og reglna settra samkvæmt þeim. Um eftirlitið fer samkvæmt lögum um opinbert eftirlit með fjármálastarfsemi og þeim sérlögum sem um starfsemi eftirlitsskyldra aðila gilda.
2. [...] hefur eftirlit með því að þeir sem falla undir l-s lið 1. mgr. 2. gr. fari að ákvæðum laga þessara, reglugerða og reglna settra samkvæmt þeim og setur nánari reglur um framkvæmd eftirlitsins.
3. Í tengslum við eftirlit og athuganir mála samkvæmt lögum þessum er einstaklingum og lögaðilum skylt að láta eftirlitsaðilum í té án tafar allar upplýsingar og gögn sem þeir telja nauðsynleg. Skiptir ekki máli í því sambandi hvort upplýsingarnar varði þann aðila sem beiðninni er beint til eða annan aðila er hann getur veitt upplýsingar um og varða athuganir og eftirlit samkvæmt lögum þessum. Lagaákvæði

um þagnarskyldu takmarka ekki skyldu til þess að veita upplýsingar og aðgang að gögnum. Þetta gildir þó ekki um upplýsingar sem lögmaður öðlast við athugun á lagalegri stöðu skjólstæðings í tengslum við dómsmál, þ.m.t. þegar hann veitir ráðgjöf um hvort höfða eigi mál eða komast hjá máli, eða upplýsingar sem hann öðlast fyrir, á meðan eða eftir lok dómsmáls, ef upplýsingarnar hafa bein tengsl við málið. Vegna starfa sinna geta eftirlitsaðilar gert vettvangskannanir eða óskað upplýsinga á þann hátt og svo oft sem þeir telja þörf á.

4. Einstaklingum og lögaðilum sem beiðni skv. 3. mgr. er beint að er óheimilt að veita þriðja aðila upplýsingar um beiðnina.

5. Eftirlitsaðilar samkvæmt lögum þessum og skrifstofa fjármálagreininga lögreglu skal veita lögbærum stjórnvöldum heimaríkja alla nauðsynlega aðstoð við eftirlit með erlendum tilkynningarskyldum aðilum sem starfa hér á landi en eru með höfuðstöðvar í öðru aðildarríki. Eftirlitsaðilum og skrifstofu fjármálagreininga lögreglu er heimilt að gera samning um samvinnu og miðlun upplýsinga samkvæmt þessu ákvæði við systurstofnanir utan aðildarríkja að því tilskildu að þær uppfylli kröfur um þagnarskyldu og önnur ákvæði þessara laga.

6. Eftirlitsaðilar skulu með reglubundnum hætti yfirfara áhættumat tilkynningarskyldra aðila og hvort að þeir fylgi áhættumatinu. Jafnframt skulu eftirlitsaðilar yfirfara áhættumat þegar mikilvægar breytingar verða á stjórnun eða starfsemi tilkynningarskyldra aðila.

7. Við eftirlit samkvæmt lögum þessum skulu eftirlitsaðilar við mat á áhættumati og innleiðingu stefnu, ferla og reglna hjá tilkynningarskyldum aðilum taka tillit til þess svigrúms sem þeir hafa skv. 5. gr. laganna.

XI. KAFLI

Samhæfing og samvinna.

39. gr.

Samhæfing

1. Ráðuneytið skal sjá um samhæfingu aðgerða þeirra aðila sem hafa eftirlit með lögum þessum eða koma með öðrum hætti að framkvæmd þeirra. Hlutverk þess felst m.a. í því að:

- a. gegna formennsku í stýrihópi um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka,
- b. hafa yfirsýn yfir málaflokkinn,
- c. hafa umsjón með stefnumótun og áætlanagerð í málefnum um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka,
- d. gera áhættumat vegna peningabættis og fjármögnunar hryðjuverka og uppfæra eftir þörfum,
- e. taka við upplýsingum frá tilkynningarskyldum aðilum og öðrum hagsmunaaðilum,
- f. deila upplýsingum um málaflokkinn til tilkynningarskyldra aðila og öðrum hagsmunaaðilum,
- g. hafa reglulegt samráð við tilkynningarskylda aðila og aðra hagsmunaaðila,
- h. gefa út leiðbeiningar og kynningaefni,
- i. sjá um fræðslu um málaflokkinn,
- j. gefa út viðvaranir eða annars konar tilkynningar hvort sem er til haghafa eða opinberlega,
- k. upplýsa þjóðaröryggisráð reglulega um helstu hættur tengdar málaflokknum.

2. Ráðherra skipar í stýrihóp um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka eftir tilnefningu haghafa. Stýrihópurinn skal vinna að markmiðum 1. mgr. Aðild að stýrihópnum eiga eftirlitsaðilar samkvæmt lögum þessum og önnur stjórnvöld sem koma að framkvæmd málaflokksins.

3. Þrátt fyrir þagnarskyldu aðila sem eiga sæti í stýrihópi skv. 2. mgr. er þeim heimilt að deila upplýsingum og gögnum sín á milli til þess að vinna að markmiðum 1. mgr.

40. gr.

Samvinna innanlands

1. Þrátt fyrir þagnarskyldu er aðilum sem hafa eftirlit með lögum þessum og öðrum bærum stjórnvöldum, þar með talið skattayfirvöldum og lögreglu, sem vegna starfa sinna gegna skyldum við aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka skylt, að eigin frumkvæði eða samkvæmt beiðni, að deila upplýsingum og gögnum sín á milli sem falla undir lög þessi varði málefnið upplýsingar eða gögn sem kunna að heyra undir valdsvið þess sem upplýsingum er deilt með. Stjórnvöld skulu með sama hætti veita gagnkvæma aðstoð í málum sem tengjast aðgerðum gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka.

2. Miðlun upplýsinga og gagna samkvæmt 1. mgr. skal framkvæmd á öruggan hátt og fara fram eins fljótt og unnt er.

3. Móttakanda gagna og upplýsinga samkvæmt þessu ákvæði er eingöngu heimilt að nota veitt gögn og upplýsingar við framkvæmd starfa sinna í samræmi við markmið þessara laga. Afhending móttekinna gagna og upplýsinga til þriðja aðila er óheimil án afdráttarlauss samþykkis frá því stjórnvaldi sem veitti upplýsingarnar.

4. Skrifstofu fjármálagreininga lögreglu er ekki skylt að veita upplýsingar samkvæmt þessu ákvæði ef líkur eru á því að slík upplýsingagjöf hafi neikvæð áhrif á yfirstandandi rannsóknir eða greiningar. Sama á við um sérstakar aðstæður þar sem upplýsingagjöf gæti valdið hlutaðeigandi aðilum tjóni sem ekki er í eðlilegu samræmi við nauðsyn upplýsinganna eða upplýsingarnar samræmast ekki tilgangi beiðninnar.

5. Lögbær stjórnvöld skulu veita skrifstofu fjármálagreininga lögreglu endurgjöf vegna upplýsinga sem hún hefur miðlað í samræmi við þetta ákvæði. Veita skal upplýsingar um notkun upplýsinganna og niðurstöðu athugunar eða rannsóknar sem fór fram á grundvelli upplýsinganna.

6. Stjórnvöld sem um ræðir í 1. mgr. skulu setja sér sameiginlegar reglur með hvaða hætti upplýsingum og gögnum samkvæmt þessu ákvæði er miðlað.

41. gr.

Samvinna við erlendar systurstofnanir

1. Þrátt fyrir þagnarskyldu skulu aðilar sem hafa eftirlit með lögum þessum og öðrum bærum stjórnvöldum, t.d. skattayfirvöldum, sem vegna starfa sinna gegna skyldum við aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka veita systurstofnunum sínum í aðildarríkjum umbeðna aðstoð nema til staðar séu þær aðstæður sem um getur í 3. mgr. 42. gr. Slíkar upplýsingar má einungis veita með því skilyrði að um þær gildi þagnarskylda í hlutaðeigandi ríki eða hjá viðkomandi stofnun. Með sömu skilyrðum er eftirlitsaðilum og bærum stjórnvöldum heimilt að eigin frumkvæði að miðla upplýsingum til systurstofnana í öðrum aðildarríkjum varði upplýsingarnar viðkomandi aðildarríki.

2. Stjórnvöldum skv. 1. mgr. er óheimilt að hafna beiðni um aðstoð, gögn eða upplýsingar á grundvelli þess að:

- a. Beiðnin tengist jafnframt skattamálum,
- b. þagnarskylda komi í veg fyrir aðstoð, nema um sé að ræða störf tilkynningarskyldra aðila skv. 1 og m lið við athugun þeirra á lagalegri stöðu umbjóðenda sinna eða þegar þeir koma fram fyrir hönd þeirra í dómsmáli eða í tengslum við dómsmál, þ.m.t. þegar þeir veita ráðgjöf um hvort höfða eigi dómsmál eða komast hjá dómsmáli,
- c. beiðnin tengist máli sem er í athugun, rannsókn eða málaferli í gangi, nema aðstoð muni hafa neikvæð áhrif á meðferð málsins,
- d. staða stjórnvalds sem beiðni er beint til er önnur en þess stjórnvalds sem óskar aðstoðar, gagna eða upplýsinga.

3. Aðilar skv. 1. mgr. skulu nota allar þær heimildir sem þeir hafa samkvæmt lögum til að aðstoða við framkomna beiðni skv. 1. mgr., m.a. með því að afla upplýsinga frá tilkynningarskyldum aðilum ef við á.

4. Eftirlitsaðilar samkvæmt lögum þessum og skrifstofa fjármálagreininga lögreglu skulu veita systurstofnunum sínum í aðildarríkjum upplýsingar úr fyrirtækjaskrá, endurgjaldslaust og eins fljótt og verða má komi fram beiðni þess efnis..

5. Um miðlun upplýsinga, notkun veittra upplýsinga, endurgjöf, samninga við lönd utan aðildarríkja og áframsendingu upplýsinga fer samkvæmt 42. gr. eftir því sem við á.

42. gr.

Samvinna og miðlun upplýsinga skrifstofu fjármálagreininga lögreglu

1. Þrátt fyrir þagnarskyldu skal skrifstofa fjármálagreininga lögreglu að eigin frumkvæði eða samkvæmt framkominni beiðni frá systurstofnun í aðildarríki vinna með og miðla eins fljótt og unnt er viðeigandi upplýsingum um meðferð eða greiningu mála sem tengjast peningaþvætti eða fjármögnun hryðjuverka auk upplýsinga um einstaklinga eða lögaðila sem þeim tengjast. Upplýsingum skal miðlað án tillits til tegundar frambrots og hvort upplýsingar um það liggi fyrir. Slíkar upplýsingar má einungis veita með því skilyrði að um þær gildi þagnarskylda í hlutaðeigandi ríki eða hjá viðkomandi stofnun.

2. Skrifstofa fjármálagreininga lögreglu skal nota allar þær heimildir sem hún hefur samkvæmt lögum til að aðstoða við framkomna beiðni skv. 1. mgr., m.a. með því að afla upplýsinga frá tilkynningarskyldum aðilum ef við á.

3. Skrifstofu fjármálagreininga lögreglu er óheimilt að hafna beiðni um upplýsingar nema afhending þeirra:

- a. Gæti ógnað öryggi ríkisins, almannaoöryggi eða öðrum sambærilegum hagsmunum, eða
- b. brýtur í bága við íslensk lög eða alþjóðalög.

4. Hafi skrifstofa fjármálagreininga lögreglu veitt systurstofnun gögn eða upplýsingar og viðkomandi óskar eftir því að áframsenda þær til lögbærra stjórnvalda í sínu ríki skal skrifstofa fjármálagreininga lögreglu svara því eins fljótt og auðið er. Verða skal við slíkri beiðni án tillits til tegundar frambrots nema:

- a. Beiðnin falli ekki undir gildissvið þessara laga,
- b. áframsending upplýsinganna myndi hafa neikvæð áhrif á rannsókn sakamáls,
- c. veiting upplýsinganna fer í bága við grundvallarákvæði íslenskra laga.

Sé áframsendingu hafnað skulu fylgja henni viðeigandi útskýringar

5. Varði tilkynning skv. a lið 1. mgr. 21. gr. annað aðildarríki skal skrifstofa fjármálagreininga lögreglu tafarlaust áframsenda tilkynninguna til systurstofnunar viðkomandi ríkis.

6. Óski skrifstofa fjármálagreininga lögreglu eftir aðstoð frá systurstofnunum sínum skal beiðnin tilgreina staðreyndir og forsögu máls, ástæðu fyrir beiðni og með hvaða hætti umbeðnar upplýsingar verða notaðar. Beiðni um upplýsingar frá tilkynningarskyldum aðilum annarra ríkja skal beint til systurstofnana viðkomandi ríkis. Sé þess óskað skal skrifstofa fjármálagreininga lögreglu eins fljótt og unnt er veita endurgjöf á þær upplýsingar sem hún hefur móttengið samkvæmt þessu ákvæði.

7. Skrifstofu fjármálagreininga lögreglu, er eingöngu heimilt að nota veittar upplýsingar við framkvæmd starfa sinna í samræmi við markmið þessara laga og í samræmi við beiðni skv. 6. mgr.

Veitanda upplýsinga er heimilt að setja frekari hömlur við notkun veittra upplýsinga telji hann það nauðsynlegt og ber móttakanda að virða allar settar takmarkanir.

8. Afhending upplýsinga og notkun sem ekki samræmist beiðni skv. 6. mgr. gr. er óheimil án afdráttarlausts samþykkis frá því stjórnvaldi sem veitti upplýsingarnar.

9. Skrifstofu fjármálagreininga lögreglu er heimilt að gera samning um samvinnu og miðlun upplýsinga samkvæmt þessu ákvæði við systurstofnanir utan aðildarríkja að því tilskyldu að þær uppfylli kröfur um þagnarskyldu og önnur ákvæði þessara laga.

10. Mismundandi skilgreiningar aðildarríkja á refsiverðri háttsemi skv. 15. tölul. 3. gr. kemur ekki í veg fyrir miðlun og notkun upplýsinga samkvæmt þessu ákvæði.

11. Miðlun skrifstofu fjármálagreininga lögreglu á trúnaðarupplýsingum skal framkvæmd á öruggan hátt.

43. gr.

Upplýsingar til evrópskra eftirlitsstofnana

1. Eftirlitsaðilum og öðrum bærum stjórnvöldum samkvæmt lögum þessum er heimilt að veita hinum evrópsku eftirlitsstofnunum allar nauðsynlegar upplýsingar sem stofnunum eru nauðsynleg til að þeim sé unnt að sinna eftirlitshlutverki sínu samkvæmt lögum þessum.

2. Stjórnvöldum er skylt að láta Eftirlitsstofnun EFTA, EFTA-dómstólnum eða eftir atvikum öðrum stofnunum innan Evrópska efnahagssvæðisins í té allar þær upplýsingar og gögn sem stofnunum þessum eru nauðsynleg til að þeim sé unnt að sinna eftirlitshlutverki sínu samkvæmt lögum þessum.

XII. KAFLI

Viðurlög.

44. gr.

Úrbætur

1. Komi í ljós að tilkynningarskyldur aðili fylgir ekki lögum þessum eða reglugerðum eða reglum settum á grundvelli þeirra skulu eftirlitsaðilar skv. 38. gr. krefjast þess að úr sé bætt innan hæfilegs frests.

45. gr.

Dagsektir

1. Eftirlitsaðilar skv. 38. gr. geta lagt dagsektir á tilkynningarskyldan aðila og aðila skv. 3. mgr. 38. gr. veiti hann ekki umbeðnar upplýsingar eða sinni ekki kröfum um úrbætur innan hæfilegs frests. Greiðast dagsektirnar þangað til farið hefur verið að kröfum eftirlitsaðila. Dagsektirnar geta numið frá 10.000 kr. til 1 millj. kr. á dag og er heimilt að ákveða þær sem hlutfall af tilteknum stærðum í rekstri tilkynningarskylds aðila. Við ákvörðun um fjárhæð dagsektar er heimilt að taka tillit til eðlis vanrækslu eða brots og fjárhagslegs styrkleika viðkomandi aðila.

2. Dagsektir skulu ákveðnar af stjórn Fjármálaeftirlitsins eða [...] eftir því sem við á.

3. Óinnheimtar dagsektir falla ekki niður þótt aðilar verði síðar við kröfum eftirlitsaðila nema stjórn Fjármálaeftirlitsins eða [...] eftir því sem við á, samþykki lækun eða niðurfellingu þeirra.

4. Ákvarðanir um dagsektir samkvæmt þessari grein eru aðfararhæfar.

5. Innheimtar dagsektir renna til ríkissjóðs að frádregnum kostnaði við innheimtuna.

46. gr.

Stjórnvaldssektir

1. Eftirlitsaðilar geta lagt stjórnvaldssektir á hvern þann sem brýtur gegn eftirtöldum ákvæðum laga þessara, reglugerðum og reglum settum á grundvelli þeirra:

1. 6. gr. um áhættumat tilkynningarskyldra aðila,
2. 7. gr. um nafnlaus viðskipti og þátttöku í viðskiptum til að dylja raunverulegt eignarhald,
3. 8. gr. um tilvik þar sem áreiðanleikakönnun skal framkvæmd,
4. 10. gr. um könnun áreiðanleika upplýsinga um viðskiptamenn,
5. 11. gr. um tímabundna frestun á að sannreyna áreiðanleika um viðskiptamenn,
6. 12. gr. um einfalda áreiðanleikakönnun,
7. 13. gr. um aukna áreiðanleikakönnun,
8. 14. gr. um aukna áreiðanleikakönnun viðskiptamanna í áhættusömum ríkjum,
9. 15. gr. um millibankaviðskipti,
10. 16. gr. um millibankaviðskipti við skelbanka,
11. 17. gr. um einstaklinga í áhættuhópi vegna stjórnmalalegra tengsla,
12. 18. gr. um áreiðanleikakönnun þriðja aðila,
13. 21. gr. um tilkynningar tilkynningarskyldra aðila,
14. 22. gr. um skyldu til að forðast viðskipti,
15. 1. mgr. 27. gr. um bann við upplýsingagjöf,
16. 28. gr. um varðveislu gagna,
17. 30. gr. um kerfi til að halda utan um gögn og upplýsingar,
18. 32. gr. um innri starfshætti,
19. 33. gr. um þjálfun starfsmanna,
20. 35. gr. ef starfsemi er stunduð án skráningar,
21. 36. gr. ef starfsemi er stunduð án skráningar,
22. 3. mgr. 38. gr. að veita eftirlitsaðilum rangar eða villandi upplýsingar.
23. 4. mgr. 38. gr. um að veita þriðja aðila upplýsingar um beiðni skv. 3. mgr. 38. gr.

2. Við ákvörðun stjórnvaldssekta samkvæmt ákvæði þessu skal m.a. tekið tillit til allra atvika sem máli skipta, þ.m.t. eftirfarandi:

- a. Alvarleika brots,
- b. hvað brotið hefur staðið lengi,
- c. ábyrgðar hins brotlega hjá lögaðilanum,
- d. fjárhagsstöðu hins brotlega,
- e. ávinnings af broti eða taps sem forðað er með broti,
- f. hvort brot hafi leitt til taps þriðja aðila,
- g. hvers konar mögulegra kerfislegra áhrifa brotsins,
- h. samstarfsvilja hins brotlega,
- i. fyrri brota og hvort um ítrekað brot er að ræða.

3. Stjórnvaldssektir sem lagðar eru á tilkynningarskylda aðila skv. a-h lið 1. mgr. 2. gr. geta numið frá 5 millj. kr. til 800 millj. kr. Stjórnvaldssektir sem lagðar eru á einstaklinga innan þessara fyrirtækja geta numið frá 500 þús. kr. til 625 millj. kr.

4. Þrátt fyrir 3. mgr. geta stjórnvaldssektir sem lagðar eru á tilkynningarskylda aðila skv. a-h lið 1. mgr. 2. gr. verið allt að 10% af heildarveltu samkvæmt síðasta samþykktu ársreikningi lögaðilans eða 10% af síðasta samþykktu samstæðureikningi ef lögaðili er hluti af samstæðu og brot er framið til hagsbóta fyrir annan lögaðila í samstæðunni eða annar lögaðili í samstæðunni hefur notið hagnaðar af brotinu.

5. Stjórnvaldssektir sem lagðar eru á tilkynningarskylda aðila skv. i-s lið 1. mgr. 2. gr. geta numið frá 500 þúsund kr. til 500 millj. kr. Stjórnvaldssektir sem lagðar eru á einstaklinga innan þessara fyrirtækja geta numið frá 100 þús. kr. til 125 millj. kr.

6. Ef einstaklingur eða lögaðili brýtur gegn lögum þessum, reglugerðum eða reglum settum á grundvelli þeirra, og fyrir liggur að hann hafi hlotið fjárhagslegan ávinning af broti, er heimilt að ákvarða hinum brotlega sektarfjárhæð sem getur, þrátt fyrir 3. og 4. mgr., orðið allt að tvöfaldri þeirri fjárhæð sem fjárhagslegur ávinningur hins brotlega nemur.

7. Ákvarðanir um stjórnvaldssektir skulu teknar af stjórn Fjármálaeftirlitsins eða [...], eftir því sem við á, og eru þær aðfararhæfar. Sektor renna í ríkissjóð að frádregnum kostnaði við innheimtuna. Séu stjórnvaldssektir ekki greiddar innan mánaðar frá ákvörðun álagningar þeirra skal greiða dráttarvexti af fjárhæð sektarinnar. Um ákvörðun og útreikning dráttarvaxta fer eftir lögum um vexti og verðtryggingu.

8. Stjórnvaldssektum verður beitt óháð því hvort lögbrot eru framin af ásetningi eða gáleysi.

9. Þegar brot á lögum þessum er framið í starfsemi lögaðila, og í þágu hans, má leggja stjórnvaldssekt á lögaðilann án tillits til þess hvort sök verður sönnuð á fyrirsvarsmann eða starfsmann lögaðila. Hafi fyrirsvarismaður eða starfsmaður gerst sekur um brot á lögum þessum má einnig leggja stjórnvaldssekt á lögaðilann ef brotið var í þágu hans.

10. Eftirlitsaðilar skulu, eftir því sem við á, vinna saman og samræma aðgerðir við beitingu viðurlaga.

47. gr.

Sátt

1. Hafi aðili gerst brotlegur við ákvæði laga þessara eða ákvarðanir eftirlitsaðila á grundvelli þeirra er eftirlitsaðilum heimilt að ljúka málinu með sátt með samþykki málsaðila, enda sé ekki um að ræða meiri háttar brot samkvæmt lögum þessum. Sátt er bindandi fyrir málsaðila þegar hann hefur samþykkt og staðfest efni hennar með undirskrift sinni. Eftirlitsaðilar setja nánari reglur um framkvæmd ákvæðisins.

48. gr.

Frestur til að leggja á stjórnvaldssektir

1. Heimild eftirlitsaðila til að leggja á stjórnvaldssektir samkvæmt lögum þessum fellur niður þegar fimm ár eru liðin frá því að háttsemi lauk.

2. Frestur skv. 1. mgr. rofnar þegar eftirlitsaðili tilkynnir aðila um upphaf rannsóknar á meintu broti. Rof frests hefur réttaráhrif gagnvart öllum sem staðið hafa að broti.

49. gr.

Brottvikning stjórnar og framkvæmdastjóra

1. Eftirlitsaðilar geta vikið stjórn tilkynningarskylds aðila skv. 1. mgr. 2. gr. frá í heild eða að hluta, sem og framkvæmdastjóra, hafi fyrirtækið brotið með alvarlegum, ítrekuðum eða kerfisbundnum hætti gegn ákvæðum laga þessara, reglugerða eða reglna settum á grundvelli þeirra. Viðkomandi aðilum er óheimilt að taka sæti í stjórn eða framkvæmdastjórn tilkynningarskylds aðila sem fellur undir gildissvið laga þessara næstu fimm ár eftir brottvikningu.

50. gr.

Afturköllun starfsleyfis o.fl.

1. Fjármálaeftirlitið skal afturkalla starfsleyfi eða skráningu tilkynningarskylds aðila skv. a-h og j-k lið 1. mgr. 2. gr. brjóti hann vísvitandi, alvarlega, ítrekað eða kerfisbundið gegn ákvæðum laga þessara, reglugerða eða reglna settum á grundvelli þeirra.

2. Áður en til afturköllunar kemur skv. 1. mgr. skal fyrirtækinu veittur hæfilegur frestur til úrbóta sé unnt að koma úrbótum við að mati Fjármálaeftirlitsins.

51. gr.

Málshöfðunarfrestur

1. Nú vill aðili ekki una ákvörðun skv. 45., 46., 49. eða 50. gr. og getur hann þá höfðað mál til ógildingar hennar fyrir dómstólum. Mál skal höfðað innan þriggja mánaða frá því að aðila var tilkynnt um ákvörðunina. Málshöfðun frestar ekki réttaráhrifum ákvörðunar né heimild til aðfarar samkvæmt henni, sbr. þó afturköllun og leyfissviptingu.

2. Sé mál höfðað til ógildingar ákvörðunar skv. 1. mgr. innan 14 daga frá því að viðkomandi aðila var tilkynnt um hana og óski hann jafnframt eftir að málið hljóti flýtimeðferð er ekki heimilt að innheimta dagsektir eða stjórnvaldssektir fyrr en dómur hefur fallið. Þrátt fyrir málshöfðun til ógildingar ákvörðunar skv. 1. mgr. leggjast dagsektir áfram á viðkomandi aðila.

3. Ákvörðunum samkvæmt lögum þessum verður ekki skotið til æðra stjórnvalds.

52. gr.

Opinber birting viðurlaga

1. Eftirlitsaðilar skulu birta á vefsíðu sinni öll stjórnsýsluviðurlög sem ákveðin eru í samræmi við 44.-46. og 48.-49. gr. laganna. Ákvarðanir skulu birtar, eins fljótt og unnt er, eftir að brotlegum aðila hefur verið tilkynnt ákvörðunin. Í tilkynningunni skal að lágmarki upplýsa um tegund og eðli brots og hver ber ábyrgð á brotinu. Ekki er skylt að birta upplýsingar um viðurlög ef brotið sætir enn rannsókn.

2. Ef birting skv. 1. mgr. veldur hlutaðeigandi aðila tjóni sem er ekki í eðlilegu samræmi við það brot sem um ræðir eða þar sem birtingin verður talin stefna hagsmunum fjármálamarkaðarins eða rannsóknarhagsmunum í hættu, skal viðkomandi eftirlitsaðili:

- Fresta birtingu þar til aðstæður skv. 2. mgr. eru ekki lengur fyrir hendi,
- birta upplýsingar um beitingu viðurlaga en fresta nafngreiningu þar til aðstæður skv. 2. mgr. eru ekki lengur fyrir hendi,
- ekki birta neinar upplýsingar ef birting samkvæmt a eða b lið þessarar málsgreinar stefnir hagsmunum fjármálamarkaðarins í hættu eða ef réttmæti fyrir birtingu ákvörðunarinnar borið saman við þá hagsmuni sem um ræðir er minniháttar.

3. Eftirlitsaðilar skulu birta með sama hætti og greinir í 1. mgr. ef ákvörðun um beitingu stjórnsýsluviðurlaga hefur verið kærð til dómstóla og niðurstöður kærumálsins.

4. Upplýsingar sem birtar eru samkvæmt þessu ákvæði skulu vera aðgengilegar á vefsíðu eftirlitsaðila að lágmarki í fimm ár. Persónuupplýsingar skulu þó ekki vera aðgengilegar lengur en málefnalegar ástæður krefjast samkvæmt lögum um persónuvernd.

5. Eftirlitsaðilar skulu birta opinberlega þá stefnu sem þeir fylgja við framkvæmd birtingar samkvæmt þessu ákvæði.

53. gr.

Upplýsingar um viðurlög til hinna evrópsku eftirlitsstofnana

1. Fjármálaeftirlitið skal tilkynna hinum evrópsku eftirlitsstofnunum um öll viðurlög sem það leggur á samkvæmt þessum lögum þar á meðal hvort viðurlagaákvæðanir eru kærðar og niðurstöðu þeirra mála.

XIII. KAFLI**Ýmis ákvæði.**

54. gr.

Þagnarskylda

1. Aðilar sem taka á móti upplýsingum samkvæmt 40.-43. gr. eða tilkynningum samkvæmt lögum eru bundnir þagnarskyldu. Þeir mega ekki að viðlagðri ábyrgð samkvæmt ákvæðum almennra hegningarlaga um opinbera starfsmenn skýra óviðkomandi aðilum frá upplýsingum sem miðlað er til þeirra á grundvelli þessara laga og leynt eiga að fara, nema dómari úrskurði að upplýsingar sé skylt að veita fyrir dómi eða lögreglu eða skylda sé að veita upplýsingar lögum samkvæmt. Þagnarskyldan helst þótt látið sé af starfi og er óheimilt að nýta í atvinnuskyni upplýsingar sem bundnar eru þagnarskyldu.

2. Þrátt fyrir þagnarskyldu er þeim sem eiga sæti í stýrihópi heimilt að deila innan eigin stjórnvalds upplýsingum sem heyra undir valdsvið viðkomandi stjórnvalds.

55. gr.

Reglugerðarheimild.

1. Ráðherra er heimilt að setja í reglugerð nánari ákvæði um framkvæmd laga þessara, þar á meðal:
 - a. Um framkvæmd áhættumats skv. 2. kafla,
 - b. um áhættusöm og ósamvinnuþýð ríki, þar á meðal um tilkynningar í millifærslum, bann um að stofna til samningssambands og bann eða takmörkun á upplýsingagjöf til einstaklinga og lögaðila með tengsl við áhættusöm eða ósamvinnuþýð ríki skv. 2. kafla,
 - c. um framkvæmd áreiðanleikakönnunar, aukinnar áreiðanleikakönnunar og einfaldrar áreiðanleikakönnunar skv. 3. kafla,
 - d. um aðila í áhættuhópi vegna stjórnmálalegra tengsla, þar með talið hvaða störf teljist til háttsettra opinberra starfa skv. 3. kafla,
 - e. um framkvæmd tilkynningarskyldu og aðrar skyldur aðila skv. 6. kafla,
 - f. um hlutverk ábyrgðarmanna skv. 9. kafla,
 - g. um sérstakar ráðstafanir skv. 33. gr.
 - h. um álagningu dagsekta og stjórnvaldssekta skv. 12. kafla,
 - i. um hvaða upplýsingar skulu fylgja millifærslum,

56. gr.

Gildistaka

Lög þessi taka gildi 1. janúar 2019.

Ákvæði til bráðabirgða**I.**

Fyrsta áhættumat skv. 4. gr. skal gefið út eigi síðar en 1. janúar 2019.

II.

Áhættumat tilkynningarskyldra aðila skv. 5. gr. skulu liggja fyrir eigi síðar en 1. janúar 2019.

III.

Ákvæði 3. mgr. 9. gr. tekur gildi 12 mánuðum eftir gildistöku laganna.

IV.

Aðilar skv. 38. gr. skulu óska eftir skráningu hjá [...] samkvæmt lögum þessum eigi síðar en þremur mánuðum eftir gildistöku þeirra.

Greinargerð.

1. Inngangur.

Frumvarpið er samið af starfshópi sem dómsmálaráðherra skipaði til innleiðingar á fjórðu peningaþvættistilskipun Evrópusambandsins (2015/849/EB) og valin ákvæði úr fimmtu peningaþvættistilskipun Evrópusambandsins (2018/843/EB). Fjórða peningaþvættistilskipunin tók gildi í Evrópusambandinu 27. júlí 2017 og verður tekin upp í EES-samninginn í október 2018. Tilskipunin er heildarendurskoðun á tilskipun 2005/60/EB með síðari breytingum um sama efni. Fimmta peningaþvættistilskipunin, sem var birt í stjórnartíðindum Evrópusambandsins þann 19. júní 2018, breytir nokkrum ákvæðum fjórðu tilskipunarinnar. Þótti tilefni til að taka einstök ákvæði hennar upp við þessa heildarendurskoðun á gildandi lögum um aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka nr. 64/2006.

Með peningaþvætti sbr. 13. tölul. 3. gr. frumvarpsins er átt við þegar einstaklingur eða lögaðili tekur við, nýtir eða aflar sér eða öðrum ávinnings með broti sem er refsivert samkvæmt almennum hegningarlögum eða öðrum lögum. Samkvæmt framangreindu geta öll brot sem eru refsiverð samkvæmt almennum hegningarlögum eða öðrum lögum verið frumbrot peningaþvættis. Þetta geta verið öll brot sem hafa fjárhagslegan ávinning svo sem fíkniefnaviðskipti, fjársvik, skattalagabrot, innherjasvik, þjófnaður, fjárkúgun, mútur, mansal, vændi, sala á barnaklámi o.s.frv. Það telst jafnframt vera peningaþvætti þegar einstaklingur eða lögaðili umbreytir ávinningi af refsiverðu broti, flytur hann, sendir, geymir, aðstoðar við afhendingu hans, leynir honum eða upplýsingum um uppruna hans, eðli, staðsetningu, ráðstöfun eða flutningi ávinnings eða stuðlar á annan sambærilegan hátt að því að tryggja öðrum ávinning af slíkum refsiverðum brotum. Traustum vörnum gegn peningaþvætti er ætlað að hindra eða a.m.k. að draga verulega úr því að fjármunir sem stafa frá slíkri ólögmætri háttsemi verði komið í umferð í hinu hefðbundna fjármálakerfi og þar með standa vörð um trúverðugleika, stöðugleika og orðspor fjármálamarkaðarins.

2. Tilefni og nauðsyn lagasetningar.

Í upphafi árs 2017 hóf alþjóðlegi framkvæmdahópurinn Financial Action Task Force (FATF) úttekt á vörnum Íslands gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka. Ísland gekk til samstarfs við FATF í september 1991 og með inngöngu skuldbatt Ísland sig til að samræma löggjöf og starfsreglur tilmælum FATF. Tilmæli FATF hafa verið leiðandi á heimsvísu og hafa tilskipanir Evrópusambandsins um aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka verið í samræmi við þau. Tilmælin mynda því grundvöll sameiginlegra viðbragða við framangreindum ógnum við sjálfstæði fjármálakerfisins og tryggja jafnvægi innan þess.

Af hálfu FATF eru framkvæmdar úttektir á því hvernig ríkjum hefur tekist að innleiða tilmælin og efla varnir sínar gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka. Ríki fá í kjölfarið frest til þess að bregðast við og framkvæma úrbætur. Bregðist ríki ekki við kröfum FATF hafa aðildarríkin sammælt um að beita hvert annað þrýstingi eftir því sem við á með því að setja ríki á sérstakan lista yfir „ósamvinnuþýð“ ríki eða ríkjasmæði. Felst þrýstingurinn m.a. í því að gera strangari kröfur til ríkjanna eða aðila þar búsettra um hvers konar fjármálastarfsemi, stofnun útibúa, dótturfélaga og umboðsskrifstofa og jafnvel útgáfu aðvarana um að viðskipti við aðila þessara ríkja geti falið í sér hættu á peningaþvætti. Ófullnægjandi varnir geta því haft viðtæk áhrif á fjármálakerfið í heild sinni og

trúverðugleika á alþjóðavettvangi.

Úttekt FATF á Íslandi lauk í febrúar 2018 og var úttektarskýrslan birt í byrjun apríl sama ár. Úttektin leiddi í ljós ýmsa veikleika á íslenskri löggjöf og þurfa stjórnvöld að bregðast við með skjótum hætti til að koma til móts við athugasemdir FATF. Frumvarpi þessu er ætlað að bregðast við athugasemdum FATF við einstök tilmæli þeirra eins og nánar er fjallað um við einstakar greinar frumvarpsins. Innleiðing á fjórðu peningaþvættistilskipuninni mun að miklu leyti koma til móts við gerðar athugasemdir. Í samræmi við 3. gr. laga um Evrópska efnahagssvæðið nr. 2/1993 ber að skýra lögín og reglugerðir settar með stoð í þeim, að svo miklu leyti sem við á, til samræmis við EES-samninginn og þær reglur sem á honum byggja. Þá er rétt að hafa til hliðsjónar leiðbeiningar og tilmæli sem hinar evrópsku eftirlitsstofnanirnar gefa út svo og leiðbeiningar og tilmæli sem FATF eða aðrar bærar alþjóðastofnanir gefa út.

3. Meginefni frumvarpsins.

Þrátt fyrir að um heildarskoðun laganna sé að ræða byggja þau á grunni eldri laga. Meginefni laganna snýr að skyldu tilkynningarskyldra aðila til að framkvæma áreiðanleikakönnun, haga innra skipulagi með þeim hætti að þeim sé kleift að greina grunsamlegar færslur og tilkynna til skrifstofu fjármálagreiningu lögreglu allar grunsamlegar færslur eða viðskipti.

Til að tryggja að einstök ákvæði frumvarpsins séu ekki of íþyngjandi fyrir litla tilkynningarskylda aðila sem stunda einsleita starfsemi er gert ráð fyrir því að tekið sé tillit til til stærðar, eðlis og umfangs tilkynningarskyldra aðila og margbreytileika starfseminnar.

3.1 Nýir tilkynningarskyldir aðilar

Lagt er til að nýir aðilar verði felldir undir gildissvið laganna sem tilkynningarskyldir aðilar. Hér er um að ræða aðila skv. g lið 2. gr. frumvarpsins, endurskoðunarfyrtæki og aðila sem færa bókhald eða sinna bókhaldsþjónustu fyrir þriðja aðila gegn endurgjaldi sbr. l lið 2. gr., lögmansstofur sbr. m lið 2. gr. og leigumiðlara skv. o lið 2. gr. Framangreindar breytingar leiða af fimmtu peningaþvættistilskipuninni og athugasemdum FATF.

3.2 Áhættumat og áreiðanleikakönnun

Verði frumvarpið að lögum verður öllum tilkynningarskyldum aðilum skylt að framkvæma áhættumat á starfsemi sinni sbr. 5. gr. og hafa áhættumiðað eftirlit með samningssamböndum sínum og viðskiptum. Áhættumati er ætlað greina þær aðstæður þar sem annars vegar er meiri hætta á peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka og hins vegar þær aðstæður þar sem er lægri hætta. Niðurstöður áhættumats skal nota til að leggja mat á hversu ítarlega áreiðanleikakönnun skuli framkvæma, að teknu tilliti til ófrávíkjanlegra ákvæða, og fyrirkomulag reglubundins eftirlits með samningssamböndum. Eingöngu verður heimilt að framkvæma einfaldaða áreiðanleikakönnun í þeim tilvikum sem áhættumat sýnir fram á lægri áhættu. Þetta er grundvallarbreyting frá gildandi lögum þar sem heimilt er að framkvæma einfaldaða áreiðanleikakönnun þegar um er að ræða tiltekna aðila og tiltekin viðskipti.

Efnisákvæði sem varða áreiðanleikakönnun eru ítarlegri en í gildandi lögum auk þess sem gerðar eru breytingar á því við hvaða aðstæður tilkynningarskyldum aðilum er skylt að framkvæma aukna áreiðanleikakönnun sbr. 13.-17. gr. frumvarpsins

3.3 Einstaklingar í áhættuhópi vegna stjórnmalalegra tengsla

Ákvæði um einstaklinga í áhættuhópi vegna stjórnmalalegra tengsla eru ítarlegri en í gildandi lögum og munu taka jafnt til innlendra sem erlendra aðila. Tilkynningarskyldum aðilum er gert skylt að hafa til staðar aðferðir eða kerfi til að greina hvort að viðskiptamaður þeirra teljist í áhættuhópi vegna stjórnmalalegra tengsla og ef svo er ber þeim að framkvæma aukna áreiðanleikakönnun í samræmi við ákvæði laganna.

3.4 Raunverulegur eigandi

Lagt er til að ákvæði um raunverulega eigendur verði gert ítarlegra sbr. 14. tölul. 3. gr. og fjallað verði um hver telst vera raunverulegur eigandi fjárvörslusjóða og sambærilegra ráðstafana svo og sjálfseignarstofnana. Í athugasemdum við nefndan tölulið er áréttað að gera skuli greinarmun á lagalegum eigendum og raunverulegum eigendum. Jafnframt er til skoðunar að setja sérstaka löggjöf

um raunverulega eigendur þar sem fjallað verður með ítarlegum hætti hvaða upplýsingar um raunverulega eigendur beri að tilkynna til fyrirtækjaskrár.

3.5 Skrifstofa fjármálagreininga lögreglu

Samkvæmt gildandi lögum er það lögregla sem tekur á móti tilkynningum um grunsamleg viðskipti og sér um greiningu þeirra. Sú starfseining sem hefur þetta hlutverk er sjálfstæð eining innan embætti héraðssaksóknara og er í daglegu tali kölluð peningaþvættisskrifstofa. Nefnt heiti er hvergi að vinna í lögum og er ekki lýsandi fyrir þá starfsemi sem þar fer fram. Í frumvarpinu er lagt til að heiti skrifstofunnar verði lögfest sem skrifstofa fjármálagreininga lögreglu. Verkefni skrifstofunnar eru útfærð með ítarlegri hætti en gert er í gildandi lögum og heimildir hennar til að kalla eftir upplýsingum til að geta sinnt lagalegum skyldum sínum auknar. Jafnframt eru heimildir skrifstofunnar til að miðla upplýsingum með erlendum systurstofnunum teknar upp í lögin.

3.6 Tilkynningarskylda til skrifstofu fjármálagreininga lögreglu

Í 23. gr. er lagt til að öllum opinberum aðilum beri, þrátt fyrir þagnarskyldu, að tilkynna skrifstofu fjármálagreiningar lögreglu um grunsamleg viðskipti. Mikilvægt er að kveðið sé á um þetta í frumvarpinu svo að ekki sé vafi á að slík tilkynningarskylda víkur þagnarskyldu stjórnvalda til hliðar. Öllum öðrum er heimilt að tilkynna grunsamleg viðskipti til skrifstofu fjármálagreininga lögreglu.

3.7 Samhæfing, samvinna og yfirsýn

Gerð er tillaga um að stýrihópur um aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka og verkefni hans verði lögfest sbr. 39. gr. Helstu verkefni hans samkvæmt frumvarpinu eru að tryggja yfirsýn, samhæfingu og stefnumótun í málaflokknum auk þess að gefa út leiðbeiningar, viðvaranir og fræðslufni. Í stýrihópnum eiga sæti fulltrúar þeirra stjórnvalda sem eiga aðkomu að málaflokknum, sem eru m.a. dómsmálaráðuneytið, atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytið, fjármála- og efnahagsráðuneytið, Fjármálaeftirlitið og aðrir eftirlitsaðilar með lögunum, Seðlabanki Íslands, Tollstjóri, skattayfirvöld, Héraðssaksóknari og Lögregla höfuðborgarsvæðisins. Til að stjórnvöldum sé fært að vinna að markmiðum 39. gr. er þagnarskylda aflétt milli fulltrúa í stýrihópi. Þó er áréttað í 54. gr. að þagnarskylda fylgi þeim upplýsingum sem eru veittar.

Þá er kveðið á um samvinnu innanlands og samvinnu við erlendar systurstofnanir í 40. og 41. gr. frumvarpsins sem ætlað er að tryggja að stjórnvöld miðli sín á milli eða til erlendra systurstofnana gögnum og upplýsingum sem kunna að heyra undir valdsvið þess sem upplýsingum er deilt með.

Með framangreindu er komið til móts við athugasemdir FATF um skort á samhæfingu og samvinnu milli stjórnvalda.

3.8 Eftirlit

Í frumvarpinu er brugðist við athugasemdum FATF um eftirlit með tilkynningarskyldum aðilum. Samkvæmt gildandi lögum falla nokkrir tilkynningarskyldir aðilar utan eftirlits. Í því samhengi má helst nefna lögmenn, aðila á sviði fjárvörslu og fyrirtækjaþjónustu, happdrætti og fjársafnanir. Með eftirliti er átt við að tilteknum aðila sé falið að fylgjast með því að tilkynningarskyldur aðili uppfylli þær skyldur og kröfur sem leiða af lögunum. Má í því samhengi nefna að hafa eftirlit með því að viðkomandi framkvæmi áhættumat sem er forsvaranlegt að teknu tilliti til stærðar, umfangs og eðlis starfseminnar, framkvæmi viðeigandi áreiðanleikakannanir, hafi til staðar viðeigandi stefnu, stýringar og verkferla, tryggi þjálfun starfsmanna, tilkynni grunsamleg viðskipti til skrifstofu fjármálagreininga lögreglu o.s.frv.

Lagt er til að tryggt verði að allir sem falla undir gildissvið 2. gr. frumvarpsins sæti eftirliti. Eftirlit með aðilum sem falla undir a-k lið verður áfram í höndum Fjármálaeftirlitsins en lagt er til að eftirlit með öðrum aðilum verði hjá [...]

3.9 Viðurlög

Verulegar breytingar eru lagðar til á viðurlagakafla laganna. Skortur á stjórnsýsluviðurlögum hefur leitt til þess að eftirlitsaðilar hafa hingað til ekki haft viðeigandi úrræði til að bregðast við brotum á lögunum þar sem einu viðurlögin sem hægt er að leggja á samkvæmt gildandi lögum eru sektir. Sektameðferð er flókið og hægfara ferli sem krefst atbeina dómstóla. Lagt er til að vikið verði frá þessu og viðurlagaúrræði færð alfarið í hendur eftirlitsaðila með beitingu dagsekta, stjórnvaldssekta, birtingu

viðurlaga og í alvarlegri tilvikum brottvikningu æðstu stjórnenda eða eftir atvikum afturköllun starfsleyfa. Almenn er það skilvirkara að stjórnvöld leggi á stjórnvaldsviðurlög en að þau beri mál undir dómstóla enda eftirlitsaðilar í lykilaðstöðu til að meta hvar þurfi að bregðast við á skilvirkan hátt til þess að halda uppi lögum. Telji tilkynningarskyldur aðili að hann hafi að ósekju verið beittur stjórnsýsluviðurlögum getur hann leitað eftir ógildingu á þeirri ákvörðun hjá dómstólum.

4. Samræmi við stjórnarskrá og alþjóðlegar skuldbindingar.

Frumvarpinu er m.a. ætlað að innleiða tilskipun Evrópusambandsins sem Íslandi er skylt með aðild sinni að EES-samningum að taka upp í innlenda löggjöf. Þá er því jafnframt ætlað að tryggja að Ísland uppfylli skuldbindingar sínar með aðild sinni að FATF.

Í 49. gr. og 50. gr. frumvarpsins eru ákvæði sem lúta að stjórnarskrárvörðum atvinnuréttindum aðila skv. 75. gr. stjórnarskrár Lýðveldisins Íslands nr. 33/1944. Annars vegar er um að ræða ákvæði sem lúta að brottvikningu tiltekinnar aðila og hins vegar afturköllun starfsleyfa eða skráningu. Í ljósi þeirra almannahagsmuna sem varnir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka fela í sér er ekki gengið lengra en nefnt ákvæði stjórnarskrárinnar heimilar með framangreindum ákvæðum enda gert ráð fyrir því að ekki verði gripið til þessara úrræða nema aðrar vægari aðferðir duga ekki til sbr. þá kröfu að þessum heimildum verður ekki beitt nema um sé að ræða alvarleg, ítrekuð eða kerfisbundin brot gegn lögunum að ræða.

5. Samráð.

Vinna við gerð frumvarpsins hófst í janúar 2018 eftir að dómsmálaráðherra skipaði starfshóp til innleiðingar á fjórðu peningabættistilskipun Evrópusambandsins og eftir atvikum fimmtu peningabættistilskipunarinnar. Í nefndinni áttu sæti fulltrúar dómsmálaráðuneytisins, fjármála- og efnahagsráðuneytisins, atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytisins, Héraðssaksóknara, Fjármálaeftirlitsins og Samtaka fjármálafyrirtækja.

Drög að frumvarpi án greinargerðar voru birt í samráðsgátt stjórnarráðsins þann 1. maí og var frestur til að koma umsögnum á framfæri til 23. maí. Umsagnir bárust frá Samtökum fjármálafyrirtækja og Samtökum atvinnulífsins.

Frumvarpið með greinargerð var birt í samráðsgátt stjórnarráðsins þann 25. júlí 2018 [...]

6. Mat á áhrifum.

Innleiðing tilskipunar 2015/849/EB á áhættumati og áhættumiðaðri aðferð mun leiða af sér breytta nálgun á könnun á áreiðanleika viðskiptamanna tilkynningarskyldra aðila og að sama skapi breyta eftirliti tilkynningarskyldra aðila með samningssamböndum. Talið er að þær breytingar sem hér er lagt til að innleiða muni tryggja árangursríkari varnir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka.

6.1 Áhrif á almenning.

Breytt aðferðarfræði við áreiðanleikakönnun kann að leiða til þess sumir viðskiptamenn þurfi að veita ítarlegri upplýsingar um viðskipti sín, uppruna fjármuna og auðs en áður hefur verið krafist. Ekki er gert ráð fyrir að frumvarpið muni hafa bein fjárhagsleg áhrif á almenning.

6.2 Áhrif á tilkynningarskylda aðila.

Öllum tilkynningarskyldum aðilum verður gert skylt að áhættumeta starfsemi sína og uppfæra áhættumatið með reglubundnum hætti. Gert er ráð fyrir því leggja þurfi þó nokkra vinnu í fyrsta áhættumatið, sem muni síðan nýtast við uppfærslu þess. Áréttað er að umfang áhættumats fer eftir stærð, eðli, umfangi og margbreytileika starfsemi hins tilkynningarskylda aðila. Þetta leiðir til þess að gerð áhættumats hjá litlum tilkynningarskyldum aðilum sem stunda einsleita starfsemi verður ekki of íþyngjandi.

Auknar kröfur (rannsóknarskylda) eru lagðar á tilkynningarskylda aðila til að staðfesta með sjálfstæðum hætti þær upplýsingar sem þeir afla hjá viðskiptamönnum í tengslum við áreiðanleikakönnun. Í sumum tilvikum getur verið fullnægjandi að afla upplýsinga hjá opinberum aðilum en í öðrum tilvikum kann að vera nauðsynlegt að fara í sjálfstæða gagnaöflun.

6.3 Áhrif á eftirlitsaðila.

Verði frumvarpið að lögum bætast tvenns konar verkefni við hjá eftirlitsaðilum sem bæði tengjast

áhættumati. Annað þeirra lýtur að skyldu eftirlitsaðila til að taka upp áhættumiðað eftirlit. Í því felst að eftirlitsaðilum ber að áhættumeta þá tilkynningarskyldu aðila sem þeir hafa eftirlit með, bæði starfseminna í heild og einstaka vöru og þjónustu sem þeir bjóða upp á og greina hvar er augin hættu og hvar er minni hættu og leggja áherslu á eftirlit með þeirri starfsemi og viðskiptum þar sem meiri hættu er á peningabætti og fjármögnun hryðjuverka. Gerð áhættumats er nýtt verkefni sem mun krefjast sérstaks vinnuframlags af hálfu eftirlitsaðila. Hitt verkefnið snýr að yfirferð áhættumats sem tilkynningarskyldum aðilum er skylt að framkvæma. Eftirlitsaðilum er skylt að leggja mat á aðferðarfræði, efni og niðurstöður áhættumats tilkynningarskyldra aðila, þ. á m. hvort að gætt hafi verið að forsvaranlegum aðferðum og að niðurstöður sé í samræmi við þau gögn sem matið byggir á. Slík yfirferð bætist við önnur verkefni eftirlitsaðila.

Jafnframt verður eftirlitsaðilum heimilt að beita viðurlögum vegna brota á lögnum sem kann að leiða til aukinna verkefna verði tilkynningarskyldir aðilar uppvísir af brotum.

6.4 Áhrif á ríkissjóð.

Verkefni stýrihóps um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka sbr. 39. gr. og áhættumat skv. 5. gr. bætast við önnur verkefni dómsmálaráðuneytisins og kann að leiða til þess að fjölga þurfi um eitt stöðugildi. Gert er ráð fyrir því að efling eftirlits með tilkynningarskyldum aðilum sem falla undir 1-s lið 2. gr. muni í upphafi hafa í för með sér kostnað sem nemur allt að þremur stöðugildum. Gert er ráð fyrir því að skoðað verði hvort og þá með hvaða hætti hægt verði að leggja eftirlitsgjald á þá aðila sem sæta þessu eftirliti líkt og aðrir tilkynningarskyldir greiða vegna eftirlits Fjármálaeftirlitsins.

Um einstakar greinar frumvarpsins.

Um 1. gr.

Greinin er efnislega samhljóða 1. gr. gildandi laga.

Um 2. gr.

Framsetning ákvæðisins er óbreytt frá gildandi lögum nema hvað að aðilum sem lögnum er ætlað að taka til er fjölgað í samræmi við kröfur tilskipunar 2015/849/EB og eftir atvikum fimmtu peningabættistilskipunarinnar. Þeir nýju aðilar sem falla undir gildissviðið eru umboðs- og dreifingaraðilar skv. g lið, aðilar sem færa bókhald eða sinna bókhaldsþjónustu fyrir þriðja aðila gegn endurgjaldi skv. l lið, leigumiðlarar skv. o lið og listmunasalar og sambærilegir aðilar skv. p lið. Jafnframt er lagt að lögmannsstofur, fasteignasölur og endurskoðunarfyrirtæki falli undir gildissvið laganna. Einstaklingar sem starfa innan þessara fyrirtækja falla nú þegar undir gildissvið laganna og eðlilegt að þeir lögaðilar sem þeir starfa hjá geri það líka.

Með i-lið 2. gr. eru lagðar til breytingar á sambærilegu ákvæði gildandi laga. Lagt er til að þeir aðilar sem uppfylla öll þau þrjú skilyrði sem kveðið er á um teljist ekki tilkynningarskyldir aðilar og þurfi ekki að hljóta skráningu Fjármálaeftirlitsins sem gjaldeyrisskiptastöð skv. 35. gr. Meginskiilyrðið er að gjaldeyrisþjónusta sé hliðarstarfsemi sem tengist með beinum hætti aðalstarfsemi viðkomandi og er aðeins veitt viðskiptamönnum aðilans. Hér er t.d. átt við hótél, verslanir og önnur þjónustufyrirtæki sem bjóða fyrst og fremst upp á aðra starfsemi en gjaldeyrisskipti en veita þá þjónustu í tengslum við aðalstarfsemi sína. Sem dæmi má nefna hótél sem býður gestum á viðkomandi hóteli skipta gjaldeyri gegn þóknun eða verslanir sem við sölu á vöru taka við greiðslu í einum gjaldmiðli en gefa til baka í íslenskum krónum. Aftur á móti má gera ráð fyrir að t.d. upplýsingamiðstöð fyrir ferðamenn sem býður upp á gjaldeyrisskipti gegn þóknun fyrir hverja þá aðila sem óska eftir þjónustunni, uppfylli ekki skilyrði undanþágunnar og þurfi að sækja um skráningu sem gjaldeyrisskiptastöð. Það er í höndum Fjármálaeftirlitsins að meta hvort skilyrði undanþágunnar eru uppfyllt.

Lögð er til sú breyting frá gildandi lögum að endurskoðunarfyrirtæki verði tilkynningarskyldir aðilar svo og aðilar sem sinna skattaráðgjöf og aðilar sem færa bókhald eða sinna bókhaldsþjónustu fyrir þriðja aðila gegn endurgjaldi sbr. l lið. Í gildandi lögum er skattaráðgjöf talin upp sem einn þáttur í þjónustu aðila á fjárvörslu- og fyrirtækjaþjónustu. Með tilfærslunni er ætlað að tryggja að allir aðilar sem veita skattaráðgjöf gegn endurgjaldi, hvort sem það er innan tiltekinna þjónustuaðila eða sem sjálfstæðum þjónustubætti, falli undir gildissviðið. Ólíkt því sem á við um aðila sem falla undir m lið þá eru ekki talin upp einstök verkefni þeirra aðila sem falla undir l lið. Af því leiðir að öll þjónusta, ráðgjöf og

starfsemi sem aðilar samkvæmt þessum lið veita fellur undir gildissviðið þ. á m. þegar þeir veita þá þjónustu sem talin er upp í m lið.

Lögmannsstofur, lögmenn og aðrir sérfræðingar, t.d. lögfræðingar sbr. m lið falla undir gildissvið laganna þegar um er að ræða þá umsýslu og ráðgjöf sem fjallað er um í i-iv liðum. Ákvæðinu er hér skipt upp í nokkra liði í stað þessa að telja alla þættina upp í einni málsgrein. Talið er að uppskiptingin auki á skýrleika við hvaða aðstæður þessum aðilum beri að framkvæma áreiðanleikakönnun og eftir atvikum þær aðstæður sem ber að senda tilkynningu skv. 21. gr. Áréttað er að þagnarskylda lögmanna sbr. 22. gr. lögmannalaga nr. 77/1998 vikur fyrir skyldu lögmanna til að tilkynna til lögreglu um grun á peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka nema um sé að ræða athugun á lagalegri stöðu skjólstaðings í tengslum við dómsmál sbr. 3. mgr. 38. gr.

Um 3. gr.

Í ákvæðinu eru nokkrar skilgreiningar sem ekki eru í gildandi lögum sem rétt er að gera nánari grein fyrir.

Í 6. tölul. er tekin upp skilgreining á aðilum sem eru í áhættuhópi vegna stjórnmalalegra tengsla. Hugtakið hefur ekki áður verið skilgreint í lögum um aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka. Skilgreiningin er sambærilegri skilgreiningu reglugerðar nr. 811/2008. Gerðar eru tvær breytingatillögur í samræmi við 9. tölul. 3. gr. tilskipunar 2015/849/EB. Annars vegar að innlendir aðilar sem teljast í áhættuhópi vegna stjórnmalalegra tengsla falli undir skilgreininguna og hins vegar er framkvæmdastjórn stjórnmalaflokka bætt við þá aðila sem teljast í áhættuhópi. Með framkvæmdastjórn stjórnmalaflokka er átt við aðila innan stjórnmalaflokka sem hafa vald, einir sér eða með atbeina annarra, til að taka ákvörðun um frambjóðendur flokksins og vald til að ákveða ráðstöfun fjármuna hans.

Þrjár breytingatillögur eru gerðar á skilgreiningu gildandi laga á raunverulegum eiganda sbr. 14. tölul. Í ii lið á liðar er kveðið á um með hvaða hætti eigi að bregðast við ef eignarhald lögaðila er svo dreift að engir einstaklingar eiga eða stýra viðskiptamanni sbr. einnig 2. mgr. 10. gr. Í b lið er nýmæli sem varðar hver telst raunverulegur eigandi fjárvörslusjóða (trusts) eða sambærilegra ráðstafana (e. legal arrangements). Það skiptir ekki máli hvaða nafni slíkt fyrirkomulag er nefnt s.s. fiducie, treuhand og fideicomiso. Ef uppbygging, skipulag og hlutverk þess er með sambærilegum hætti og fjárvörslusjóðir og viðkomandi fellur ekki undir skilgreiningu á liðar um lögaðila þá ber að kanna eignarhald þeirra með sama hætti og um fjárvörslusjóði sé um að ræða. Afla ber fullnægandi upplýsinga um fjárvörsluaðila (e. trustee), stofnaðila (e. settlor), ábyrgðaraðila (e. protector) auk rétthafa og annarra aðila sem hafa bein eða óbein yfirráð fyrir fjárvörslusjóði.

Í c lið er tilgreint að raunverulegur eigandi sjálfseignarstofnunar er sá einstaklingur, einn eða fleiri, sem gegnir sambærilegri stöðu og fjallað er um í b lið. Áréttað er að gera þarf greinarmun á lagalegum eiganda og raunverulegum eiganda. Lagalegur eigandi er sá sem er skráður eigandi fjármuna, eigna eða fyrirtækja. Hann þarf þó ekki endilega að vera raunverulegur eigandi. Aðilar kunna að sjá sér hag í því að leynd eignarhaldi sínu t.d. með því að fá aðra aðila til þess að koma fram sem lagalegur eigandi, með því að stofna flókið net fyrirtækja eða eignarhaldsfyrirtækja (skúffufélaga) eða með öðrum hætti. Raunverulegur eigandi er alltaf einstaklingur og er sá aðili sem í raun getur tekið ákvörðun um ráðstöfun fjármuna, stjórnun fyrirtækja og sá aðili sem nýtur góðs af þeim eignum sem um ræðir.

Í skilgreiningu á refsiverðri háttsemi sbr. 15. tölul. er vísað annars vegar til 100. gr. b almennra hegningarlaga nr. 19/1940 og hins vegar til 264. gr. sömu laga. Hvað varðar fjármögnun hryðjuverka er átt við fjármögnun allra þeirra brota sem falla undir 100. gr. b. nefndra laga. Af tilvísun til 264. gr. hegningarlaga leiðir að öll frumbrot peningaþvættis falla undir refsiverða háttsemi. Þetta geta t.d. verið brot á ávana- og fíkniefnalögum, fjársvik og annars konar auðgunarbrot, mútur, spilling, skattsvik og starfsemi skipulagðra glæpasamtaka. Framangreind upptalning er eingöngu dæmi um tegundir frumbrota og er ekki ætlað að vera tæmandi.

Ekki er lögð til breyting á skilgreiningum um sýndarfé sbr. 17. tölul. og þjónustuveitendum stafrænna veskja sbr. 21. tölul. sem tekin voru upp í gildandi lög með breytingalögum nr. 91/2018. Rétt er þó að árétta frekar hvaða þátta beri að horfa til við afmörkun á gildissviði þessara ákvæða.

- Tilvísun í fé í skilgreiningu á sýndarfé leiðir til þess að þjónustusamningar, vottunarkerfi og önnur sambærileg stafræn auðkenni falla utan skilgreiningarinnar.
- Þjónustuveitendur sem bjóða upp á viðskipti milli sýndarfjár, rafeyris og gjaldmiðla falla undir gildissvið frumvarpsins. Vildarpunktur eða annars konar viðskiptavild sem almennt er hluti af tryggðarkerfi fyrirtækja falla utan gildissviðs frumvarpsins.

- Þjónustuveitendur sem bjóða upp á vörsluþjónustu á auðkennum sýndarfjár (e. private key), sem notuð eru til að halda utan um, geyma og flytja sýndarfé falla undir gildissvið frumvarpsins. Þjónustuveitendur sem bjóða upp á vörslu á annars konar auðkennum falla þar með utan gildissviðs frumvarpsins. Sama á við um aðila sem leggja fram hug- eða vélbúnað ef þeir bjóða ekki jafnframt upp á vörslu á auðkennum sýndarfjár.
- Stafrænt veski er ekki skilgreint í frumvarpinu en skilgreiningu þess má leiða af skilgreiningu þjónustuveitanda stafrænna veskja, þ.e. með stafrænu veski er átt við hugbúnað, kerfi eða annars konar miðil sem heldur utan um auðkenni sýndarfjár (e. private key). Þetta auðkenni gerir eigendum sýndarfjár kleift að ráðstafa sýndarfé í þeirra eigu. Varsla á öðrum auðkennum fellur þar af leiðandi utan gildissviðsins.

Skilgreining á viðurkenndum persónuskilríkjum er nánast óbreytt frá gildandi lögum. Hér er þó lögð til sú breyting að undir viðurkennd persónuskilríki falli einnig nafnskrteini sem gefin eru út af erlendum stjórnvöldum sem eru til þess bær. Tilkynningarskyldum aðilum sem byggja áreiðanleikakönnun á slíkum skilríkjum ber að tryggja að um opinber skilríki sé að ræða t.d. með því að setja sig í samband við útgefanda þess. Að sama skapi ber að tryggja að um frumskilríki sé að ræða en í því felst að óheimilt er að nota ljósrit eða annars konar afrit sem fullnægjandi gögn við framkvæmd áreiðanleikakönnunar. Áreiðanleikakönnun er ávallt á ábyrgð viðkomandi tilkynningarskylds aðila og á hans ábyrgð að tryggja að áreiðanleikakönnun byggji á fullnægjandi gögnum. Komið hafa upp tilvik þar sem aðilar eiga ekki fullnægjandi skilríki til að sanna á sér deili. Er hér t.d. átt við um flóttamenn sem hafa komið til landsins án skilríkja eða á fölsuðum skilríkjum. Til að koma ekki í veg fyrir að þessir aðilar hafi aðgang að almennt fjármálaþjónustu sbr. reglur Fjármálaeftirlitsins um heilbrigða og eðlilega viðskiptahætti er gert ráð fyrir því að heimilt sé að taka ferðaskilríki sem útgefin eru af Útlendingastofnun sem gild skilríki fyrir þessa aðila. Slík skilríki skulu þó aðeins veita aðgang að fjármálaþjónustu sem er nauðsynleg í nútíma þjóðfélagi og ef niðurstaða áhættumats felur í sér litla áhættu á peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka.

Í 20. tölu, er hugtakið yfirstjórn skilgreint sem aðili með fullnægjandi þekkingu á áhættu tilkynningarskylds aðila vegna peningaþvættis og fjármögnunar hryðjuverka sem er nægilega hátt settur til að taka ákvarðanir varðandi slíka áhættu. Jafnframt er tekið fram að viðkomandi þurfi ekki í öllum tilvikum að vera stjórnarmaður í tilkynningarskyldum aðila. Í ljósi þess að stærð, umfang og stjórnskipulag tilkynningarskyldra aðila er mismunandi er ekki gerð fortakslaus krafa um að þessi aðili eigi sæti í stjórn hins tilkynningarskylda aðila. Í tilvikum stærri lögaðila t.d. þeirra sem starfa á fjármálamarkaði kunna þau lög sem eiga við um starfsemi þeirra leiða til þess að þetta hlutverk sé í höndum stjórnar fyrirtækisins. Í öðrum tilvikum gæti yfirstjórn verið framkvæmdastjóri aðilans eða ábyrgðarmaður skv. 34. gr.

Um 4. gr.

Ákvæðið byggir á 7. gr. tilskipunar 2015/849/EB og er nýmæli í löggjöf um aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka. Ákvæðið tekur jafnframt mið af tilmælum FATF nr. 1.

Í 1.-3. mgr. er kveðið á um að stýrihópur um aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka skuli framkvæma áhættumat. Fjallað er nánar um stýrihópinn í athugasemdum við 38. gr. Áhættumat skal framkvæmt samkvæmt viðurkenndri aðferðafræði og innihalda greiningu og mat á hættu á peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka. Matið skal, eins og unnt er, byggja á öllum viðeigandi hlutlægum upplýsingum og gögnum (e. quantitative / qualitative), sem aflað er hjá opinberum aðilum, t.d. eftirlitsaðilum og réttarvörsluaðilum, markaðsaðilum og eftir atvikum erlendum ríkjum og stofnunum. Í þeim tilvikum þar sem takmarkaðar upplýsingar og gögn eru til staðar kann að þurfa að beita sérfræðiáliti við mat á áhættu. Við gerð áhættumatsins skal jafnframt taka tillit til áhættumats sem framkvæmdastjórn Evrópusambandsins framkvæmir en í því er fjallað um helstu áhættuþætti á innri markaði Evrópusambandsins. Áhættumatinu er ætlað að leiða í ljós helstu veikleika og ógnir sem beinast að íslenskum hagsmunum og tilgreina aðferðir og leiðir til að stýra og milda greinda áhættu, sem kann að felast í breytingu á gildissviði laganna, aukna fræðslu, viðvaranir o.fl. Get er ráð fyrir því að stýrihópur um aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka muni leiða og samræma þær aðgerðir sem grípa þarf til.

Í 4. mgr. er talið upp í 7 liðum í hvaða tilgangi áhættumatið skal notað. Fyrstu fjórir liðirnir fjalla um efnisþætti áhættumatsins á meðan þeir þrír næstu fjalla um notkun á niðurstöðum þess, sem felast m.a. í því að áhættumatið er grundvöllur fyrir áhættumiðað eftirlit eftirlitsaðila sem þeim ber að innleiða, að

grípa eigi til viðeigandi ráðstafana og deila upplýsingum með tilkynningarskyldum aðilum. Að lokum er gerð sú krafa að áhættumatið sé birt opinberlega í heild eða að hluta. Í áhættumati kunna að vera upplýsingar sem eiga leynt að fara og mikilvægt að heimilt sé að undanskilja einstaka þætti þess frá því að vera birtir.

Að lokum er í 5. mgr. kveðið á um að afhenda skuli tilteknum aðilum afrit af áhættumati.

Gert er ráð fyrir því skv. a lið 55. gr. að ráðherra setji reglugerð um framkvæmd áhættumats. Efni reglugerðarinnar mun fjalla bæði um áhættumat skv. þessu ákvæði og áhættumat skv. 5. gr.

Um 5. gr.

Ákvæðið er innleiðing á 8. gr. tilskipunar 2015/849/EB og er í því að finna nokkur nýmæli. Ákvæðið tekur jafnframt mið af tilmælum FATF nr. 1 og 15. Í 7. gr. nógildandi laga sem byggir á 2. mgr. 8. gr. tilskipunar 2005/60/EB er kveðið á um heimild tilkynningarskyldra aðila til þess að framkvæma áreiðanleikakönnun á grundvelli áhættumats. Með frumvarpi þessu er lagt til að öllum tilkynningarskyldum aðilum verði gert skylt að framkvæma áhættumat á starfsemi sinni og eru taldir upp í dæmaskyni helstu áhættuþættir sem leggja þarf mat á. Tilkynningarskyldum aðilum ber að hafa áhættumat sem framkvæmt er á grundvelli 4. gr. til hliðsjónar við gerð eigin áhættumats. Áhættumati samkvæmt þessu ákvæði líkt og áhættumati skv. 4. gr. er ætlað að leiða í ljós helstu veikleika og ógnir sem beinast að viðkomandi tilkynningarskyldum aðila og tilgreina aðferðir og leiðir til að stýra og milda greinda áhættu. Þar sem áhættumat leiðir í ljós aukna áhættu ber viðkomandi tilkynningarskyldum aðila að beita aukinni áreiðanleikakönnun á meðan lítil áhætta kann að leiða til þess að heimilt sé að beita einfaldaðri áreiðanleikakönnun.

Lagt er til í 1. mgr. að áhættumat sé skriflegt og innihaldi greiningu á öllum áhættuþáttum sem varða þá starfsemi sem verið er að meta hverju sinni. Tilkynningarskyldir aðila stunda efnisólíka starfsemi og umfang hennar er mismunandi. Af þessum ástæðum er kveðið á um að matið skuli taka tillit til stærðar, eðlis og umfangs þeirrar starfsemi sem verið er að meta. Í þessu felst m.a. að áhættumat þeirra sem bjóða upp einsleita þjónustu eða vöru líkt og fasteignasalar er einfaldara en áhættumat fjármálafyrirtækja sem bjóða upp á fjölbreytilega þjónustu og vörur. Þetta dregur úr hættu á því að kröfur frumvarpsins séu of íþyngjandi gagnvart minni aðilum.

Áhættumat skal uppfæra við tvenns konar aðstæður skv. 2. mgr. Annars vegar á ákveðnum tíma, sem er á tveggja ára fresti og hins vegar þegar tilefni er til þess. Tilefni geta snúið að innri og ytri þáttum t.d. þegar verið er að markaðssetja nýjar vörur, notast er við nýja tækni (bæði nýjar vörur og vörur sem þegar eru í boði), breytingar á viðskiptamannahópi, viðskipalöndum, breytingum á regluverki o.fl. Það er á ábyrgð tilkynningarskyldra aðila að þekkja starfsemi sína og bregðast við með viðeigandi aðgerðum verði breytingar í starfsumhverfi þess sem kalla á uppfærslu á áhættumati.

Við tiltekna aðstæður sbr. 3. mgr. geta eftirlitsaðilar veitt tilkynningarskyldum aðilum undanþágu frá gerð áhættumats. Ákvæðið er undanþága frá meginreglu um gerð áhættumats og ber að túlka sem slíka. Slík undanþága dregur enn fremur úr hættu á því að gerðar séu of íþyngjandi kröfur til tilkynningarskyldra aðila með einfalda starfsemi. Það er á ábyrgð þess tilkynningarskylda aðila sem óska eftir undanþágu samkvæmt þessu ákvæði að sýna fram á að skilyrði hennar séu uppfyllt.

Áhættumat framkvæmt í samræmi við þetta ákvæði og viðurkennda aðferðarfræði á að leiða í ljós helstu áhættuþætti innan starfseminnar. Til að milda og stýra greindum áhættuþáttum ber tilkynningarskyldum aðilum skv. 4. mgr. að hafa til staðar stefnu, stýringar og verkferla. Í a lið 5. mgr. er tilgreint hvaða efnisþætti skuli að lágmarki fjallað um í stefnu og verkferlum svo og að tilnefna eigi ábyrgðarmann líkt og fjallað er um í 34. gr. Í b lið 5. mgr. er kveðið á um að sjálfstæð endurskoðunardeild eða sjálfstæður úttektaraðili skuli framkvæma úttekt eða eftir atvikum prófanir á þeirri stefnu, eftirliti og málsmæðferð sem um getur í a lið. Líkt og á fleiri stöðum í ákvæðinu ber að taka tillit til stærðar, eðlis og umfangs hins tilkynningarskylda aðila sem leiðir til þess að vægari kröfur eru gerðar til einfaldrar starfsemi með færri starfsmenn. Í tilvikum stærri lögaðila t.d. þeirra sem starfa á fjármálamarkaði kunna þau lög sem eiga við um starfsemi þeirra leiða til þess að þeim sé skylt að hafa sjálfstæða endurskoðunardeild. Í öðrum tilvikum kann að vera fullnægjandi að kaupa slíka þjónustu frá utanaðkomandi aðila.

Samkvæmt 6. mgr. er þess krafist að yfirstjórn samþykki og hafi eftirlit með stefnu, stýringum og verkferlum. Með yfirstjórn er átt við aðila innan tilkynningarskylds aðila með fullnægjandi þekkingu á áhættu viðkomandi tilkynningarskylds aðila og er nægilega hátt settur til að taka ákvarðanir varðandi slíka áhættu.

Um 6. gr.

Greinin, sem byggir á 9. gr. tilskipunar 2015/849/EB og tekur mið af athugasemdum FATF við tilmæli nr. 19, er að mestu leyti óbreytt frá 2. mgr. 26. gr. gildandi laga. Hér er lagt til að stýrihópur um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka sbr. 39. gr. sjái um útgáfu tilkynninga um áhættusöm og ósamvinnuþýð ríki í stað Fjármálaeftirlitsins. Er þetta fyrirkomulag í samræmi við það hlutverk sem stýrihópnum er ætlað að hafa varðandi leiðbeiningar og fræðsluefni um málaflokkinn.

Áhættusöm og ósamvinnuþýð ríki er þau ríki sem staðfest hefur verið að varnir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka eru ófullnægjandi og ber að gæta sérstakrar varfærni þegar stofnað er til viðskipta eða samningssambanda við einstaklega og lögaðila sem þar eru staðsettir sbr. 13. og 14. gr. auk þess sem óheimilt er að byggja áreiðanleikakönnun á upplýsingum frá tilkynningarskyldum aðilum með staðfestu í viðkomandi ríkjum sbr. 18. gr.

Samkvæmt b lið 55. gr. er gert ráð fyrir því að gefin verði út reglugerð um áhættusöm og ósamvinnuþýð ríki. Með reglugerðinni er ætlað að innleiða Reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 2016/1675 með síðari breytingum. Tilvitnuð reglugerð (stofnreglugerð) tekur mið af ákvörðunum FATF um áhættusöm og ósamvinnuþýð ríki sem teknar eru í kjölfar allsherjarfunda FATF sem haldnir eru í febrúar, júní og október. Stýrihópnum er ætlað að tilkynna sérstaklega um þær breytingar sem verða á stofnreglugerðinni svo og öllum ákvörðunum FATF um áhættusöm og ósamvinnuþýð ríki en liðið geta allt að 3 mánuðir frá ákvörðun FATF þar til þær eru teknar upp í reglugerð Evrópusambandsins.

Þar sem landfræðileg áhætta er hluti af áhættumati tilkynningarskyldra aðila er mikilvægt að stýrihópurinn birti allar viðvaranir eins fljótt og verða má.

Um 7. gr.

Í gildandi lögum er gerð krafa um að tilkynningarskyldir aðilar hafi ávallt upplýsingar um viðskiptamann og raunverulegan eiganda þegar um lögaðila er að ræða sbr. 2. og 4. mgr. 5. gr. Hér er lagt til að ákvæði gildandi laga verði gert skýrara sbr. 10. gr. tilskipunar 2015/849/EB með þeim breytingum sem leiða af tilskipun 2018/843/EB.

Ákvæðið tekur af allan vafa um að þeir tilkynningarskyldu aðilar sem falla undir a-k lið er óheimilt að bjóða upp á nafnlaus viðskipti og tekur ákvæði til allra viðskipta hvaða nafni sem þau nefnast, svo sem innlánsreikninga, fjárvörslureikninga, geymsluhólf, eignastýringu, stofnun fyrirtækja, stafræn veski o.s.frv. Undir nafnlaus viðskipti falla einnig viðskipti þar sem nafn viðkomandi er tilbúningur. Sambærileg skylda hvílir á fjármálafyrirtækjum skv. 113. gr. laga um fjármálafyrirtæki nr. 161/2002. Eigi tilkynningarskyldir aðilar í nafnlausum viðskiptum ber þeim að fara fram á að einstaklingar sanni á sér deili og að lögaðilar upplýsi um raunverulegan eiganda í samræmi við kröfur 3. kafla. Áréttað er að lagalegur eigandi kann að vera annar aðili en raunverulegur eigandi sbr. umfjöllun um raunverulegan eiganda í 3. gr. Sé ekki unnt að verða við kröfum ákvæðisins innan gefins tíma ber að slíta samningssambandi við viðkomandi aðila auk þess sem skortur á upplýsingum kann að vera tilefni til tilkynningar til skrifstofu fjármálagreininga lögreglu skv. 21. gr.

Starfsemi og viðskipti sem ætlað er að tryggja nafnleysi stríðir gegn markmiðum laganna um gagnsæi viðskipta og eignarhald. Er því lagt til í 2. mgr. að tilkynningarskyldum aðilum skv. a-k lið og l-m lið 2. gr. verði óheimilt að taka þátt í eða stuðla að viðskiptum sem ætlað er að dylja raunverulegt eignarhald. Hér undir fellur m.a. stofnun fyrirtækja, fyrirsvar og stjórnarseta fyrirtækja, stofnun innlendra eða erlendra bankareikninga og viðskipti með fjármálagreininga fyrir hönd viðskiptamanna þar sem tilgangurinn er að dylja hver er raunverulegur eigandi. Hér má m.a. nefna sölu á félagi í eigu tilkynningarskylds aðila (skúffufélag) sem selt er til viðskiptavinar og seljandi sér síðan um fyrirsvar, t.d. með því að útvega aðila til að taka að sér stjórn og framkvæmdastjórn félagsins en nafn raunverulegs eiganda kemur ekki fram í opinberum gögnum. Áréttað er að hér er ekki um tæmandi talningu að ræða. Öll umsýsla, ráðgjöf, fyrirsvar og annars konar þjónusta þar sem nafn raunverulegs eiganda kemur ekki fram fellur undir ákvæðið.

Um 8. gr.

Greinin, sem fjallar um við hvaða aðstæður beri að framkvæma áreiðanleikakönnu, er að mestu leyti samhljóða 4. gr. gildandi laga. Ákvæðið byggir á 11. gr. tilskipunar 2015/849/EB auk þess sem höfð er hliðsjón af tilmælum FATF nr. 10 og 22. Lögð eru til tvö nýmæli. Í d lið er lagt til að framkvæma skuli áreiðanleikakönnun þegar um er að ræða viðskipti með vöru eða þjónustu sem greitt er fyrir með reiðufé,

í einni greiðslu eða fleirum að fjárhæð 10.000 evrur eða meira. Áréttað er að þessi liður tekur eingöngu til viðskipta með vöru og þjónustu. Annars konar viðskipti falla undir b lið. Tilkynningarskyldir aðilar þurfa að haga starfsemi sinni og eftirlitskerfum með þeim hætti að unnt sé að greina margar lægri færslur sem tengjast sama aðila eða sömu viðskiptum. Í d lið er lagt til að tilkynningarskyldir aðilar skv. s lið framkvæmi áreiðanleikakönnun við útgreiðslu vinninga að fjárhæð 2.000 evrur eða meira.

Athuga skal að það skiptir ekki máli í hvaða gjaldmiðli viðskipti fara fram. Ef um annan gjaldmiðil en evrur er að ræða skal umreikna hann yfir í evrur miðað við gengi þess dags sem viðskipti eiga sér stað.

Um 9. gr.

Í 15. gr. a gildandi laga sbr. 3. tölul. er tilkynningarskyldum aðilum heimilt að framkvæma einfalda áreiðanleikakönnun þegar um er að ræða rafeyri og tiltekin skilyrði eru uppfyllt. Hér eru lagðar til grundvallarbreytingar á þessari heimild sem leiða af 12. gr. tilskipunar 2015/849/EB og þeim breytingum sem leiða af tilskipun 2018/843/EB. Eingöngu eru heimilt að víkja frá einstökum þáttum áreiðanleikakönnunar þegar um útgáfu rafeyris er að ræða ef áhættumat sem framkvæmt er skv. 4. eða 5. gr. sýnir fram á að um litla áhættu sé að ræða. Það er í höndum tilkynningarskyldra aðila að meta hvort að áhætta sé þess eðlis að það réttlæti að vikið sé frá einstökum þáttum áreiðanleikakönnunar og þarf það mat að vera forsvaranlegt. Ekki er kveðið á um það í ákvæðinu hvaða þáttum áreiðanleikakönnunar er heimilt að víkja frá heldur gert ráð fyrir því að það mat sé lagt í hendurnar á tilkynningarskyldum aðilum og taki mið af reglugerð um áreiðanleikakönnun sbr. c lið 55. gr. sem ráðherra er ætlað að setja. Heimild eftirlitsaðila til að víkja frá einstökum þáttum áreiðanleikakönnunar víkur þó ekki til hliðar skyldum tilkynningarskyldra aðila til að hafa reglubundið eftirlit með einstökum færslum og samningssambandinu í heild.

Ljóst er að ákvæðinu er m.a. ætlað að ná yfir gjafakort sem gefin eru út af tilkynningarskyldum aðilum og því verið að þrengja verulega þau tilvik sem sæta ekki áreiðanleikakönnun enda gjafakort talin í eðli sínu áhættusöm vara (FATF, sjá Guidance for a risk based approach – Prepaid cards, mobile payments and internet based payment services.) Í þessu samhengi skiptir máli hvort um sé að ræða opin kort (e. open loop) þ.e. kort sem hægt er að nota með sama hætti og debet kort og nota í verlsun hvor sem er innan- eða utan lands og á netinu eða hvort um sé að ræða lokuð kort (e. closed loop) sem eingöngu er hægt að nota hjá tilteknum útgefanda t.d. verslunardeðu en síðarnefndu kortin teljast almennt vera áhættuminni.

Í 3. mgr. er tilkynningarskyldum aðilum, sem hafa leyfi til færsluhirðingar, bannað að taka við greiðslum með fyrirframgreiddum nafnlausum kortum sem gefin eru út í ríkjum utan aðildarríkja, nema kortin uppfylli þær kröfur um áreiðanleikakönnun sem þar eru tilgreindar. Það er á ábyrgð færsluhirða að tryggja að kröfur ákvæðisins eru uppfylltar. Í einhverjum tilvikum kann þeim að vera skylt að loka á tiltekin BIN (e. bank identification number) til að tryggja að kröfur ákvæðisins séu uppfylltar. Samkvæmt bráðabirgðaákvæði III. tekur 3. mgr. gildi 12 mánuðum eftir gildistöku laganna.

Um 10. gr.

Greininni er ætlað að leysa af hólmi 5. gr. gildandi laga að teknu tilliti til þeirra breytinga sem lagðar eru til. Breytingatillögurnar byggja á 13. gr. tilskipunar 2015/849/EB sbr. breytingar sem leiða af tilskipun 2018/843/EB auk þess sem höfð er hliðsjón af athugasemdum FATF við tilmæli nr. 10 og 22.

Fyrstu tveir liðir 1. mgr. samsvara 1. mgr. 5. gr. gildandi laga. Þeir aðilar sem taldir eru upp í b lið eru aðilar sem eru í þeirri stöðu að geta haft áhrif á starfsemi og rekstur viðkomandi aðila (e. relevant person) og því mikilvægt að framkvæmd sé áreiðanleikakönnun á öllum þeim sem þar er taldir upp. Í c lið eru nýmæli sem lúta að skyldu þeirra sem koma fram fyrir hönd fjárvörslusjóða eða sambærilegra ráðstafana skuli veita tilkynningarskyldum aðilum upplýsingar um raunverulega eigendur eins og þeir eru skilgreindir í 3. gr. auk þess að upplýsa um stöðu sína sem fjárvörsluaðili. Í d lið sem jafnframt er nýmæli er gerð krafa um að þeir sem koma fram fyrir hönd annarra aðila sanni heimild sína t.d. með framvísun umboðs.

Í 2. mgr. er sambærilegt ákvæði og er í 2. og 4. mgr. 5. gr. gildandi laga, sem tekur til upplýsinga og áreiðanleikakönnunar á raunverulegum eiganda lögaðila, fjárvörslusjóða og sambærilegra ráðstafana. Tilkynningarskyldur aðili skal meta með sjálfstæðum hætti hvort upplýsingar um hinn raunverulega eiganda séu réttar og fullnægjandi og að hann skilji starfsemi, eignarhald og stjórnskipulag (e. understand the nature of the customers business) þeirra viðskiptavina sem eru lögaðilar, fjárvörslusjóðir eða sambærilegar ráðstafanir. Samkvæmt ákvæðinu er lögð sérstök rannsóknarskylda lögð á

tilkynningarskylda aðila um að staðfesta þær upplýsingar sem þeim hafa verið veittar. Staðfesting getur farið fram með því að skoða opinberar skrár, opinbera umfjöllun auk annarra upplýsinga sem nýtast við áreiðanleikakönnun. Hér þarf að hafa í huga þann greinarmun sem gera þarf á lagalegum eiganda og raunverulegum eiganda sbr. 3. gr. Grunur um að raunverulegur eigandi sé annar en sá sem er skráður lagalegur eigandi kann að vekja upp spurningar hvort verið sé að reyna að fela eignarhald og ætti að öllu jöfnu að leiða til tilkynningar til skrifstofu fjármálagreininga lögreglu skv. 21. gr.

Hluti af áreiðanleikakönnun er að hafa upplýsingar um tilgang og eðli viðskipta. Í samræmi við framangreint er lögð sú skylda á tilkynningarskyldra aðila sbr. 3. mgr. að leggja skal mat á, eða ef við á afla viðeigandi upplýsinga um, tilgang og eðli fyrirhugaðra viðskipta hjá verðandi viðskiptamanni. Það kann að vera að tilgangur sé augljós, t.d. þegar verið er að greiða reikninga, greiða fyrir þjónustu eða annað sambærilegt. Í öðrum tilvikum kann að vera að tilgangur viðskipta sé ekki augljós, þ.e. efnahagslegan tilgang þeirra má ekki leiða beint af þeim gögnum og upplýsingum sem liggja fyrir. Sé vafi um tilgang viðskipta ber að afla frekari upplýsinga hjá viðskiptamanni. Umfang upplýsingaöflunar fer eftir áhættumati tilkynningarskyldra aðila og gera má ráð fyrir að því að því meiri sem áhættan er því ítarlegri upplýsinga ber að afla. Skortur á vilja að veita upplýsingar um tilgang eða misvísandi svör, gögn eða upplýsingar gætu gefið til kynna vafasöm viðskipti sem bæri að tilkynna skv. 21. gr.

Í 4. mgr. eru talðar upp skyldur tilkynningarskyldra aðila. Ákvæði sama efnis er í 6. gr. gildandi laga. Ein breyting er gerð en þess er krafist í c lið að tilkynningarskyldir aðilar staðfesti eftir því sem við á uppruna þess fjár sem notað er í viðskiptum. Í gildandi lögum sbr. 1. mgr. 12. gr. á þessi krafa eingöngu við þegar um er að ræða viðskipti við einstaklinga í áhættuhópi vegna stjórnmalalegra tengsla. Í samræmi við markmið laganna ber hér að hafa hliðsjón af áhættumati skv. 4. og 5. gr. og því meiri sem hættan er því ítarlegri kröfur eru gerðar til staðfestingar á uppruna fjármuna. Þó svo að áhættumat gefi til kynna lægri áhættu kann að vera að nauðsynlegt sé að framkvæma ítarlega skoðun t.d. ef um er að ræða viðskipti sem eru umfangsmeiri en efnahagslegur styrkur viðkomandi miðað við stöðu hans.

Ákvæði 5. mgr. er efnislega samhljóða 5. mgr. 5. gr. gildandi laga. Ákvæðinu er ætlað að koma í veg fyrir að viðskiptamaður komi fram fyrir og eigi viðskipti fyrir hönd þriðja aðila án þess að upplýst sé um hver sá þriðji aðili er. Tilkynningarskyldum aðilum ber með virkum hætti að meta hvort að viðskiptamaður sé að eiga viðskipti í eigin nafni eða hvort hann sé að koma fram fyrir hönd þriðja aðila. Tilkynningarskyldir aðilar kunna að hafa beina vitneskju um að þessar aðstæður séu til staðar eða tilefni til að ætla að svo sé t.d. vegna þátta sem tengjast viðskiptamanni eða tegund viðskipta. Þetta er í samræmi við tilgang laganna um að tilkynningarskyldir aðilar þekki viðskiptamann sinn (e. know your customer). Viðskipti sem framkvæmd fyrir hönd þriðja aðila án þessa að um það sé upplýst fyrir fram t.d. með framvísun umboðs geta gefið til kynna að ætlunin sé að dylja slóð fjármuna og kann þar af leiðandi gefið tilefni til að senda skrifstofu fjármálagreininga lögreglu tilkynningu skv. 21. gr.

Í 6. mgr. er áréttað að tilkynningarskyldir aðilar geti gert auknar kröfur við áreiðanleikakönnun í samræmi við áhættumat sem þeir framkvæma skv. 5. gr. Sú áhætta sem tilkynningarskyldir aðilar standa frammi fyrir er margbreytileg og við tiltekna aðstæður, aðrar en þær sem fjallað er sérstaklega um í 13.-17. gr., kann að vera tilefni til að beita aukinni áreiðanleikakönnun.

Ákvæði 7. og 8. mgr. eru nýmæli. Í 7. mgr. er fjallað um hvenær eigi að framkvæma áreiðanleikakönnun á réttthafa áhættu- og söfnunarlíftrygginga. Með réttthafa er átt við þann aðila sem nýtur góðs af þeim fjármálagerningum sem falla undir ákvæðið. Rétt er að taka fram að undir söfnunarlíftryggingar falla hefðbundnar áhættu- og söfnunarlíftryggingar sem aðilar skv. c lið 2. gr. bjóða upp á svo og samningar um viðbótartryggingarvernd skv. lögum um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða nr. 129/1997, sama hver vörsluadili þess er. Meginreglan er að kanna skal upplýsingar um réttthafa um leið og hann er þekktur eða tilnefndur. Í þeim tilvikum sem réttthafi er ekki tilnefndur eða hann er óþekktur t.d. vegna þess að hann er tilnefndur samkvæmt tilteknum eigindum skal áreiðanleikakönnun fara fram áður en greiðsla samkvæmt samningnum er framkvæmd hvort sem er að hluta eða heild. Samkvæmt 8. mgr. eiga sömu sjónarmið við um fjárvörslusjóði og sambærilegar ráðstafanir sbr. b lið 14. tölul. 3. gr.

Í 9. mgr. er nýmæli sem kveður á um að framkvæmd áreiðanleikakönnunar skuli vera í samræmi við áhættumat þeirra skv. 5. gr. Við beitingu ákvæðisins ber að taka tillit til þess svigrúms sem aðilar hafa samkvæmt nefndu ákvæði. Ákvæðið tekur ekki eingöngu til nýrra viðskiptamanna heldur einnig núverandi viðskiptamanna. Kanna skal áreiðanleika upplýsinga þegar stofnað er til samningssambands og reglulega á samningstímanum við tiltekna aðstæður. Þá kann tilkynningarskyldum aðilum að vera skylt að endurskoða upplýsingar um raunverulegt eignarhald t.d. vegna fyrirmæla í lögum eða öðrum

skuldbindingum t.d. milliríkjasamningum á sviði skattamála. Má í þessu samhengi nefna tilskipun 2011/16/EB og Reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 1240/2015 um framkvæmd áreiðanleikakannana vegna upplýsingaöflunar á sviði skattamála. Við áreiðanleikakönnun skv. ákvæðinu er tilkynningarskyldum aðilum skylt að styðjast við allar nauðsynlegar upplýsingar. Í sumum tilvikum kann að vera fullnægjandi að styðjast við upplýsingar úr fyrirtækjaskrá. Í öðrum tilvikum kann þó að vera nauðsynlegt að afla ítarlegri gagna og upplýsinga. Mikilvægt er að tilkynningarskyldir aðilar sinni rannsóknarskyldu sinni með sjálfstæðum hætti.

Um 11. gr.

Í 1. mgr. er áréttuð sú meginregla að viðskiptamaður og raunverulegur eigandi þurfi að sanna hver hann er með gildum skilríkjum áður en samningssamband kemst á og tilkynningarskyldur aðili þarf að sannreyna þær upplýsingar. Þetta er sama regla og er í 1. mgr. 8. gr. gildandi laga. Greinin byggir á 14. gr. tilskipunar 2015/849/EB að teknu tillit til þeirra breytinga sem leiða af tilskipun nr. 2018/843/EB og tekur mið af tilmælum FATF nr. 10 og 22.

Samkvæmt 2. mgr. er heimilt í undantekningartilvikum að víkja frá meginreglu 1. mgr. og heimila frestun á því að viðskiptamaður sanni á sér deili. Undanþágunni er ætlað að koma til móts við atvik þar sem til staðar eru tímabundnar ófyrstíganlegar hindranir sem koma í veg fyrir að viðskiptamaður geti sannað á sér deili t.d. vegna þess að hann hefur glatað skilríkjunum eða aðrar sambærilegar hindranir. Tilkynningarskyldum aðilum ber að leggja mat á trúverðugleika þeirra hindrana sem koma í veg fyrir að viðskiptamaður eða raunverulegur eigandi geti sannað á sér deili og ekki veita undanþágu nema lítil hætta sé á peningabætti og fjármögnun hryðjuverka í samræmi við áhættumat tilkynningarskyldra aðila. Viðkomandi aðilar skulu sanna á sér deili eins fljótt og því verður við komið, þ.e. um leið og hindrunum er aflétt. Þar sem um undanþágu frá meginreglu 1. mgr. er að ræða sem miðar eingöngu að því að trufla ekki eðlilegan framgang viðskipta er áréttuð að ekki um opna heimild að ræða og rétt af tilkynningarskyldum aðilum að setja tímamörk í þessu skyni sem séu ekki lengri en nauðsyn krefur og að halda skrá utan um þau tilvik þar sem þessari undanþágu hafi verið beitt til þess að tryggja að fullnægjandi áreiðanleikakönnun fari fram innan gefinna tímamarka.

3. mgr. samsvarar 2. mgr. 8. gr. gildandi laga nema að ákvæðið nær til stofnun samningssambands í stað bankareiknings skv. gildandi lögum. Ef um stofnun bankareiknings er að ræða gæti viðkomandi mögulega tekið á móti greiðslum en ekki fært út af reikningum fyrr en skilyrði 1. mgr. væru uppfyllt.

4. og 5. mgr. eru samhljóða 1. og 2. mgr. 9. gr. gildandi laga.

Í 6. mgr. er að finna nýmæli sem kveður á um heimild tilkynningarskyldra aðila til að víkja frá því að framkvæma fullnægjandi áreiðanleikakönnun og láta viðskipti ná fram að ganga ef stöðvun þeirra gæti hindrað rannsókn eða saksókn vegna grunsamlegra viðskipta. Stöðvun viðskipta gæti gert viðkomandi viðvart um að grunur sé kominn upp í tengslum við áreiðanleikakönnunina (e. tipping off) og valdið réttarspjöllum ef þrýst er á frekari upplýsingar eða gögn. Við þessar aðstæður ber að tilkynna um viðskiptin til skrifstofu fjármálagreininga lögreglu í samræmi við 21. gr. sem eftir atvikum veitir leiðbeiningar sbr. 1. mgr. 22. gr. Þessi heimild er frábrugðin 2. mgr. 22. gr. þar sem þetta ákvæði fjallar um að víkja frá áreiðanleikakönnun til að koma í veg fyrir réttarspjöll, þ.e. einhver þáttur í fari viðskiptamanns vekur upp grunsemdir á meðan 2. mgr. 22. gr. tekur til þátta þar sem áreiðanleikakönnun hefur farið fram en tiltekin viðskipti eru grunsamleg.

Um 12. gr.

Í ákvæðinu, sem byggir á 15. gr. tilskipunar 2015/849/EB og tekur hliðsjón af athugasemdum í skýrslu FATF við tilmæli nr. 1 og 10, er mælt fyrir um grundvallarbreytingar á heimildum tilkynningarskyldra aðila hvað varðar heimildir til að framkvæma einfaldaða áreiðanleikakönnun. Í gildandi lögum er tilkynningarskyldum aðilum heimilt að framkvæma einfaldaða áreiðanleikakönnun þegar um er að ræða viðskipti við tiltekna aðila skv. 15. gr. og þegar um er að ræða ákveðnar tegundir viðskipta skv. 15. gr. a. Í stað framangreinds fyrirkomulag sbr. einnig 9. gr. frumvarpsins er tilkynningarskyldum aðilum eingöngu heimilt að beita einfaldaðri áreiðanleikakönnun ef áhættumat sem framkvæmt er í samræmi við 4. og 5. gr. gefur til kynna litla hættu á peningabætti og fjármögnun hryðjuverka. Ólíkt 9. gr. þarf ekki að afla heimild frá eftirlitsaðilum til að framkvæma einfaldaða áreiðanleikakönnun skv. þessu ákvæði heldur nægir að áhættumat hafi sýnt fram á lægri áhættu. Um framkvæmd einfaldaðar áreiðanleikakönnun fer eftir verklagi tilkynningarskylds aðila skv. 5. gr. og reglugerð um

áreiðanleikakönnun sem sett er skv. c lið 55. gr. Eftirlitsaðilum er skv. 38. gr. ætlað að hafa reglubundið eftirlit með áhættumati tilkynningarskyldra aðila, sem m.a. felst í því að meta hvort að niðurstöður þess séu forsvaranlegar.

Í 2. mgr. er áréttað að þrátt fyrir einfaldaða áreiðanleikakönnun ber tilkynningarskyldum aðilum að hafa viðeigandi reglubundið eftirlit með færslum og samningssamböndum sínum.

Í 3. mgr. eru taldir upp þeir þættir sem skylt er að hafa til hliðsjónar þegar áhættuþættir eru metnir. Hér er um sömu þætti að ræða og taldir eru upp í 1. mgr. 5. gr.

Um 13. gr.

Í ákvæðinu, sem byggir á 18. gr. tilskipunar 2015/849 með þeim breytingum sem leiða af tilskipun 2018/843 eru tilgreind þau tilvik sem tilkynningarskyldum aðilum er skylt að framkvæma aukna áreiðanleikakönnun. Slík áreiðanleikakönnun skal framkvæmd þegar um er að ræða a) viðskipti við aðila sem staðsettur er í ríki, sem framkvæmdarstjórn Evrópusambandsins, FATF eða eftir atvikum aðrir áreiðanlegir aðilar hafa tilnefnt sem áhættusöm eða ósamvinnuþýð ríki sbr. 6. gr., b) vegna millibankaviðskipta eða millibankaviðskipta við skelbanka eins og hugtökin eru skilgreind í 3. gr. og c) þegar um er að ræða viðskipti við einstaklinga í áhættuhópi vegna stjórnmalalegra tengsla. Aukin áreiðanleikakönnun samkvæmt framangreindu er ófrávíkjanleg nema 2. mgr. ákvæðisins eigi við. Jafnframt er tilkynningarskyldum aðilum skylt að framkvæma aukna áreiðanleikakönnun í öðrum tilvikum en þeim sem að framan greinir ef áhættumat skv. 4 eða 5. gr. gefur til kynna aukna áhættu.

Samkvæmt 2. mgr. er heimilt að víkja frá aukinni áreiðanleikakönnun vegna viðskipta við aðila sem staðsettir eru í áhættusömu eða ósamvinnuþýðu ríki, ef um er að ræða útibú eða dótturfélag tilkynningarskylds aðila sem er með staðfestu í aðildarríki, að því tilskyldu að viðkomandi útibú eða dótturfélag er hluti af samstæðu sem hefur á samstæðugrunni sett sér stefnu og ferla um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka, sbr. 32. gr. Það er í höndum tilkynningarskyldra aðila að tryggja að skilyrði fyrir beitingu ákvæðisins séu uppfyllt.

Í 3 mgr. eru tilgreindar þær færslur sem tilkynningarskyldum aðilum ber að rannsaka sérstaklega og skulu sæta auknu eftirliti. Þetta eru færslur sem eru flóknar eða óvenjulega háar og óvenjuleg viðskiptamunstur. Ekki er hægt að gefa út algildan mælikvaða á hvað fellur undir framangreint en horfa má m.a. til eftirfarandi:

- færslur sem víkja frá því sem er hefðbundið í starfsemi viðkomandi tilkynningarskylds aðila.
- víkja sem frá því sem er hefðbundið hjá viðkomandi viðskiptamanni.
- víkja sem frá því sem er hefðbundið hjá sambærilegum hópi viðskiptamanna.
- háar færslur með reiðufé hvort sem er í einni færslu eða mörgum færslum sem tengjast hver annarri og hvort sem um innborgun eða úttekt er að ræða.

Jafnframt skulu færslur sem virðast hvorki hafa efnahagslegan eða löglegan tilgang sæta sérstakri skoðun og eftirliti. Efnahagslegur tilgangur er skilgreindur í 3. gr. sem ástæður að baki inn- og útgreiðslu, þ.e. hvaða vöru eða þjónustu er verið að greiða fyrir. Með auknu eftirliti er átt við að tilkynningarskyldur aðili skuli viðhafa aukið sjálfvirk eða handvirk eftirlit, með viðskiptafærslum viðkomandi viðskiptavinar í gegnum viðskiptakerfi sín, til þess að fylgjast með grunsamlegum viðskiptum. Nánar skal mælt fyrir um aukna áreiðanleikakönnun í reglugerð sem dómsmálaráðherra setur.

Um 14. gr.

Í greininni er kveðið á um efnisþætti aukinnar áreiðanleikakönnunar vegna viðskipta við einstaklinga, lögaðila eða annars konar lagalegar ráðstafanir sem eru staðsettir í áhættusömu eða ósamvinnuþýðu ríki sbr. a lið 13. gr. Ákvæðið byggir á 18. gr. a í tilskipun 2018/843/EB.

Tilkynningarskyldum aðilum er skylt að lágmarki að framkvæma alla þætti a-g liðar 1. mgr. sem felst í því að viðhafa yfirgrípsmeiri og ítarlegri skoðun á öllum þáttum samningssambandsins, þ. á m. reglubundnu eftirliti.

Með 2. mgr. eru tilgreindir viðbótarþættir sem tilkynningarskyldum aðilum er skylt, þegar við á, að framkvæma til að milda eða draga úr áhættu á peningabætti eða fjármögnun hryðjuverka, sem geta falið í sér eina eða fleiri af eftirfarandi ráðstöfunum; a) ítarlegri áreiðanleikakönnun sem inniheldur viðbótar gögn og upplýsingar sem tilkynningarskyldur aðili hefur ákveðið á grundvelli skjalfests áhættumats, b) aukið eftirlit með framkvæmd viðskipta, sem getur falið sér kerfisbundið eftirlit, innri tilkynningarskyldu eða skýrsluskil, eða, c) takmarka samningssambönd eða viðskiptafærslur við

tilgreind ríki og draga þannig úr áhættu á peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka.

3. mgr. kveður á um úrræði og ráðstafanir sem eftirlitsaðilar geta gripið til eða mælt fyrir um vegna þátta sem tengjast áhættusömum eða ósamvinnuþýðum ríkjum.

Nánar verður kveðið á um efnisþætti aukinnar áreiðanleikakönnunar í reglugerð sem ráðherra setur í samræmi við b lið 55. gr.

Um 15. gr.

Greinin, sem byggir á 19. gr. tilskipunar 2015/849/EB og athugasemdum FATG við tilmæli nr. 13, er nánast óbreytt frá 11. gr gildandi laga.

Í ákvæðinu er kveðið á um efnisþætti aukinnar áreiðanleikakönnunar vegna millibankaviðskipta (e. correspondent banking) við aðila utan aðildarríkja sbr. b lið 13. gr.

Í a- og b-lið eru gerðar kröfur um að lagt sé fullnægjandi mat á viðkomandi aðila. Við framkvæmd matsins skv. a-lið skal farið eftir opinberum gögnum og þar skiptir m.a. máli orðspor viðkomandi aðila, hvort heimaríki viðkomandi fylgir alþjóðlegum viðmiðum um aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka og gæði þeirra eftirlitsstofnanna sem viðhafa eftirlit með viðkomandi aðila. Eins skal leggja mat á verkferla, eftirlit og stýringar sem viðkomandi millibanki hefur sett sér til að koma í veg fyrir peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka í gegnum viðskiptakerfi viðkomandi. Tilkynningarskyldum aðilum ber að staðreyna framangreinda þætti með sjálfstæðum hætti og vera þess fullvissir að viðeigandi eftirlit, stýringar og verkferlar séu til staðar.

C og d liðir er óbreyttir frá gildandi lögum. Hugtakið yfirstjórn er skilgreint í 3. gr. en auk þess er vísað til umfjöllunar við 17. gr. frumvarpsins um fyrirkomulag við öflun samþykkis frá yfirstjórn.

Í niðurlagi ákvæðisins er fjallað um greiðslustreymisreikninga (e. payable-through account) en með greiðslustreymisreikningum er átt við innstæðureikninga sem fjármálastofnun (A) stofnar hjá annarri fjármálastofnun (B) og fjármálastofnun (A) veitir sínum viðskiptamönnum beinan aðgang að umræddum reikningi, þ.e. viðskiptamaður getur fært fjármuni í gegnum reikning í nafni fjármálastofnunar (A) eins og um eigin reikning sé að ræða. Tilkynningarskyldur aðili skal tryggja og staðfesta með sjálfstæðum hætti að gagnaðili hafi framkvæmt viðeigandi áreiðanleikakönnun og viðhafi reglubundið eftirlit með viðskiptamönnum, sem hafa beinan aðgang að umræddum reikningum. Tilkynningarskyldur aðili getur því samhengi nýtt sér heimild 18. gr. laganna, um áreiðanleikakönnun þriðja aðila að uppfylltum þeim kröfum sem þar eru gerðar.

Um 16. gr.

Lagt er til að innleidd sé 24. gr. tilskipunar 2015/849. Ákvæðið samsvarar að hluta til 13. gr. gildandi laga en hér er lagt til að bann við viðskiptum við skelbanka nái til fleiri tilkynningarskyldra aðila en þar er gert. Ákvæðið tekur jafnframt mið af tilmælum FATF nr. 13.

Aðilum skv. a-k liðum 2. gr. frumvarpsins er óheimilt að stofna til eða halda áfram millibankaviðskiptum við skelbanka (e. shell bank). Eigi þessir aðilar í viðskiptum við skelbanka nú þegar ber þeim að slíta þeim. Hugtakið skelbanki er skilgreint í 3. gr. sem fjármálafyrirtæki, eða aðili með sambærilega starfsemi, sem hefur starfsleyfi og staðfestu í öðru ríki en þar sem raunveruleg starfsemi eða stjórnun fer fram og er ótengdur eftirlitsskyldri samstæðu sem lýtur skilvirku eftirliti hjá viðeigandi eftirlitsaðila. Staðbundinn fulltrúi eða almennur starfsmaður fjármálafyrirtækisins innan þess ríkis sem hann hefur heimilisfesti eða staðfestu, nægir ekki til þess að litið sé svo á að raunveruleg starfsemi eða stjórnun sé til staðar. Í þessu samhengi má benda á 26. gr. laga um váttryggingastarfsemi nr. 100/2016 um að fjármálaeftirlitið skuli synja váttryggingafélagi um starfsemi ef raunverulegar höfuðstöðvar félagsins eru ekki hér á landi. Ákvæði laga um váttryggingastarfsemi byggir á 20. gr. tilskipunar 2009/138/EB en sambærileg ákvæði er að finna í tilskipunum um starfsleyfi annarra aðila á fjármálamarkaði. Bannið nær einnig til millibankaviðskipta við fjármálafyrirtæki sem heimila fjármálafyrirtækjum án raunverulegrar starfsemi í staðfestu að nota reikninga sína.

Um 17. gr.

Lagt er til að innleidd verði 20.-23. gr. tilskipunar 2015/849/EB með þeim breytingum sem leiða af tilskipun 2018/843/EB. Jafnframt er höfð hliðsjón af tilmælum FATF nr. 12 og 22.

Með 1. mgr. ákvæðisins er lögð til grundvallarbreyting á því hvaða aðilar teljist vera einstaklingar í áhættuhópi vegna stjórnmálalegra tengsla (e. politically exposed persons). Í 12. gr. gildandi laga, sbr. einnig reglugerð nr. 811/2008, falla aðeins einstaklingar sem búsettir eru erlendis undir skilgreiningu á

aðilum í áhættuhópi vegna stjórnmalalegra tengsla. Með breytingunni er lagt til að ákvæðið nái einnig til innlendra einstaklinga sem hafa stjórnmalaleg tengsl. Til þess hóps teljast þeir sem eru eða hafa verið háttsettir í opinberri þjónustu, nánasta fjölskylda þeirra og nánir samstarfsmenn sbr. skilgreiningu í 3. gr. Í d lið 55. gr. er gert ráð fyrir því að gefin verði út reglugerð um aðila í áhættuhópi vegna stjórnmalalegra tengsla, þar með talið hvaða störf teljist til háttsettra opinberra starfa.

Í 2. mgr. eru tilgreindar sérstakar ráðstafanir, til viðbótar við áreiðanleikakönnun skv. 3. kafla, sem tilkynningarskyldum aðilum er skylt að framkvæma ef viðskiptamaður eða raunverulegur eigandi er í áhættuhópi vegna stjórnmalalegra tengsla.

Í a lið 2. mgr. er kveðið á um að afla skuli samþykkis frá yfirstjórn áður en stofnað er til viðskipta. Mismunandi er hvernig stjórnskipulagi tilkynningarskyldra aðila er háttað, en mælt er fyrir að heimild eða umboð til samþykkjar á viðskipti við einstaklinga í áhættuhópi vegna stjórnmalalegra tengsla, sé skjalfest í reglum eða ferlum viðkomandi tilkynningarskylds aðila, svo það sé skýrt að viðkomandi hafi umboð til að samþykkja viðskipti við slíka aðila.

Í b lið 2. mgr. er lagt til að tilkynningarskyldir aðilar skulu grípa til viðeigandi ráðstafana til að sannreyna uppruna auðs og fjármuna sem notaðir eru í samningssambandinu eða viðskiptunum, svo sem hvort uppruni auðs og fjármuna séu tekjur, arfur eða fjárfestingar. Markmiðið er að meta hvort viðskiptin séu í eðlilegum tengslum við fjárhagslega stöðu viðkomandi. Ráðstafanir samkvæmt ákvæðinu fara eftir því hversu mikil áhætta tengist stjórnmalalegum tengslum viðkomandi og skulu þær vera fullnægjandi og viðeigandi og ekki ganga lengra en nauðsyn krefur. Könnun tilkynningarskyldra aðila samkvæmt ákvæðinu skal byggja á áreiðanlegum og sjálfstæðum gögnum og upplýsingum.

Með c lið 2. mgr. er lagt til að haft verði aukið reglubundið eftirlit með samningssambandinu. Hér er átt við umfangsmeira eftirlit en kveðið er á um í 4. mgr. 10. gr., sem felst m.a. í tíðara og umfangsmeira eftirliti en samkvæmt því ákvæði. Eftirlitið getur hvort sem er verið handvirkrt eða sjálfvirkrt allt eftir umfangi, tegund starfsemi og skipulagi tilkynningarskyldra aðila.

Í 3. og 4. mgr. er kveðið á um að tilkynningarskyldir aðilar sem selja áhættu- og söfnunarlíftryggingar skulu, með sama hætti og tilgreint er í 1. mgr., meta hvort að váttryggður eða réthafi séu í áhættuhópi vegna stjórnmalalegra tengsla. Séu slík tengsl fyrir hendi skal upplýsa yfirstjórn áður en úthlutun eða útgreiðsla í heild eða hluta fer fram og hafa aukið eftirlit með samningssambandinu líkt og fram kemur í c lið 2. mgr.

Í 5. og 6. mgr. er fjallað um með hvaða hætti eigi að bregðast við verði breytingar á stöðu viðskiptamanna eftir að samningssambandi hefur verið komið á. Með ákvæðunum er ljóst að tilkynningarskyldir aðilar þurfa að viðhafa reglubundið eftirlit með viðskiptamönnum sínum til að kanna hvort að staða þeirra taki breytingum á samningstímanum. Ekki er farin sú leið að mæla fyrir því með hvaða hætti þetta skuli gert en ráðstafanir tilkynningarskyldra aðila þurfa að vera viðeigandi og forsvaranlegar t.d. með þeim hætti að viðskiptamannagrunnur sé samkeyrður við lista yfir aðila sem teljast í áhættuhópi vegna stjórnmalalegra tengsla. Hægt er að óska eftir því að viðskiptamaður staðfesti stöðu sína við upphaf samningssambands með útfyllingu á áreiðanleikakönnun. Það er viðtekin venja að tilkynningarskyldir aðilar viðhafi reglubundið eftirlit með viðskiptamönnum með stjórnmalaleg tengsl á sama hátt og reglubundnu eftirliti vegna alþjóðlegra þvingunaraðgerða sbr. lög um framkvæmd alþjóðlegrar þvingunarráðstafana nr. 93/2008, sem felst í að samkeyra viðskiptamannalista við lista yfir aðila sem sæta alþjóðlegum þvingunaraðgerðum eða svokallað sanction screening kerfi.

Ákvæði um aukið eftirlit með einstaklingum sem eru í áhættuhópi vegna stjórnmalalegra tengsla er ætlað að vera fyrirbyggjandi og er ekki ætlað að gefa til kynna að allir þeir sem falli í þann hóp kunni að vera viðriðnir refsiverða háttsemi. Það er í andstöðu við tilgang laganna að hafna viðskiptum við einstaklinga á þeirri forsendu að þeir hafi þau tengsl sem fjallað er um í ákvæðinu (e. de-risking). Skilvirkur verklag tilkynningarskylds aðila um viðskipti við einstaklinga í áhættuhópi vegna stjórnmalalegra tengsla eykur gagnsæi og trúverðugleika. Það hefur einnig jákvæð áhrif á orðspor Íslands á alþjóðavettvangi, og sýnir viðleitni Íslands til þess að sporna við mútum og spillingu.

Um 18. gr.

Greinin byggir á 25.-27. og 29. gr. tilskipunar 2015/849 og samsvarar að hluta til 16. gr. gildandi laga og fjallar um heimild tilkynningarskyldra aðila til þess að reiða sig á upplýsingar þriðja aðila til þess að framkvæma áreiðanleikakönnun. Sú breyting sem lögð er til á ákvæðinu er m.a. til þess að koma til móts við athugasemdir í skýrslu FATF, nánar tiltekið tilmæli nr. 17.

Í 1. mgr. er kveðið á um að tilkynningarskyldur aðili þurfi ekki áður en viðskipti hefjast að kanna

áreiðanleika upplýsinga um viðskiptamann skv. a-d lið 10. gr. ef samsvarandi upplýsingar um áreiðanleika hans koma fram fyrir tilstilli annars tilkynningarskylds aðila. Í 16. gr. gildandi laga er kveðið á um að tilkynningarskyldir aðili geti reitt sig á upplýsingar ef samsvarandi upplýsingar koma fram fyrir tilstilli fjármálafyrirtækis sem hlotið hefur starfsleyfi á Íslandi, greiðslustofnunar, rafeyrisfyrirtækis eða samsvarandi lögaðila sem hlotið hefur starfsleyfi á Evrópska efnahagssvæðinu. Sama gildi um upplýsingar sem koma fram fyrir tilstilli eftirlitsskyldrar lána- eða fjármálastofnunar frá löndum utan Evrópska efnahagssvæðisins sem gerðar eru sambærilegar kröfur til og í lögum þessum. Með hliðsjón af 25. gr. tilskipunar 2015/849 er lögð til sú breyting að tilkynningarskyldum aðilum er heimilt að reiða sig á upplýsingar annarra tilkynningarskyldra aðila, óháð því hvers konar skráningu eða starfsleyfi þeir hafa. Þá gildir einu hvort aðilar eru innan eða utan EES að því gefnu að skilyrði 2. mgr. séu uppfyllt. Farin er sú leið hér að leggja ekki til að heimilt sé að reiða sig á upplýsingar þriðju aðila, heldur að heimilt sé að reiða sig á upplýsingar tilkynningarskyldra aðila að tilteknum skilyrðum uppfylltum. Þar sem kveðið er á um þriðja aðila í ákvæði þessu er átt við aðra tilkynningarskylda aðila.

Tilgangur ákvæðisins er að komast hjá endurtekningum í að staðfesta deili á viðskiptamönnum sem kunna að leiða til tafa og óhagkvæmni í viðskiptum og heimila því notkun áreiðanleikakönnunar annars tilkynningarskylds aðila að því gefnu að tilteknum skilyrðum hafi verið fullnægt. Í ákvæðinu er tekinn af allur vafi um það að endanleg ábyrgð á könnun áreiðanleika er í höndum þess tilkynningarskylda aðila sem móttækur upplýsingar. Þriðji aðili eða aðili sem kemur á samningssambandi þriðja aðila, við tilkynningarskyldan aðila, ber einnig ábyrgð á því að framfylgja löggjöf um varnir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka, þ. á m kröfunni um að tilkynna grunsamleg viðskipti og varðveita gögn, að því leyti sem hann á í samningssambandi við viðskiptavininn sem fellur undir löggjöf á þessu sviði.

Í 2. mgr. er kveðið á um að heimild tilkynningarskylds aðila skv. 1. mgr. sé háð því að tvö skilyrði sem tiltekin eru í ákvæðinu séu uppfyllt. Þá er kveðið á um að tilkynningarskyldur aðili skuli staðreyna að þriðji aðili uppfylli kröfur þessarar málsgreinar. Með því er átt við að tilkynningarskyldur aðili gangi úr skugga um að sá sem býr yfir umræddum upplýsingum, framkvæmi áreiðanleikakönnun og varðveiti gögn í samræmi við kröfur laganna og í tilvikum aðila sem eru ekki undir eftirliti Fjármálaeftirlitsins, lúti sambærilegu eftirliti og kveðið er á um í lögum. Tilkynningarskyldur aðili skal grípa til ráðstafana til þess að ganga úr skugga um að skilyrðin séu uppfyllt, t.d. með því að afla ítarlegra upplýsinga frá þriðja aðila um framkvæmd áreiðanleikakönnunar og staðreyna að upplýsingarnar séu réttar. Í því sambandi kann að vera ástæða til þess að heimsækja aðilann til þess að tryggja að þær upplýsingar sem hann hefur veitt um stefnur, ferla og stýringar séu réttar og að framkvæmdin sé í samræmi við það verklag sem kynnt hefur verið. Úttekt á því hvort umrædd skilyrði 2. mgr. eru uppfyllt skal fara fram áður en samningssambandi er komið á og reglulega meðan á samningssambandinu stendur.

Í 3. mgr., sem er nýmæli, er lagt til að tilkynningarskyldur aðili sem hefur í hyggju að byggja áreiðanleikakönnun á upplýsingum frá þriðja aðila beri að hafa hliðsjón af hættu á peningabætti og fjármögnun hryðjuverka í því ríki sem viðkomandi þriðji aðili er staðsettur í. Í þessu felst m.a. að skoða áhættumat viðkomandi ríkis og hvernig vörnum gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka er almennt háttað. Ákvæðið tekur mið af athugasemdum í skýrslu FATF við 16. gr. gildandi laga. Jafnframt er lagt til að þrátt fyrir 1. mgr. er tilkynningarskyldum aðilum óheimilt að byggja á upplýsingum frá fyrirtækjum með staðfestu í áhættusömum og ósamvinnuþýðum ríkjum skv. 6. gr. laganna og reglugerð um áhættusöm ríki. Þetta eru ríki þar sem staðfest hefur verið að varnir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka eru ófullnægjandi og því varhugavert að heima að byggja áreiðanleikakönnun á gögnum sem stafa frá tilkynningarskyldum aðilum með staðfestu í þessum ríkjum.

Í 4. mgr. er það nýmæli að tilkynningarskyldur aðili, sem byggir á áreiðanleikakönnun þriðja aðila, skuli tryggja að hann fái án tafar afhentar þær upplýsingar sem kveðið er á um í a-d lið 10. gr. Ákvæði 2. mgr. 16. gr. gildandi laga kveður aðeins á um að þriðji aðili sem veitir upplýsingarnar skuli, ef viðtakandi upplýsinganna óskar eftir því, án tafar gera upplýsingarnar aðgengilegar og áframsenda afrit af viðeigandi upplýsingum. Breytingin sem lögð er til kemur til móts við athugasemdir í skýrslu FATF varðandi tilmæli nr. 17. Með hliðsjón af orðalaginu „án tafar“ er ljóst að um lítið svigrúm er að ræða og verður að ætla að afhending gagna skuli fara fram ekki síðar en innan eins til tveggja daga. Það er á ábyrgð tilkynningarskylds aðila að tryggja að afhending sé tafarlaus.

Ákvæði 5. mgr. samsvarar efnislega 2. málsl. 2. mgr. 16. gr. gildandi laga en lagt er til að skýrar sé kveðið á um að tilkynningarskyldur aðili sem reiðir sig á áreiðanleikakönnun þriðja aðila skuli gera um það skriflegan samning þar sem staðfest er að veitandi upplýsinganna muni án tafar, sé þess óskað, afhenda afrit af viðurkenndum persónuskilríkjum og eftir atvikum öðrum gögnum sem sanna hver

viðskiptamaður og raunverulegur eigandi er. Samningurinn skal einnig kveða á um skyldur aðila, m.a. skyldu þriðja aðila til þess að framkvæma áreiðanleikakönnun, viðhafa reglubundið eftirlit og tilkynna til ábyrgðarmanns grun um peningabætti og fjármögnun hryðjuverka, þagnarskyldu, heimild til þess að gera athugun á starfsstöð þriðja aðila og varðveislu gagna

Í 6. mgr. er kveðið á um að upplýsingar sem fengnar eru frá útivistunaraðila eða umboðsmanni sem telst vera hluti af tilkynningarskyldum aðilum teljast ekki vera upplýsingar frá þriðja aðila. Hér er átt við umboðsmennsku eða útivistun á grundvelli samningssambands milli tilkynningarskylds aðila og utanaðkomandi aðila sem falla ekki undir löggjöf um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka. Í þeim tilvikum byggja skyldur aðila í tengslum við málaflokkinn einungis á samningi milli aðila en ekki á lögum og reglum sem gilda um málaflokkinn. Ábyrgðin á því að framfylgja lögum þessum hvílir því fyrst og fremst á hinum tilkynningarskylda aðila.

Um 19. gr.

Með ákvæðinu, sem er nýmæli, er innleidd 28. gr. tilskipunar 2015/849/EB. Lagt er til að Fjármálaeftirlitið sem eftirlitsaðili á samstæðugrunni geti, með samkomulagi við lögbær stjórnvöld þar sem útibú og dótturfélög samstæðunnar eru staðsett, heimilað tilkynningarskyldum aðilum skv. a-e lið 2. gr. að reiða sig á upplýsingar innan samstæðunnar. Sett eru þrenns konar skilyrði fyrir slíkri heimild sem lúta að skipulagi og eftirliti samstæðunnar sem eru önnur en skilyrði skv. 18. gr. frumvarpsins. Sækja þarf um slíka heimild til Fjármálaeftirlitsins og það er í höndum samstæðunnar að sýna fram á að skilyrðin eru uppfyllt.

Um 20. gr.

Greinin felur í sér skyldu til að starfrækja skrifstofu sem tekur á móti tilkynningum um viðskipti þar sem grunur leikur á peningabætti eða fjármögnun hryðjuverka. Hér er lagt til að heiti peningabættisskrifstofu verðir breytt í Skrifstofa fjármálagreininga lögreglu (e. FIU Financial Intelligence Unit), en talið er að það heiti sé meira lýsandi en núverandi heiti. Ákvæði byggir á 32. gr. tilskipun 2015/849. Samkvæmt 3. mgr. 8. gr. lögreglulaga nr. 90/1996, sbr. 3. mgr. 25. gr. laga nr. 47/2015 annast héraðssaksóknari móttöku tilkynninga á grundvelli laga um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka. Héraðssaksóknari annast einnig greiningu á tilkynningum og miðlun upplýsinga sem fengnar eru með þeim hætti til annarra stjórnvalda að því marki sem nauðsynlegt er.

Samkvæmt tilmælum FATF svo og einnig í samræmi við löggjöf helstu nágrannaríkja Íslands er varðar hlutverk, skyldur og verkefni skrifstofu fjármálagreininga lögreglu (FIU), er lögð mjög rík áhersla á að starfsemi hennar njóti sjálfstæðis frá annarri starfsemi, bæði starfsemi er varðar fjármálamarkaði og viðskipti en einnig gagnvart annarri starfsemi löggæslu og ákærvalds. Til að mæta alþjóðlegum skuldbindingum og þróun alþjóðasamninga og reglna á sviði peningabættis og fjármögnunar hryðjuverka, þykir rétt að fjallað sé um skrifstofu fjármálagreininga lögreglu, skilgreiningu, hlutverk, skyldur, verkefni og sjálfstæði í sérstöku ákvæði laganna um leið og áréttað er að einu tengsl hennar við embætti héraðssaksóknara séu stjórnskipulegs eðlis. Málsgrein þessi er að mestu leyti nýmæli en kemur þó að hluta til einnig í stað 2. mgr. 17. gr. gildandi laga og er ítarlegra en eldra ákvæði. Er kveðið nánar á um móttöku og málsmæðferð vegna tilkynninga, gagnaöflun og miðlun upplýsinga, ásamt því sem kveðið er á um aðferðir við greiningar. Að öðru leyti þarfnast greinin ekki skýringa.

Í 2. mgr. er kveðið á um skyldu einstaklinga og lögaðila til að láta skrifstofu fjármálagreininga í té og án tafar allar þær upplýsingar sem henni eru nauðsynlegar við framkvæmd verkefna sinna. Hér er um sömu heimild að ræða og eftirlitsaðilar hafa skv. 3. mgr. 38. gr. frumvarpsins. Eðli og tegund upplýsinganna skiptir ekki máli né heldur hvort þær varði þann sem beiðni um upplýsingar er beint til eða þriðja aðila. Til að afmarka nánar þessar mikilvægu heimildir til upplýsingaöflunar er sérstaklega tekið fram að ákvæði annarra laga um þagnarskyldu, þ. á m. ákvæði er varða viðskipta- og bankaleynd og aðrar upplýsingar um viðskipti og viðskiptamenn, koma ekki í veg fyrir heimildir skrifstofu fjármálagreininga lögreglu til öflunar upplýsinganna og er hlutaðeigandi skylt að veita umbeðnar upplýsingar. Í samræmi við meginreglur laga um lögmenn nr. 77/1998, um trúnaðar- og þagnarskyldu vegna starfa þeirra þykir rétt að víkja frá skyldu þeirra til að veita upplýsingar þegar um er að ræða upplýsingar er varða lögmennsstörf þeirra í þágu skjólstæðings, s.s. um lagalega stöðu skjólstæðings í tengslum við höfðun, málarekstur eða lok dómsmáls, svo fremi sem upplýsingarnar varða dómsmálið. Þá myndi þessi sama undantekning gilda einnig um endurskoðendur og aðrar starfsstéttir sem væru ella

tilkynningaskyldar í þeim tilfellum er þessir aðilar aðstoða lögmann í vinnu við framangreind mál. Á hinn bóginn myndu ákvæði laganna og reglur um tilkynningaskyldu eiga við lögmenn í öllum öðrum tilvikum er varða t.d. störf þeirra í tengslum við viðskipti skjólstæðinga þeirra með eignir, fjármuni og hvers kyns aðrar millifærslur fjármuna eða aðgerðir, gerð löggerninga, viðskipti með fasteignir, lausafjármuni, félög og fyrirtækjastarfsemi sbr. m lið 2. gr.

Í 3. mgr. er að finna ákvæði sem er samhljóða 4. mgr. 38. gr. Að öðru leyti þarfnast greinin ekki skýringa.

Um 21. gr.

Ákvæðið byggir á 33. gr. tilskipunar 2015/849 og tekur mið af tilmælum FATF nr. 20 og 23. Ákvæðið leggur víðtækar skyldur á tilkynningaskylda sem eru nauðsynlegar til þess að skrifstofu fjármálagreininga lögreglu sé kleift að sinna lögbundnu hlutverki og verkefnum skrifstofunnar.

Tilkynningarskyldum aðilum er skylt að eigin frumkvæði að tilkynna öll grunsamleg viðskipti til skrifstofu fjármálagreininga lögreglu og veita henni allar nauðsynlegar upplýsingar við greiningu sendra tilkynninga. Tilkynningar skulu sendar tímalega en í því felst að þær skulu sendar um leið og grunur vaknar að viðskipti eða færslur megi rekja til refsiverðar háttsemi eða fjármögnunar hryðjuverka í samræmi við skilgreiningu þessara hugtaka í 3. gr. Með hugtakinu grunur er hér lagt til grundvallar vægasta stig gruns, þ.e. að sérhver grunur sama hversu léttvægur eða sterkur hann er, uppfyllir skilyrði greinarinnar um grun. Með grun er að þessu leyti er því ekki gerð jafn ítarleg og afdráttarlaus krafa og almennt gildir í réttarfari um rökstuddan grun, eins og t.d. á við um beitingu og framkvæmd þvingunarráðstafana samkvæmt IX., X., XI., XIII. og XIV. kafla laga nr. 88/2008 um meðferð sakamála, heldur er hér slakað á skilyrðum og átt við nægjanlegan grun. Er að þessu leyti álitíð betra og í samræmi við alþjóðlegar reglur á sviði peningaþvættis og fjármögnunar hryðjuverka, að tilkynningarskyldir aðilar tilkynni oftast en sjaldnar, og það sé í höndum skrifstofu fjármálagreininga lögreglu að annast frekari meðferð og greiningar á tilkynntum upplýsingum. Væri í þessu sambandi nægjanlegt að grunur kvikni um að fjármuni kunni að mega rekja til refsiverðrar háttsemi eða fjármögnunar hryðjuverka burt séð frá því hvort sá grunur reynist síðar meir reistur á fullnægjandi rökum. Í þessu felst að tilkynningarskyldur aðili þarf að annast ákveðna frumrannsókn og greiningu fyrir sitt leyti (undersökelsesplikt). Rannsóknarskylda tilkynningarskylds aðila getur t.a.m. kviknað þegar viðskipti, millifærslur fjármuna og hvers lags annars konar umsýsla með eignir eða fjármuni virðist bera með sér að hún hafi ekki efnahagslegan eða lögmætan tilgang, um er að ræða óvenjulega umfangsmikil eða flókin viðskipti, viðskiptin eru óvenjuleg miðað við fyrri viðskipti hlutaðeigandi aðila, um er að ræða viðskipti sem varða aðila í ríki heimsins þar sem ekki eru nægjanlegar varnir eða regluverk gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka, eða um sé að ræða viðskipti sem hafa að öðru leyti á sér óvenjulegan blá.

Tilkynningar skulu sendar skrifstofu fjármálagreininga lögreglu með þeim hætti sem hún ákveður og þarf efni þeirra að vera það skýrt að ekki fari á milli mála hvaða einstöku eða afmörkuðu viðskipti eða millifærslu verið er að tilkynna og hvers vegna grunur sé um að hún tengist refsiverðri háttsemi.

2. mgr. er óbreytt 3. mgr. 23. gr. gildandi laga og þarfnast ekki frekari skýringa.

Í 3. mgr. er fjallað um að tilkynningarskyldir aðilar skuli senda tilkynningar skv. 1. mgr. til bærs aðila í því ríki sem hinn tilkynningarskyldi aðili er með staðfestu. Í þessu felst að tilkynningarskyldir aðila sem eru með staðfestu, þ.e. starfsleyfi og höfuðstöðvar á Íslandi sendi tilkynningar sínar til skrifstofu fjármálagreininga lögreglu sbr. 20. gr. Ef um er að ræða tilkynningarskyldan aðila sem starfar á Íslandi en er með staðfestu í öðru ríki ber að senda tilkynningu um grunsamleg viðskipti til þess bærs aðila í því ríki, þ.e. þess aðila sem er bær til að taka við slíkum tilkynningum. Það er ábyrgð ábyrgðarmanns sem er tilnefndur skv. 34. gr. að tilkynningar skv. þessari málsgrein séu sendar réttum aðila.

Um 22. gr.

Ákvæðið sem fjallar um skyldu til að forðast viðskipti kemur í stað 18. gr. gildandi laga. Ákvæðið byggir á 35. gr. tilskipunar 2015/849 og tekur mið af tilmælum FATF nr. 10. Í ákvæðinu er gengið út frá því sem meginreglu að leiki grunur á því að viðskipti megi rekja til refsiverðrar háttsemi eða fjármögnunar hryðjuverka skuli tilkynningarskyldur ekki láta viðskipti ná fram að ganga. Þess í stað beri að senda tilkynningu til skrifstofu fjármálagreininga lögreglu og bíða leiðbeininga hennar. Ekki er kveðið á um efni leiðbeininga í ákvæðinu enda geta þær verið misjafnar eftir efni tilkynninga. Efni leiðbeininga gæti t.d. verið að framkvæma ekki viðskipti sbr. 4. mgr. 20. gr. eða láta viðskipti ná fram

að ganga til að tryggja vörslu fjármuna eða koma í veg fyrir réttarspjöll. Í undantekningartilvikum er tilkynningarskyldum aðila skv. 2. mgr. heimilt að láta viðskipti ná fram að ganga ef stöðvun þeirra hefði í för með sér að rannsókn og greining skrifstofu fjármálagreininga lögreglu yrði gerð erfiðari eða ef ómögulegt er að fresta viðskiptunum. Tilkynna skal skrifstofu fjármálagreininga lögreglu um viðskiptin um leið og þau hafa farið fram.

Um 23. gr.

Greinin byggir á 36. gr. tilskipunar 2015/849/EB og leysir af hólmi 1. mgr. 26. gr. gildandi laga. Með ákvæðinu eru tekin af öll tvímæli um að Fjármálaeftirlitið og aðrir eftirlitsaðilar með tilkynningarskyldum aðilum skulu, þrátt fyrir lögbundna þagnarskyldu, tilkynna án tafar til skrifstofu fjármálagreininga lögreglu verði þeir við framkvæmda starfa sinna varir við viðskipti er lúta að mögulegu peningabætti eða fjármögnun hryðjuverka. Ákvæðið nær jafnframt til allra opinberra aðila og kauphalla. Skýra ber hugtakið grunur með sama hætti og í 21. gr.

Um 24. gr.

Ákvæðið er óbreytt frá 21. grein gildandi laga. Ákvæðið byggir á 36. gr. tilskipunar 2015/849 og tekur mið að tilmælum FATF nr. 21.

Um 25. gr.

Með greininni, sem er nýmæli, er lagt til að innleidd verði 61. gr. tilskipunar 2015/849/EB. Ákvæði sambærilegs efnis er í 60. gr. a. laga um fjármálafyrirtæki nr. 161/2002 og vísað er til skýringa með því ákvæði eftir því sem við á.

Um 26. gr.

Greinin sem er nýmæli byggir á 38. gr. tilskipunar 2015/849/EB. Sambærileg ákvæði eru í 60. gr. a og 60. gr. b. laga um fjármálafyrirtæki nr. 161/2002 og skal horft til þeirra ákvæða eftir því sem við á. Ákvæðinu er ætlað að tryggja að einstaklingar sem í góðri trú tilkynna um grun um peningabætti eða fjármögnun hryðjuverka sæti ekki hefndarráðstöfunum eða öðrum óvinveittum aðgerðum. Með einstaklingum er átt við starfsmenn tilkynningarskyldra aðila hvort sem um er að ræða hefðbundið ráðningarsamband, verktaka eða annars konar samband sem byggir á vinnuframlagi gegn endurgjaldi. Markmiðið með því að kveða á um vernd þessara aðila er að stuðla að því að því að þeir tilkynni um grun um peningabætti og fjármögnun hryðjuverka til viðeigandi aðila sem getur verið innan viðkomandi tilkynningarskylds aðila, til eftirlitsaðila eða skrifstofu fjármálagreininga lögreglu.

Vernd einstaklingar sem tilkynna um grun samkvæmt ákvæðinu felst m.a. í því að þeir skulu njóta nafnleyndar og ekki vera beittir misrétti vegna tilkynningarinnar. Með misrétti er m.a. átt við um uppsögn, mismunun, stöðulækkun eða annars konar órétti af hálfu vinnuveitanda. Ákvæðið felur ekki í sér tæmandi talningu á því hvað telst til misréttis.

Kerfi eða ferlar sem settir eru upp innan tilkynningarskyldra aðila sbr. 2. mgr. 25. gr. og kerfi eða ferlar sem settir eru upp hjá eftirlitsaðilum sbr. 1. mgr. 25. gr. skulu þannig uppsettir að hægt sé að senda inn nafnlausar tilkynningar. Aðgangur að tilkynningum skal vera takmarkaður við þá aðila sem hafa umsjón með viðkomandi kerfi eða ferlum sbr. 3. mgr. 29. gr. og eru þeir sem hafa aðgang að tilkynningum bundnir þagnarskyldu skv. 54. gr.

Í 3. mgr. er kveðið á um öfuga sönnunarbyrði komi upp sú staða sem fjallað er um í 2. mgr. Sé einstaklingur beittur misrétti t.d. sagt upp störfum eða beittur öðrum starfstengdum viðurlögum eða meingerð hvílir það á vinnuveitanda að sýna fram á að uppsögnina megi ekki rekja beint eða óbeint til tilkynningar starfsmannsins. Brot vinnuveitanda getur leitt til skaðabótaskyldu samkvæmt almennum reglum.

Um 27. gr.

Með ákvæðinu eru lagðar til nokkrar breytingar á 20. gr. gildandi laga og byggja breytingarnar á 39. gr. tilskipunar 2015/849/EB með þeim breytingum sem leiða af tilskipun 2018/843/EB.

Ákvæði 1. mgr. samsvarar efnislega banni við upplýsingagjöf sem finna má í 1. mgr. 20. gr. gildandi laga utan þess að í frumvarpi þessu er lagt til að kveðið sé á um að greining á grundvelli tilkynningar sé hafin eða kunni að verða hrundið af stað í stað þess að kveða á rannsókn eins og gert er í gildandi lögum. Endurspeglar þessi breyting betur hlutverk skrifstofu fjármálagreininga lögreglu.

Í 2. mgr. er lagt til að kveðið sé á um að ákvæði 1. mgr. komi ekki í veg fyrir miðlun upplýsinga á grundvelli tilkynningar til aðila sem hafa eftirlit með lögum þessum og í þágu lögregluaðgerða. Í a-lið 2. mgr. 20. gr. gildandi laga er kveðið á um þrátt fyrir bann við upplýsingagjöf skv. 1. mgr. sé miðlun upplýsinga til Fjármálaeftirlitsins heimil. Með þessu ákvæði frumvarpsins er því verið að víkka út undanþágu frá banni við upplýsingagjöf á grundvelli tilkynningar þannig að upplýsingamiðlun sé heimil til allra eftirlitsaðila auk lögreglu.

Ákvæði 3. mgr. frumvarpsins samsvarar efnislega 2. mgr. 20. gr. gildandi laga utan þess að heimild til miðlunar upplýsingar er þrengd þar sem lagt er til að hún sé aðeins heimil milli aðila sem nefndir eru í a-i lið 2. gr. sem eru hluti af samstæðu eins og hún er skilgreind í lögum um ársreikninga. Samkvæmt b-lið 2. mgr. 20. gr. gildandi laga er miðlun upplýsinga heimil innan samstæðu eins og hún er skilgreind í lögum um ársreikninga.

Ákvæði 4. mgr. frumvarpsins samsvarar 3. mgr. 20. gr. gildandi laga.

Um 28. gr.

Greinin byggir á 40. gr. tilskipunar 2015/849/EB. Efnislega sambærilegt ákvæði er í 6. mgr. 5. gr. gildandi laga. Varðveisluskylda nær til allra gagna og upplýsinga, sama á hvaða formi þau eru, sem aflað er í tengslum við áreiðanleikakönnun svo og allra gagna sem sýna fram á færslur fyrir hönd viðskiptamanna eða viðskipti þeirra. Jafnframt skal varðveita upplýsingar um hvaða aðferðum var beitt við áreiðanleikakönnun. Undir framangreint falla upplýsingar um hvaða gagna var aflað svo og hvort að einhverjar hindranir hafi verið við öflun upplýsinga. Fimm ára tímabilið byrjar að líða þegar samningssambandi lýkur, þegar um viðvarandi samningssamband er að ræða eða þegar einstök viðskipti hafa átt sér stað ef ekki er um viðvarandi samningssamband að ræða. Varsla framangreindra upplýsinga og gagna teljast til almannahagsmuna samkvæmt lögum um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga og reglugerð (ESB) nr. 2016/679.

Sé ekki málefnaleg ástæða til vörslu gagna og upplýsinga skv. 1. mgr. að liðnu því tímamarki sem ákvæðið kveður á um, ber í samræmi við ákvæði laga um persónuvernd að eyða þeim. Sé tilefni til geta eftirlitsaðilar og skrifstofa fjármálagreininga lögreglu mælt fyrir um að gögn séu varðveitt umfram tímamörk 1. mgr. eða allt að fimm ár til viðbótar. Þetta er undantekning frá meginreglu 1. mgr. og þurfa málefnaleg sjónarmið að vera til staðar svo sem rannsóknarhagsmunir til þess að framlenging sé tæk. Framlenging á varðveisluskyldu þarf jafnframt að taka mið af meðalhófi og ekki standa lengur en nauðsyn er til.

Í 3. mgr. er kveðið á um að aðgangur að varðveittum gögnum og upplýsingum skuli vera í samræmi við lög um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga. Í því flest m.a. að stýra skuli aðgengi að upplýsingum og veita ekki öðrum en þeim sem nauðsynlega þurfa aðgang að þeim.

Um 29. gr.

Ekki er sérstaklega kveðið á um vinnslu persónuupplýsinga í gildandi lögum um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka. Þar sem persónuverndarlög gilda um sérhverja vinnslu persónuupplýsinga sem ætlað er að verði hluti af skrá verður að telja að upplýsingaöflun og meðferð upplýsinga samkvæmt gildandi lögum þurfi að samræmast lögum um persónuvernd. Ákvæðið er því áréttung á því að lög um persónuvernd gilda þegar unnið er með persónuupplýsingar sem aflað hefur verið að teknu tilliti til þeirra frávika sem frumvarpið kveður á um. Ákvæðið byggir á 41. gr. tilskipunar 2015/849/EB.

Í 1. mgr. er afmarkað að vinnsla persónuupplýsinga er eingöngu heimil í þeim tilgangi að koma í veg fyrir peningabætti og fjármögnun hryðjuverka. Önnur vinnsla, notkun eða miðlun er óheimil.

Samkvæmt 2. mgr. er tilkynningarskyldum aðilum skylt að upplýsa nýja viðskiptamenn um vinnslu persónuupplýsinga og tilgang hennar. Með ákvæðinu er áréttuð fræðsluskylda tilkynningarskyldra aðila sem leiðir af lögum um persónuvernd.

Í 3. mgr. er kveðið á um tvenns konar takmarkanir á upplýsingarétti skráðs aðila. Mat á því hvort að þær aðstæður sem ákvæðið tilgreinir eru til staðar er í höndum þess aðila sem beiðni um upplýsingar er beint til. Matið getur m.a. byggt á grun um þátttöku hins skráða aðila í refsiverðri háttsemi eða fyrirmælum eftirlitsaðila eða skrifstofu fjármálagreininga lögreglu. Þar sem um undantekningu frá upplýsingarétti skráðs aðila er að ræða þarf að gæta varfærni við slíkt mat. Skráðum aðila sem hafnað er um upplýsingar á grundvelli þessa ákvæði getur borið slíka ákvörðun undir Persónuvernd.

Um 30. gr.

Ákvæðið byggir á 42. gr. tilskipunarinnar og tekur mið af tilmælum FATF nr. 11. Efnislega sambærilegt ákvæði er í 4. mgr. 23. gr. gildandi laga. Líkt og annars staðar þar sem skyldur eru lagðar á tilkynningarskylda aðila ber að taka tillit til stærðar, eðlis og umfangs starfsemi þeirra. Kerfi samkvæmt ákvæðinu fer því eftir framangreindum þáttum og geta verið allt frá einföldu viðskiptabókhalði eða færslukerfi upp í flókin viðskiptakerfi og geta hvort sem er handvirk eða sjálfvirk að því tilskildu að hægt sé að nálgast viðeigandi upplýsingar með skjótum hætti. Það er á ábyrgð tilkynningarskyldra aðila að tryggja að kerfi þeirra séu viðeigandi og forsvaranleg.

Um 31. gr.

Greinin er nýmæli og byggir á 44. gr. tilskipunar 2015/849/EB og tekur mið að tilmælum FATF nr. 33 og athugasemdum í málsgreinum 29, 114-115, 152 og 161 í skýrslu FATF. Tölfræðiupplýsingar eru mikilvægur þáttur í áhættugreiningu í tengslum við peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka og geta gefið vísbendingar um helstu veikleika og aðferðir sem notaðar eru. Til að tryggja að viðeigandi tölfræðiupplýsingum sé safnað er í ákvæðinu kveðið á um skyldu eftirlitsaðila og skrifstofu fjármálagreininga lögreglu til að safna tilteknum upplýsingum.

Eftirlitsaðilum ber m.a. að safna upplýsingum um:

- Stærð og umfang tilkynningarskyldra aðila sbr. a lið
- Fjölda stöðugilda hjá eftirlitsaðilum sbr. e lið
- Fjölda athugana, þar á meðal vettvangsathugana og fjölda og tegund viðurlaga eða annarra ráðstafana sem eftirlitsaðilar grípa til sbr. f lið
- Fjölda upplýsingabeiðna frá erlendum systurstofnunum og afgreiðslu þeirra sbr. g lið

Skrifstofu fjármálagreininga lögreglu ber m.a. að safna upplýsingum um:

- Fjölda og efni tilkynninga og eftirfylgni þeirra og rannsóknir sbr. b lið
- Fjölda saksókna og sakfellinga sbr. b lið
- Tegundir frumbrota þar sem slíkar upplýsingar eru tiltækar sbr. b lið
- Verðmæti eigna sem hafa verið frystar, haldlagðar eða gerðar upptækar sbr. b lið
- Hlutfall tilkynninga sem leiða til rannsókna sbr. c lið
- Fjölda upplýsingabeiðna frá erlendum systurstofnunum og afgreiðslu þeirra sbr. d og g lið
- Fjölda stöðugilda hjá skrifstofu fjármálagreininga lögreglu sbr. e lið

Séu þessar upplýsingar ekki tiltækar innan viðkomandi stjórnvalda kunna þau að þurfa að afla þeirra frá viðeigandi aðilum með heimild í 2. mgr. 20. gr. eða 3. mgr. 38. gr., eftir því sem við á.

Um 32. gr.

Lagt er til að innleidd verði 45. gr. tilskipunar 2015/849/EB um samstæður og komið til móts við athugasemdir í skýrslu FATF varðandi tilmæli nr. 18 að því er varðar stefnur og ferla á samstæðugrunni. Efnislega er þó hluta ákvæðisins að finna í gildandi lögum.

Í 1. mgr. kemur fram að tilkynningarskyldir aðilar sem eru hluti af samstæðu skuli setja sér stefnu og ferla þar á meðal um vernd persónuupplýsinga og upplýsingamiðlun innan samstæðunnar varðandi málefni sem heyra undir löginn.

Með 2. mgr. er kveðið á um tilkynningarskyldir aðilar samkvæmt a-e lið 2. gr. sem stunda starfsemi í öðru aðildarríki, hvort sem er í gegnum útibú eða dótturfélag, skuli fylgja ákvæðum laga um aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka sem gilda í gistiríkinu. Ákvæðið er nýmæli en gildandi lög fjalla ekki um lögum hvaða ríkis dótturfélög og útibú eigi að fylgja þegar þau starfa í öðru aðildarríki. Ákvæðið gengur út frá því að lög um aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka sem gilda í gistiríkinu byggji á þeim lágmarksreglum sem finna má í tilskipun Evrópusambandsins á þessu sviði.

3. og 4. mgr. eru efnislega sambærilegar 2. mgr. 24. gr. gildandi laga. Dótturfélög og útibú sem stunda starfsemi í ríki utan aðildarríkja skulu fylgja lögum gistiríkisins nema þegar löggjöf þess geri vægari kröfur en en kveðið er á um í þessum lögum. Í slíkum tilvikum ber að fylgja þessum lögum upp að því marki sem löggjöf viðkomandi ríkis heimilar. Heimili löggjöf viðkomandi ríkis ekki sambærilega kröfur og mælt er fyrir um í 1. mgr. skal viðkomandi tilkynningarskyldur aðili senda Fjármálaeftirlitinu tilkynningu þess efnis og leita annarra leiða eða ráðstafana til að bregðast við hættu á peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka. Séu slíkar ráðstafanir ekki tækar er gert ráð fyrir því að Fjármálaeftirlitið hafi aukið eftirlit með viðkomandi samstæðu og getur í því efnum gripið til þeirra ráðstafana sem það telur

viðeigandi. Það hvílir á tilkynningarskyldum aðila að upplýsa Fjármálaeftirlitið til hvaða ráðstafana það hefur gripið samkvæmt ákvæðinu og hvort að þær hafi verið fullnægjandi til að milda og stýra áhættu.

Í 5. mgr. frumvarpsins er kveðið á um að tilkynningarskyldir aðilum sem tilheyra sömu samstæðu sé heimilt að miðla sín á milli upplýsingum sem falla undir lögin. Þá skulu tilkynningarskyldir aðilar sem tilheyra sömu samstæðu miðla sín á milli tilkynningum sem sendar hafa verið skrifstofu fjármálagreininga lögreglu um grun um að fjármuni megi rekja til refsiverðrar háttsemi eða fjármögnunar hryðjuverka, nema skrifstofa fjármálagreininga lögreglu fari fram á að það sé ekki gert. Ákvæðið er nýmæli og byggir á 45. gr. tilskipunar 2015/849/EB.

Ákvæði 6. mgr. er nýmæli og byggir á 4. mgr. 45. tilskipunar 2015/849/EB auk þess sem það á stoð í 6. gr. laga nr. 24/2017 um evrópskt eftirlitskerfi á fjármálamarkaði. Í ákvæðinu er mælt fyrir um að Fjármálaeftirlitið tilkynni hinum evrópsku eftirlitsstofnunum ef löggjöf ríkis utan aðildarríkja þar sem útibú eða dótturfélag er staðsett heimilar ekki sambærilegar kröfur og mælt er fyrir um í 1. mgr. en slík upplýsingagjöf er talin nauðsynleg fyrir innri markað Evrópusambandsins. Við mat á því hvort að ríki utan aðildarríkja uppfylli kröfur ákvæðisins skal horft til þess hvort að löggjöf viðkomandi ríkis hindri þá þætti sem taldir eru upp í ákvæðinu.

Um 33. gr.

Ákvæðið er innleiðing á 46. gr. tilskipunar 2015/849/EB auk þess sem það tekur mið að tilmælum FATF nr. 18. Sambærilegt ákvæði er í 2. mgr. 23. gr. gildandi laga. Hér er kveðið á um það nýmæli að umboðsmenn, dreifingaraðilar og starfsmenn útibúa skuli hljóta sömu þjálfun og starfsmenn og að þjálfun starfsmanna skuli taka mið af áhættu, eðli og stærð tilkynningarskylds aðila. Með því er átt við að tilkynningarskyldum aðilum ber að haga þjálfun til samræmis við greinda áhættu sbr. áhættumat sem framkvæmt er í samræmi við 5. gr. Þjálfun starfsmanna er eitt af lykilatriðum í vörnum gegn peningapvætti og fjármögnun hryðjuverka og er hluti af virku innra eftirliti tilkynningarskyldra aðila. Mikilvægt er að fyrir hendi sé áætlun um hvernig þjálfun verði háttað. Í slíkri áætlun þarf að koma fram mat á þörf og tíðni þjálfunar, t.d. eftir starfssviðum, einstökum rekstrareiningum, tegundum viðskiptamanna eða verkefnum. Þar sem starfsemi, umfang og áhætta tilkynningarskyldra aðila er mismunandi er ekki unnt að telja upp með tæmandi hætti hvaða efnisþætti þjálfun þarf að fela í sér en að lágmarki þurfa starfsmenn að kunna skil á:

- lögum, reglugerðum, reglum og eftir atvikum leiðbeinandi tilmælum, um málaflokkinn m.a. hvað varðar skyldur til að framkvæma áhættumat og áreiðanleikakönnun á grundvelli áhættumats, framkvæmd reglubundins eftirlits (sérstaklega að því er varðar grunsamlegar viðskiptafærslur) og tilkynningar til ábyrgðarmanns og skrifstofu fjármálagreininga lögreglu.
- Hvaða afleiðingar það getur haft fyrir tilkynningarskyldan aðila, starfsmenn hans og viðskiptamann, ef reglur á þessu sviði eru ekki virtar.
- Helstu hættur og nýjustu aðferðir við peningapvætti og fjármögnun hryðjuverka.

Fram kemur í 1. mgr. að þjálfun skuli fara fram við upphaf starfs og reglulega á starfstímanum. Með reglulega er í þessu sambandi verður að telja að almenn þjálfun þurfi að fari fram að lágmarki einu sinni á ári og eftir atvikum við sérstakar aðstæður t.d. ef breytingar eru gerðar á regluverki, áhættu eða aðferðum við peningapvætti og fjármögnun hryðjuverka. Það fer síðan eftir áhættu, eðli og stærð tilkynningarskylda aðilans hvort þörf sé á sértækari þjálfun fyrir tiltekna starfsmenn oftar en einu sinni á ári. Til þess að þjálfun sé viðeigandi er nauðsynlegt að hún fari a.m.k. fram með fræðslufundum eða námskeiðum sem miða eingöngu að fræðslu um þætti sem tengjast þessum málaflokki. Í einhverjum tilvikum kann að vera nauðsynlegt að láta starfsmenn þreyta próf til þess að kanna þekkingu þeirra á málaflokknum.

2. mgr. 34. gr. frumvarpsins samsvarar 5. mgr. 23. gr. gildandi laga. Tilkynningarskyldir aðilar skulu hafa hliðsjón af stærð og eðli aðilans þegar metið er hvaða athuganir skuli gerðar á umsækjendum um stöður hjá þeim og í hvaða tilvikum skuli krafist sakavottorðs eða annarra sambærilegra skilríkja um feril og fyrri störf. Skulu þær reglur sem settar eru bæði kveða á um athugun áður en ráðning er gerð og með reglubundnum hætti meðan á ráðningarsambandi stendur. Með athugunum á umsækjendum og starfsmönnum í skilningi framangreinds er átt við mat á hæfni, þekkingu og sérþekkingu til þess að inna af hendi starfsskyldur sínar og háttsemi og heilindum einstaklingsins. Við þá athugun kann að vera ástæða til þess að fletta viðkomandi upp í opinberum skráum eða kerfum sem innihalda gagnagrunna með upplýsingum um t.d. dóma, þvingunarráðstafanir og fjölmiðlaumfjallanir.

Um 34. gr.

Lagðar eru til breytingar á 22. gr. gildandi laga sem byggja á 4. mgr. 46. gr. tilskipunar 2015/849/EB. Í 2. mgr. er lagt til að auk tilkynningar til skrifstofu fjármálagreininga lögreglu um tilnefningu um ábyrgðarmann verði eftirlitsaðilum skv. 38. gr. jafnframt tilkynnt um tilnefningu hans.

Þá er lögð til orðalagsbreyting á skyldum ábyrgðarmanns í 3. mgr. þar sem kveðið er á um að hann skuli sjá til þess að innleiddar séu stefnur, reglur og verkferlar sem stuðli að samræmdum starfsaðferðum og góðri framkvæmd laganna. skuli stuðla að samræmdum starfsaðferðum og góðri framkvæmd laganna.

Staða og hlutverk ábyrgðarmanns fer eftir starfsemi, stærð og umfangi hins tilkynningarskylda aðila. Í smærri tilkynningarskyldum aðilum, þar sem fáir starfsmenn eru, kann að vera eðlilegt að framkvæmdastjóri gegni stöðu ábyrgðarmanns. Í öðrum tilvikum getur ábyrgðarmaður verið framkvæmdastjóri ákveðins sviðs, forstöðumaður eða regluvörður. Hvert sem fyrirkomulagið er ber tilkynningarskyldum aðilum að tryggja að ábyrgðarmaður sé nægilega sjálfstæður til þess að geta sinnt skyldum sínum. Með því er m.a. átt við að ábyrgðarmaður hafi í krafti stöðu sinnar aðgang að nauðsynlegum upplýsingum og geti sent tilkynningar til skrifstofu fjármálagreininga lögreglu vegna viðskipta sem grunur leikur á að rekja megi til refsiverðar háttsemi eða fjármögnunar hryðjuverka án íhlutunar annarra, hvort heldur næstu yfirmanna eða stjórnar tilkynningarskylda aðilans. Tilnefna þarf staðgengil ábyrgðarmanns og skal hann gegna stöðunni í forföllum ábyrgðarmanns.

Nánar verður kveðið á um starfsskyldur ábyrgðarmanns í reglugerð sem sett verður á grundvelli f liðar 55. gr. en til þeirra teljast m.a. að:

- Taka á móti tilkynningum um grun um peningabætti eða fjármögnun hryðjuverka frá starfsmönnum, skrá þær og varðveita ásamt öðrum gögnum á fullnægjandi hátt.
- Gera ráðstafanir til að afla nauðsynlegra upplýsinga í tengslum við tilkynningar frá starfsmönnum.
- Framkvæma eigin rannsóknir og úttektir á tilkynningum á grundvelli allra aðgengilegra upplýsinga.
- Sjá til þess að skrifuð sé skýrsla um tilkynningar.
- Senda til skrifstofu fjármálagreininga lögreglu tilkynningar um vitneskju eða grun um peningabætti eða fjármögnun hryðjuverka.
- Hafa umsjón með samskiptum við stjórnvöld vegna laga um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka og tryggja að slík samskipti séu skilvirk.
- Afla sér upplýsinga um og nota tilmæli og leiðbeiningar Fjármálaeftirlitsins, annarra stjórnvalda og alþjóðlegra stofnana, s.s. FATF.
- Gera viðeigandi ráðstafanir til að viðhalda þekkingu sinni, t.d. með því að sækja námskeið, ráðstefnur og fyrirlestra um efnið.
- Hafa umsjón með þjálfun og fræðslu annarra starfsmanna um málaflokkinn.
- Leggja mat á hættu á peningabætti og fjármögnun hryðjuverka innan einstakra sviða eða rekstrareininga, m.a. út frá fjölda tilkynninga og umfangi og eðli starfseminnar.
- Sjá til þess að mótaðar séu samræmdar starfsaðferðir hjá tilkynningarskyldum aðila sem stuðli að góðri framkvæmd á sviði aðgerða gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka.
- Framkvæma reglulega eftirfylgni með viðhöfðum starfsaðferðum hjá tilkynningarskyldum aðila og gera úrbætur eftir því sem við á.
- Taka þátt í að móta aðferðir við framkvæmd áhættumats
- Tryggja að stjórn sé nægilega upplýst um áhættu að því er varðar aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka og að hún taki virkan þátt í að draga úr og stýra slíkum áhættum.
- Árleg skýrslugjöf til stjórnar tilkynningarskylds aðila.

Um 35. gr.

Ákvæðið er að hluta til efnislega 25. gr. a gildandi laga með síðari breytingum og tekur mið af tilmælum FATF nr. 14. Lögð er til sú breyting að einstaklingar og lögaðilar sem starfrækja peninga- og verðmætasendingarþjónustu verði ekki lengur skráningarskyldir hjá Fjármálaeftirlitinu. Ástæðan er sú að aðilar sem stunda þessa starfsemi þurfa að sækja um starfsleyfi sem greiðslustofnun samkvæmt lögum um greiðsluþjónustu. Því er ekki rétt að skylda þessa aðila jafnframt til þess að skrá sig hjá Fjármálaeftirlitinu.

3. mgr. er nýmæli og þarfnast ekki skýringa.

Um 36. gr.

Greinin er nýmæli og kemur til móts við athugasemdir í skýrslu FATF m.a. í málsgreinum 284 og 292. Ekki er til skrá eða yfirlit yfir þá aðila sem lagt er til að verði skráningarskyldir samkvæmt ákvæðinu. Slík skrá er forsenda þess að hægt sé að hafa eftirlit með starfsemi þeirra í samræmi við frumvarpið. Þetta er sama fyrirkomulag og gildir um gjaldeyrisskiptastöðvar og þjónustuveitendur sýndarfjár og stafrænna veskja skv. 35. gr.

Gert er ráð fyrir því að [...] setji reglur um framkvæmd og skilyrði skráningar. Sama skylda hvílir á Fjármálaeftirlitinu skv. 35. gr. og má gera ráð fyrir því að efni reglnanna verði sambærilegt.

Samkvæmt bráðabirgðaákvæði IV. hafa þessir aðilar 3 mánuði frá gildistöku laganna til þess að óska eftir skráningu hjá [...].

Um 37. gr.

Ákvæðið samsvarar 25. gr. b gildandi laga.

Um 38. gr.

Ákvæðið byggir á 48. gr. tilskipunar 2015/849/EB.

Samkvæmt 1. mgr. hefur Fjármálaeftirlitið eftirlit með þeim aðilum sem falla undir a-k lið 2. gr. og er það fyrirkomulag óbreytt frá gildandi lögum.

[...]

Í 3. mgr. er kveðið á um heimildir eftirlitsaðila til að afla gagna og upplýsinga í tengslum við athugun og eftirlit mála samkvæmt lögunum og aðferða við eftirlit. Ákvæðið byggir á samhljóða ákvæði í lögum um opinbert eftirlit með fjármálastarfsemi. Gert er ráð fyrir því að eftirlitsaðilar beiti áhættumiðuðu eftirliti líkt og kveðið er á um í tilmælum FATF nr. 1 og 6. mgr. 48. gr. tilskipunarinnar. Í því felst að tíðni eftirlits- og vettvangsathugana taki mið af þeirri áhættu sem greind hefur verið af eftirlitsaðilum að teknu tillit til áhættumata sem unnin eru samkvæmt 4. og 5. gr.

Einstaklingum og lögaðilum sem fengið hafa beiðni um gögn eða upplýsingar skv. 3. mgr. er óheimilt að upplýsa þriðja aðila um beiðnina. Slík upplýsingagjöf (e. tipping off) getur varðað réttarspjöllum og unnið gegn markmiðum laga þessara.

Samkvæmt 5. mgr. er eftirlitsaðilum skylt að veita lögbærum stjórnvöldum annarra aðildarríkja aðstoð við eftirlit með erlendum tilkynningarskyldum aðilum sem starfa hér á landi en eru með höfuðstöðvar í öðru aðildarríki.

Meðal þess sem eftirlitsaðilum er skylt að fylgjast með er áhættumat tilkynningarskyldra aðila. Öllum tilkynningarskyldum aðilum er skylt skv. 5. gr. að áhættumeta starfsemi sína og haga áreiðanleikakönnunum sínum og eftirliti í samræmi við greinda áhættu. Eftirlitið felst m.a. í því að meta hvort að aðferðafræði við gerð áhættumatsins og niðurstöður þess séu forsvaranlegar, hvort að stefna, ferlar og reglur endurspegli niðurstöður áhættumatsins og séu að öðru leyti fullnægjandi og hvort að tilkynningarskyldir aðilar hagi vinnubrögðum sínum í samræmi við niðurstöður áhættumatsins, stefnu, ferla og reglur. Við matið ber eftirlitsaðilum að taka viðeigandi tillit til þess svigrúms sem tilkynningarskyldir aðilar hafa skv. 5. gr.

Um 39. gr.

Ákvæðið, sem er nýmæli, kveður á um lögfestingu stýrihóps um aðgerðir gegn peningþvætti og fjármögnun hryðjuverka og tekur mið af tilmælum FATF nr. 2 og 34 og athugasemdum sem koma fram í málsgreinum 10, 12, 41, 94 og 95 í skýrslu FATF.

Stýrihópurinn er ekki stjórnsýslunefnd sem tekur ákvarðanir heldur samráðsvettvangur þeirra stjórnvalda sem eiga aðkomu að málaflokknum. Gert er ráð fyrir að hópurinn fundi að jafnaði mánaðarlega og oftast ef þess er þörf. Dómsmálaráðuneytið fer með formennsku, sem felst í að ráðuneytið tekur við tillögum um dagskrá, boðar fundi og stýrir þeim en að öðru leyti er gert ráð fyrir því að hópurinn ákveði nánar með hvaða hætti unnið verði að markmiðum 1. mgr. t.d. með setningu starfsreglna.

Verkefni stýrihópsins sem talin eru upp í 1. mgr. ákvæðisins byggja m.a. á þeim athugasemdum sem fram koma í nefndri úttekt og lúta að yfirsýn, stefnumótun og áætlanagerð og gerð áhættumats. Auk

þess sem gert er ráð fyrir að stýrihópurinn gefi út leiðbeiningar, viðvaranir og sinni fræðslu um málaflökkinn.

Í 2. mgr. kemur fram að ráðherra skipi í stýrihópinn eftir tilnefningu frá haghöfum sem eru eftirlitsaðilar og önnur stjórnvöld sem koma að framkvæmd málaflökksins. Eftirlitsaðilar eru Fjármálaeftirlitið og [...]. Önnur stjórnvöld sem koma að framkvæmd málaflökksins eru t.d. skrifstofa fjármálagreininga, héraðssaksóknari, ríkislögreglustjóri, lögregla, skattrannsóknarstjóri, tollstjóri, Seðlabankinn, ríkisskattstjóri, utanríkisráðuneytið, atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytið, fjármála- og efnahagsráðuneytið og dómsmálaráðuneytið. Er þessum stjórnvöldum ætlað í sameiningu að vinna að markmiðum 1. mgr. Samvinna stjórnvalda í stýrihópi kemur ekki í veg fyrir að einstök stjórnvöld gefi út kynningarefni, leiðbeiningar eða annars konar fræðslu um málaflökkinn.

Til þess að geta unnið að markmiðum 1. mgr. er þagnarskyldu aflétt af fulltrúum þeirra stjórnvalda sem eiga sæti í stýrihópnum, sem gerir þeim kleift að ræða sín á milli um þekktar aðferðir, rauð flögg veikleika og aðrar þagnarskyldar upplýsingar sem þessi stjórnvöld kunna að búa yfir. Hér er þó ekki um opna heimild að ræða þar sem þagnarskylda fylgir þeim upplýsingum sem ræddar eru í stýrihópnum sbr. 54. gr.

Um 40. gr.

Með greininni, sem er nýmæli, er lagt til að innleidd verði 49. og 2. mgr. 52. gr. tilskipunar 2015/849/EB með þeim breytingum sem leiða af tilskipun 2018/843. Ákvæðið tekur mið af tilmælum FATF nr. 2 og málsgreinum 124, 137 og 138 í skýrslu FATF.

Í 1. mgr., líkt og í 39. gr., er þagnarskyldu aflétt af eftirlitsaðilum og öðrum stjórnvöldum sem vegna starfa sinna gegna skyldum við aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverkum. Hér er um að ræða sömu stjórnvöld og talin er upp í dæmaskyni í athugasemdum við 39. gr. Vakni grunur hjá þessum stjórnvöldum um peningabætti eða fjármögnun hryðjuverka er þeim skylt að tilkynna um það til þess stjórnvalds sem er bært til að taka málið til meðferðar. Nægilegt er að viðkomandi stjórnvald telji að málið kunni að heyra undir valdsvið annars stjórnvalds til að miðlun upplýsinga sé heimil og því ekki gerð krafa um að ótvíræð vissa liggi fyrir. Jafnframt er kveðið á um að stjórnvöld skuli veita gagnkvæma aðstoð í málum sem tengjast aðgerðum gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka. Dæmi um slíkt er samvinna milli skattayfirvalda og héraðssaksóknara í málum þar sem skattsvik eru frumbrot peningabættis. Samkvæmt 54. gr. hvílir áfram þagnarskylda á þeim gögnum og upplýsingum sem veitt eru á grundvelli þessa ákvæðis.

Samkvæmt 2. mgr. ber að tryggja öryggi í miðlun upplýsinga og gagna. Ekki er farin sú leið að ákveða með hvaða hætti það skuli gert heldur eftirlátið viðkomandi stjórnvöldum að setja sér sameiginlegar reglur um efnið sbr. 6. mgr. Miðlun skal fara fram eins fljótt og unnt er. Í því felst að miðla skuli upplýsingum og gögnum um leið og fyrir liggur að málefnið kunni að heyra undir annað stjórnvald.

Í 3. mgr. er lögð áhersla á að upplýsingum sem miðlað er á grundvelli þessa ákvæðis er eingöngu heimilt að nota til að vinna að aðgerðum gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka og að stjórnvaldi sem móttekið hefur upplýsingar á grundvelli þessa ákvæðis er óheimilt að afhenda þær þriðja aðila nema fyrir liggi ótvírætt samþykki frá þeim aðila sem veitti upplýsingarnar.

Í 4. mgr. eru taldar upp þrenns konar aðstæður þar sem skrifstofu fjármálagreininga lögreglu er ekki skylt að veita upplýsingar. Mat á því hvort að slíkar aðstæður séu til staðar er í höndum skrifstofu fjármálagreininga.

Eitt af hlutverkum skrifstofu fjármálagreininga lögreglu er að framkvæma stefnumiðaða greiningu sbr. 20. gr. og halda utan um tiltekna tölfraðiupplýsingar sbr. 31. gr. Vegna þessara verkefna er mikilvægt að skrifstofan fái endurgjöf á þær upplýsingar sem hún miðlar.

Um 41. gr.

Greinin, sem er nýmæli, byggir á 50. gr. a í tilskipun 2018/843/EB og tekur mið af tilmælum FATF nr. 40. Ákvæðinu er ætlað að tryggja samvinnu milli ríkja í málum sem snúa að peningabætti og fjármögnun hryðjuverka. Þekkt er að glæpamenn reyni að hylja slóð sína með því að flytja fjármuni milli landa auk þess sem skipulögð glæpasamtök kunna að starfa samtímis í mörgum ríkjum. Mikilvægt er stjórnvöld geti miðlað og tekið á móti upplýsingum frá öðrum aðildarríkjum til að upplýsa mál sem gerast á yfirráðasvæði fleiri en eins aðildarríkis eða eftir atvikum í ríkjum utan aðildarríkja.

Í 1. mgr., líkt og í 1. mgr. 39. gr., er þagnarskyldu aflétt af eftirlitsaðilum og öðrum stjórnvöldum sem vegna starfa sinna gegna skyldum við aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverkum. Tvö skilyrði eru sett fyrir því að heimilt sé að veita upplýsingar. Annars vegar að þagnarskylda fylgi gögnunum og hins vegar að miðlun upplýsinganna ögni ekki öryggi ríkisins, almannaoðryggi eða öðrum sambærilegum hagsmunum og brjóti ekki í bága við íslensk lög eða alþjóðalög. Séu þessi skilyrði uppfyllt er viðkomandi stjórnvöldum skylt að veita systurstofnunum sínum í öðrum aðildarríkjum umbeðna aðstoð og nota allar þær heimildir sem viðkomandi stjórnvöld hafa til þess að aðstoða við fram komna beiðni sbr. 3. mgr., m.a. með því að kalla eftir upplýsingum frá tilkynningarskyldum aðilum ef þörf krefur. Eftirlitsaðilum og öðrum stjórnvöldum er jafnframt heimilt með sömu skilyrðum og áður greinir að miðla upplýsingum til systurstofnana í öðrum aðildarríkjum, eigin frumkvæði, varði upplýsingar aðila eða atvik sem tengjast viðkomandi ríki.

Í 2. mgr. eru taldir upp fjórir þættir sem geta ekki verið forsenda þess að hafna að veita systurstofnun í aðildarríkjum umbeðna aðstoð.

Samkvæmt 5. mgr. gilda ákvæði 42. gr. eftir því sem við á um miðlun, notkun og áframsendingu upplýsinga og samninga við lönd utan aðildarríkja. Hér er m.a. átt við hvenær og með hvaða hætti upplýsingum er miðlað sbr. 1. og 11. mgr. 42. gr., notkun veittra upplýsinga sbr. 7. og 8. mgr., endurgjöf á móttækna upplýsingar sbr. 6. mgr. og samningar við systurstofnanir utan aðildarríkja sbr. 9. mgr.

Ekki er farin sú leið að ákveða með hvaða hætti upplýsingum samkvæmt ákvæðinu verði miðlað heldur eftirlátið viðkomandi stjórnvöldum að setja sér sameiginlegar reglur um efnið sbr. 6. mgr. Miðlun skal fara fram eins fljótt og unnt er. Í því felst að miðla skuli upplýsingum og gögnum um leið og fyrir liggur að málefnið kunni að heyra undir annað stjórnvald.

Um 42. gr.

Með ákvæðinu eru innleiddar 52.-57. gr. tilskipunar 2015/849/EB með þeim breytingum sem leiða af tilskipun 2018/843/EB svo og 57. gr. a síðarnefndrar tilskipunar. Ákvæðið er nýmæli og fjallar um samvinnu og upplýsingamiðlun frá skrifstofu fjármálagreininga lögreglu til systurstofnana í aðildarríkjum.

Í 1. mgr. er kveðið á um skyldu skrifstofu fjármálagreininga lögreglu að vinna með systurstofnunum í öðrum aðildarríkjum. Annars vegar með beinni aðstoð og hins vegar með miðlun upplýsinga í tengslum við meðferð eða greiningu mála sem tengjast peningabætti eða fjármögnun hryðjuverka. Upplýsingum skal miðlað hvort sem er að eigin frumkvæði, þ.e. þegar ljóst er að efni þeirra kann að varða annað aðildarríki eða samkvæmt framkominni beiðni. Miðlun skal fara fram eins fljótt og unnt er. Í því felst annars vegar að miðla skuli upplýsingum og gögnum um leið og fyrir liggur að málefnið kunni að varða annað aðildarríki þegar um frumkvæðismál er að ræða og hins vegar um leið og búið er að afla viðeigandi gagna sem skal fara fram án ástæðulauss dráttar þegar um beiðni er að ræða. Ekki þurfa að liggja fyrir upplýsingar um tegund frumbrots þegar upplýsingum er miðlað á grundvelli þessa ákvæðis. Frumbrotið getur því verið óþekkt. Ekki er kveðið á um aðferðir til að óska eftir aðstoð eða upplýsingum frá skrifstofunni samkvæmt ákvæðinu t.d. með tilnefningu sérstaks tengiliðar eða netfangs. Þetta er þáttur sem tilheyrir innra skipulagi og í höndum skrifstofunnar að ákveða hvert fyrirkomulagið verður.

Til að geta veitt þá aðstoð sem kveðið er á um í 1. mgr. er skrifstofu fjármálagreininga lögreglu skylt að nota þær heimildir sem hún hefur samkvæmt lögum til að afla umbeðinna upplýsinga. Þetta geta verið upplýsingar úr fyrirtækjaskrá, frá eftirlitsaðilum, eða eftir atvikum frá tilkynningarskyldum aðilum.

Í 3. mgr. eru taldar upp með tæmandi þætti þær ástæður sem geta verið forsenda þess að neita að afhenda upplýsingar skv. 1. mgr.

Óski systurstofnun að áframsenda upplýsingar sem skrifstofa fjármálagreininga hefur afhent viðkomandi systurstofnun ber að verða við slíkri beiðni nema til staðar séu þær aðstæður sem taldar eru upp í 4. mgr. Við þessar aðstæður hefur 3. mgr. ákvæðisins ekki komið í veg fyrir því að upplýsingar hafi verið veittar og því líkur á því að grundvallarákvæði laga komi ekki í veg fyrir áframsendingu þeirra. Hins vegar kann að móttakandi upplýsinga hafi í huga að nota þær í öðrum tilvikum en í máli sem tengist aðgerðum gegn peningabætti eða fjármögnun hryðjuverka eða upplýsingarnar gætu haft neikvæð áhrif á rannsókn sakamáls. Við slíkar aðstæður er skrifstofu fjármálagreiningu lögreglu heimilt að hafna áframsendingu þeirra. Hafi áframsendingu verið hafnað skal skrifstofa fjármálagreininga lögreglu útskýra á hvaða forsendum höfnunin byggir.

Berist skrifstofu fjármálagreininga lögreglu tilkynningu um fjármuni sem grunur leikur á að rekja megi til refsiverðar háttsemi eða fjármögnunar hryðjuverka, sem tengist öðru aðildarríki, er skrifstofunni

skýlt að áframsenda tilkynninguna til systurstofnunar í viðkomandi aðildarríki. Sama á við um tilkynningar sem varða önnur ríki en aðildarríki hafi skrifstofa fjármálagreininga gert samstarfssamning við viðkomandi ríki.

Í 6.-8. mgr. er fjallað beiðni um aðstoð frá systurstofnunum skrifstofu fjármálagreiningu lögreglu í öðrum aðildarríkjum, m.a. hvert slík beiðni skuli send og hvaða efnisþættir eigi að vera tilgreindir. Áréttað er að upplýsingar frá systurstofnunum megi eingöngu nota við aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka og að virða beri allar takmarkanir sem veitandi upplýsinga setur. Þar sem ákvæðið er samhljóða í allri Evrópulöggjöf er ekki við því búið að settar verði aðrar takmarkanir en þær sem leiða má af tilskipun 2015/849/EB. Önnur sjónarmið kunna þó að eiga við um upplýsingar sem koma frá ríkjum utan aðildarríkja sem gerður hefur verið samningur við skv. 9. mgr. Óski systurstofnun eftir endurgjöf á gagnsemi þeirra upplýsinga sem hún miðlaði skal verða við því eins fljótt og unnt er.

Með 9. mgr. er skrifstofu fjármálagreininga lögreglu veitt afdráttarlaus heimild til þess að gera samning um samvinnu og miðlun upplýsinga við systurstofnanir utan aðildarríkja um mál sem tengjast peningabætti og fjármögnun hryðjuverka að því tilskyldu að þagnarskylda hvíli á móttakanda upplýsinga og önnur ákvæði laganna séu uppfyllt.

Í 10. mgr. er áréttað að mismunandi skilgreiningar aðildarríkja á refsiverðri háttsemi (frumbrotum) í tengslum við peningabætti og fjármögnun hryðjuverka kemur ekki í veg fyrir miðlun upplýsinga. Refsiverð háttsemi í aðildarríkjum á að vera skilgreind með sama hætti sbr. 4. tölul. 3. gr. tilskipunar 2015/849 sbr. breytingar sem leiða af tilskipun 2018/843. Það ætti því vart að reyna á slíkt misræmi nema þegar um er að ræða miðlun upplýsinga við ríki utan aðildarríkja sem gerður hefur verið samningur við skv. 9. mgr.

Samkvæmt 11. mgr. ber að tryggja að miðlun upplýsinga fari fram á öruggan hátt. Upplýsingar sem miðlað er samkvæmt ákvæðinu kunna að innihalda viðkvæmar persónuupplýsingar og því mikilvægt að reynt sé að koma í veg fyrir að óviðkomandi aðilar geti komist yfir þær upplýsingar sem miðlað er. Sem dæmi um miðlun með öruggum hætti má nefna kerfi sem eru sérstaklega hönnuð til traustar miðlunar s.s. Löke, Egmont Secure Web og FIU.net. Þegar sérstök kerfi til miðlunar eru ekki til staðar ber að tryggja öryggi gagna t.d. með því að nota eingöngu traust eða vottuð kerfi, með lykilordum, dulkóðun eða öðru sambærilegum hætti.

Um 43. gr.

Ákvæðið byggir á 50. gr. tilskipunar 2015/849/EB auk þess sem horft er til 5. og 6. gr. laga nr. 24/2017 um evrópskt eftirlitskerfi á fjármálamarkaði.

Almennt um 12. kafla

Kaflinn er innleiðing á 58.-61. gr. tilskipunar 2015/849/EB. Tilskipunin kveður á um að aðildarríki skuli tryggja að brot tilkynningarskyldra aðila skuli sæta viðeigandi stjórnsluviðurlögum sem eru í senn áhrifarík, viðeigandi og hafi fullnægjandi varnaðaráhrif. Tilskipunin kveður á um tiltekna lágmarkspætti s.s. hvaða brot eigi að sæta viðurlögum, hverjir eigi að geta sætt viðurlögum og um lágmarksfjárhæðir sekta en setja útfærslu að öðru leyti í hendur aðildarríkja til ákvörðunar enda kveður tilskipunin á um lágmarkssamræmingu sbr. 5. gr. hennar. Einnig er í kaflanum höfð hliðsjón af tilmælum FATF nr. 35 og athugasemdum í skýrslu FATF í 304 – 306 og 310 og athugasemdum við tilmæli 27, 28 og 35.

Um 44. gr.

Greinin er áréttning á heimildum sem telja verður að eftirlitsaðilar hafi almennt í krafti eftirlitsskyldu sinnar gagnvart tilkynningarskyldum aðilum. Þrátt fyrir að fyrirmæli um úrbætur séu í eðli sínu ekki viðurlög er ákvæðið staðsett fremst í viðurlagakafla frumvarpsins enda verður úrbótakrafa samkvæmt ákvæðinu eingöngu sett fram ef tilkynningarskyldir aðilar fylgja ekki viðeigandi lögum og reglum í starfsemi sinni. Krafa um úrbætur kemur ekki í veg fyrir beitingu annarra heimilda kaflans svo sem stjórnvaldssektum. Það fer eftir eðli og umfangi brota hvort að úrbótakrafa ein og sér sé viðeigandi eða hvort beita eigi öðrum ákvæðum kaflans samtímis. Þá getur úrbótakrafa orðið forsenda dagsektu skv. 45. gr. fari tilkynningarskyldir aðilar ekki eftir fyrirmælum eftirlitsaðila um úrbætur.

Um 45. gr.

Eftirlitsaðilar geta beitt dagsektum við tvenns konar aðstæður. Annars vegar þegar tilkynningarskyldir aðilar verða ekki við kröfum þeirra um úrbætur innan þeirra fresta sem gefnir eru skv. 43. gr. og hins vegar þegar eftirlitsaðilum eru ekki veittar þær upplýsingar og gögn sem þeir telja nauðsynleg við eftirlit og athuganir mála sem falla undir frumvarpið skv. 3. mgr. 38. gr. Dagsektir vegna úrbótakröfu geta eingöngu beinst að tilkynningarskyldum aðilum á meðan dagsektir þar sem gögnum eða upplýsingum er ekki skilað geta beinst að hverjum þeim sem gagnabeiðni eða beiðni um upplýsingar beinist að, þar á meðal tilkynningarskyldum aðilum. Markmið dagsekta er þ.a.l. að knýja viðkomandi til að framkvæma viðeigandi úrbætur eða til þess að skila umbeðnum gögnum eða upplýsingum.

Í ákvæðinu eru sett fram viðmið sem eftirlitsaðilum er heimilt að taka tillit til við ákvörðun á fjárhæð dagsekta sem lúta aðallega að fjárhagslegum styrk og eðli vanrækslu. Stærð, eðli og umfang tilkynningarskyldra aðila er mismunandi og eðlilegt að taka tillit til þess við ákvörðun á sektarfjárhæð. Dagsektir að fjárhæð 10.000 kr. á tilkynningarskyldan aðila með ársveltu undir 5 milljónum kr. geta haft sama hvata til að framkvæma úrbætur eða eftir atvikum skil á gögnum og upplýsingum og 500.000 kr. geta haft á tilkynningarskyldan aðila með ársveltu sem nemur hundruðum milljóna kr. eða meira. Með því að taka viðeigandi tillit til fjárhagslegs styrkleika við ákvörðun dagsekta eru varnaðaráhrif þeirra aukin.

Samkvæmt 2. mgr. eru ákvarðanir um beitingu dagsekta teknar af æðsta aðila innan þeirra eftirlitsaðila sem falið er eftirlit samkvæmt frumvarpinu. Þegar um er að ræða dagsektir gagnvart aðilum skv. a-k lið 2. gr. frumvarpsins er það stjórn Fjármálaeftirlitsins sem er bært til þess að taka ákvörðun um dagsektir en þegar um er að ræða aðila skv. l-s lið er það ríkisskattstjóri.

Það er meginregla 3. mgr. að álagðar dagsektir falla ekki niður þó svo að farið verði að kröfu eftirlitsaðila um úrbætur eða skil á gögnum eða upplýsingum. Sjálfkrafa niðurfelling þeirra myndi draga verulega úr eða gera að engu þeim varnaðaráhrifum sem dagsektum er ætlað að hafa. Frá meginreglunni er gerð sú undantekning að stjórn Fjármálaeftirlitsins eða eftir atvikum ríkisskattstjóri geti samþykkt lækkun eða niðurfellingu dagsekta. Fara ber með þessa undantekningu með sama hætti og aðrar undantekningar og túlka með þröngum hætti. Nauðsynlegt er að eftirlitsaðilar geti tekið tillit til óvæntra eða sérstakra atvika eða aðstæðna sem kunna að koma upp í tengslum við álagningu dagsekta. Atvik eða aðstæður þar sem lækkun eða niðurfelling kynni að koma til greina eru þegar til staðar eru óyffirstíganlegar hindranir til þess að verða við kröfu eftirlitsaðila.

Um 46. gr.

Ákvæðið byggir á fyrirmynd sambærilegra ákvæða í löggjöf á fjármálamarkaði og er innleiðing á 58. - 60. gr. tilskipunar 2015/849/EB.

Í 1. mgr. er kveðið á um það hvaða brot á lögnum geta sætt stjórnvaldssektum og byggir sú upptalning að mestu leyti á 1. mgr. 59. gr. tilskipunarinnar. Stjórnvaldssektir geta hvort sem er verið lagðar á einstaklinga og lögaðila.

Lagt er til í 2. mgr. að við ákvörðun stjórnvaldssekta beri eftirlitsaðilum að taka tillit til allra atvika sem skipta máli og taldir þar upp níu þættir í dæmaskyni og byggir sú upptalning að mestu leyti á 4. mgr. 60. gr. tilskipunarinnar.

Fjárhæðum stjórnvaldssekta er skipt upp eftir því hvaða tilkynningarskylda aðila er um að ræða. Í 3. mgr. eru ákvæði sem lúta að tilteknum tilkynningarskyldum aðilum sem lúta eftirliti Fjármálaeftirlitsins. Hér er um að ræða fjármálafyrirtæki, rafeyrisfyrirtæki, greiðslustofnanir og aðra mikilvæga starfsemi þar sem hætta á peningabætti er hvað mest. Annars vegar er kveðið á um fjárhæðir sem geta verið lagðar á tilkynningarskylda aðila, þ.e. þá lögaðila sem falla undir a-h lið 2. gr. sem geta verið frá 5 millj. kr. til allt að 800 millj. kr. Við mat á fjárhæð sekta ber að horfa til þeirra þátta sem nefndir eru í 2. mgr. Hins vegar er kveðið á um persónulega ábyrgð þeirra einstaklinga sem starfa innan þessara lögaðila. Sé leitt í ljós að tiltekinn einstaklingur beri persónulega ábyrgð á broti geta eftirlitsaðilar lagt á hann stjórnvaldssekt allt frá 500 þús. kr. til 625 millj. kr. Sektir á lögaðila skv. þessu ákvæði geta þó numið hærri fjárhæðum ef skilyrði 4. mgr. eru uppfyllt.

Í 5. mgr. er ákvæði um stjórnvaldssektir á aðra tilkynningarskylda aðila, þ.e. aðila sem falla undir i-s lið 2. gr. og einstaklinga sem starfa innan þessara lögaðila. Starfsemi þessara aðila er almennt umfangsminni en þeirra aðila sem falla undir 3. mgr. og því rétt að kveða á um lægri sektir vegna brota þeirra.

Aðrar málsgreinar ákvæðisins eru hefðbundin viðurlagaákvæði sem eiga sér fyrirmynd í viðurlagaákvæðum á fjármálamarkaði t.d. lögum um fjármálafyrirtæki nr. 161/2002 og þarfnast ekki

skýringa.

Um 47. gr.

Greinin er samhljóða 111. gr. laga um fjármálafyrirtæki nr. 161/2002 með síðari breytingum.

Um 48. gr.

Greinin er samhljóða 112. gr. a laga um fjármálafyrirtæki með síðari breytingum.

Um 49. gr.

Ákvæðið er nýmæli og er innleiðing á d lið 2. mgr. 59. gr. tilskipunarinnar. Brottvikning stjórnar og framkvæmdastjóra er íþyngjandi stjórnvaldsákvörðun og er eingöngu tæk hafi viðkomandi tilkynningarskyldur aðili brotið með alvarlegum, ítrekuðum eða kerfisbundnum hætti gegn ákvæðum laganna, reglugerða eða reglna settum á grundvelli þeirra. Úrræðið beinist að stjórn og eftir atvikum framkvæmdastjóra þar sem viðkomandi aðilar bera ábyrgð á starfsemi viðkomandi tilkynningarskylds aðila og ef atvik eru með þeim hætti sem nefnd eru í ákvæðinu verður að telja að líkur séu til þess að þeir hafi brugðist stjórnunar- eða eftirlitsskyldum sínum. Á grundvelli ákvæðisins er eftirlitsaðilum heimilt að víkja frá störfum einstökum stjórnarmönnum eða stjórninni í heild auk þess sem heimilt er að víkja framkvæmdastjóra frá störfum óháð því hvort að brottvikning nái jafnframt til einstakra stjórnarmanna eða stjórnarinnar í heild. Með brottvikningu er vegið að atvinnuréttindum aðila og því mikilvægt að vanda alla málsmeðferð þar sem beiting ákvæðisins kemur til greina. Ákvæðið er sambærilegt 86. gr. í lögum um fjármálafyrirtæki sbr. breytingalög nr. 54/2018 þar sem um er að ræða brottvikningu vegna lögbrota eða óreiðu í starfsemi viðkomandi aðila sem eiga undir stjórnunar- og eftirlitsskyldur stjórnar og framkvæmdastjóra en lýtur ekki að almennum hæfiskröfum líkt og 4. mgr. 10. gr. laga um opinbert eftirlit með fjármálastarfsemi nr. 87/1998 kveður á um.

Komi til brottvikningar er viðkomandi aðila óheimilt að taka sæti í stjórn eða framkvæmdastjórn tilkynningarskylds aðila sem fellur undir gildissvið laganna næstu fimm ár eftir brottvikningu.

Um 50. gr.

Með ákvæðinu, sem er nýmæli, er innleiddur c liður 2. mgr. 59. gr. tilskipunarinnar. Ákvæðið tekur einnig mið af tilmælum FATF nr. 27. Afturköllun getur eingöngu beinst að tilteknum tilkynningarskyldum aðilum sem lúta eftirliti Fjármálaeftirlitsins. Sömu sjónarmið eiga við um afturköllun og eiga við um brottvikningu stjórnar og framkvæmdastjóra.

Afturköllun skal ekki beitt nema önnur vægari úrræði koma ekki til greina, þar á meðal brottvikning stjórnar og framkvæmdastjóra, og skal veita fyrirtækinu hæfilegan frest til að koma starfseminni í löglegt horf ef slíkt svigrúm er tækt að mati Fjármálaeftirlitsins. Slíkur frestur kann þó í einhverjum tilfellum að geta skaðað aðra hagsmuni auk þess sem önnur úrræði kunna að hafa verið reynd áður en afturköllun kemur til skoðunar. Því er ekki um fortakslausan rétt til úrbóta að ræða samkvæmt ákvæðinu

Um 51. gr.

Greining er samhljóða 18. gr. laga um opinbert eftirlit með fjármálastarfsemi nr. 87/1998 með síðari breytingum.

52. gr.

Ákvæðið er nýmæli og byggir á a lið 2. mgr. 59. gr. tilskipunar 2015/849/EB sbr. 60. gr. hennar. Birtingu viðurlaga er ætlað að hafa varnaðaráhrif þar sem brot á lögum geta haft áhrif á orðspor og trúverðugleika viðkomandi aðila og þar með vilja neytenda og annarra til að eiga viðskipti við viðkomandi. Fjármálaeftirlitinu er heimilt skv. 9. gr. a laga um opinbert eftirlit með fjármálastarfsemi heimilt að birta opinberlega niðurstöður í málum og athugunum sem byggja á nefndum lögum. Sú heimild er almennari en sú birting sem lögð er til í þessu ákvæði auk þess sem um heimild en ekki skyldu er um að ræða.

Eftirlitsaðilum er skv. 1. mgr. skylt að birta á heimasíðu sinni upplýsingar um viðurlög sem beitt hefur verið á grundvelli laganna, þ.e. upplýsingar um stjórnvaldssektir, sáttir, brottvikningar og afturkallanir. Birting skal fara fram, eins fljótt og unnt er, eftir að brotlegum aðila hefur verið tilkynnt um ákvörðunina. Ekki er hægt að kveða á um það með algildum hætti hversu langur tími megi líða frá töku ákvörðunar þar til hún er birt en miðað við orðalag ákvæðisins er ljóst að svigrúmið er lítið og skal

birting að jafnaði fara fram innan örfárra daga nema um óyfistíganlegar hindranir sé að ræða. Veita skal upplýsingar um tegund og eðli brots og nafn þess lögaðila eða einstaklings sem viðurlagaákvörðun beindist að.

Í 2. mgr. er kveðið á um undantekningu frá skyldu eftirlitsaðila til að birta viðurlagaákvörðanir. Hér er um að ræða sömu undantekningar og tilgreindar eru í 9. gr. a laga nr. 87/1998 um opinbert eftirlit með fjármálastarfsemi. Áréttað er að hér er um undantekningu frá meginreglu 1. mgr. að ræða. Hafi eftirlitsaðilar komist að þeirri niðurstöðu að undantekningar ákvæðisins eiga við hafa þeir val um þrjár leiðir. Fresta birtingu alfarið þar til undantekningar eiga ekki lengur við. Birta tilkynningu um tegund og eðli brots en fresta nafngreiningu þar til undantekningar eiga ekki lengur við eða birta enga tilkynningu.

Ákveði aðili sem beittur hefur verið viðurlögum að kæra niðurstöðu ákvörðunarinnar til dómstóla skulu eftirlitsaðilar birta á heimasíðu sinni upplýsingar um að ákvörðun þeirra hafi verið kærð svo og upplýsingar um niðurstöðu dómsmálsins þegar það liggur fyrir.

Viðurlagaákvörðanir sem hafa verið birtar á vefsíðu eftirlitsaðila skulu vera aðgengilegar að lágmarki í fimm ár með þeirri undantekningu að afmá skuli persónugreinanlegar upplýsingar ef áframhaldandi birting þeirra byggir ekki á málefnalegum ástæðum. Við mat á því hvort að málefnalegar ástæður séu fyrir hendi ber að taka mið af lögum um persónuvernd.

Samkvæmt 5. mgr. ber eftirlitsaðilum að birta opinberlega þá stefnu sem þeir fylgja við framkvæmd birtingar. Ekki er gerð krafa um að eftirlitsaðilar setji sameiginlegar reglur en ætla má að efni þeirra verði sambærilegt.

Um 53. gr.

Greinin þarfnast ekki skýringa.

Um 54. gr.

Í 38.-41. er þagnarskyldu aflétt af eftirlitsaðilum og öðrum stjórnvöldum sem vegna starfa sinna gegna skyldum við aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverkum. Með ákvæðinu er áréttað að þagnarskylda fylgir þeim gögnum og upplýsingum sem miðlað er á grundvelli þessara ákvæða.

Aðilum sem eiga sæti í stýrihópi skv. 38. gr. er þó heimilt að miðla upplýsingum sem þeir fá vegna þátttöku sinnar í stýrihópnum inna eigin stjórnvalds varði upplýsingarnar viðkomandi stjórnvald. Stjórnvald sem tekur við upplýsingum sem miðlað er samkvæmt framangreindu er bundið þagnarskyldu skv. 1. mgr. ákvæðisins.

Um 55. gr.

Samkvæmt 55. gr. er ráðherra veitt heimild til að setja reglugerðir um nánari útfærslu á einstökum ákvæðum laganna. Samsvarandi heimild er í 28. gr. gildandi laga.

Í reglugerð um áhættusöm og ósamvinnuþýð ríki er gert ráð fyrir að innleidd verði Reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 2016/1675 með síðari breytingum.

Í reglugerð um hvaða upplýsingar skulu fylgja millifærslum er gert ráð fyrir að innleidd verði Reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 2015/847, sem mun leysa af hólmi reglugerð nr. 386/2009 um sama efni.

Við innleiðingu annarra reglugerða, er eftir atvikum, gert ráð fyrir að horft verði til leiðbeininga, tilmæla og annars konar efnis sem gefið hefur verið út af hinum evrópsku eftirlitsstofnunum og alþjóðlegum stofnunum eða samtökum líkt og FATF.

Þær nýju reglugerðir sem hér er gert ráð fyrir lúta að framkvæmd áhættumats, álagningu dagsekta og stjórnvaldssekta og hlutverki ábyrgðarmanna. Í lögum þessum er í fyrsta skipti kveðið á um skyldu til að framkvæma áhættumat. Er reglugerðinni ætlað að fjalla um aðferðafræði og framkvæmd áhættumats, þ. á m. gagnaöflun og úrvinnslu gagna. Í frumvarpinu er í fyrsta skipti kveðið á um beitningu stjórnsýsluviðurlaga vegna brota á lögum um peningabætti og fjármögnun hryðjuverka. Mikilvægt er að tryggja að jafn íþyngjandi ákvarðanir og viðurlög eru séu teknar með réttmætum og samræmdum hætti og þess vegna gert ráð fyrir því að málsmeðferð við töku þeirra verði nánar útfærð í reglugerð. Jafnframt er gert ráð fyrir því að sett verði reglugerð um störf ábyrgðarmanna. Ábyrgðarmenn gegna þýðingarmiklu hlutverki innan tilkynningarskyldra aðila og mikilvægt að tryggja að ekki sé vafi á stöðu þeirra, ábyrgð og hlutverki.